

Peer-kódex

Isten teged dyche onk

teged nyrnak mij es vallonk

eged qzok isten menden

fol di allat dycher Lenekes

PEER-KÓDEX

RÉGI MAGYAR KÓDEXEK

25. szám

Sorozatunk jelen kötete a XVI. század első negyedében készült Peer-kódex hasonmását és betűhű átiratát adja közre. A kézirat Szent Elek és Remete Szent Pál legendáin kívül imádságokat, énekeket tartalmaz, mint például Apáti Ferenc és Vásárhelyi András kantilénáját, a Szent László-éneket, a középkori magyar költészet alkotásait. A gazdagon díszített lapokat az iniciálekön kívül naiv rajzok is ékesítik.

A bevezető tanulmány foglalkozik a kódex eredetével és történetével tartalmaz információkat; a szöveg helyesírásáról, hangjelöléséről, valamint szól a más magyar kódexekben fellelhető párhuzamos helyekről és a latin forrásokról is.

A változatos összetételű kötet nemcsak a szakemberek, gyűjtők, hanem a magyar középkori irodalom, valamint a művelődés- és művészettörténet iránt érdeklődők számára is tanulságos olvasmány lehet.

ARGUMENTUM KIADÓ –
MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI
TÁRSASÁG

Budapest

PEER-KÓDEX

RÉGI MAGYAR KÓDEXEK
25. szám

PEER-KÓDEX

A NYELVEMLÉK HASONMÁSA
ÉS BETŰHŰ ÁTIRATA
BEVEZETÉSSSEL ÉS JEGYZETEKSEL

ARGUMENTUM KIADÓ – MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG

BUDAPEST

2000

A kötet az Oktatási Minisztérium támogatásával,
a Felsőoktatási Pályázatok Irodája által lebonyolított
felsőoktatási tankönyvtámogatási program keretében jelent meg.

KIADÁSUNK AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
M. NYELVEMLÉK 12. JELZETŰ KÓDEXE ALAPJÁN KÉSZÜLT
AZ EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KARA
MAGYAR NYELVTÖRTÉNETI, SZOCIOLINGVISZTIKAI,
DIALEKTOLÓGIAI TANSZÉKEN.

Az átirat elkészítését irányította és ellenőrizte
KOZOCSA SÁNDOR GÉZA

Közzéteszi, a bevezetést és a jegyzeteket írta
KACSKOVICS-REMÉNYI ANDREA és OSZKÓ BEATRIX

A munkálatokat az OTKA (T 014766, T 025395),
a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és
az MTA Magyar Nyelvtörténeti Kutatócsoport támogatásával folytak
E. Abaffy Erzsébet, Benkő Loránd és Korompay Klára irányításával.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	7
A kódex leírása	7
A kódex története	15
A kódex tartalma, latin forrásai, párhuzamos helyek más magyar kódexekben	18
Az egyes szövegrészek, a latin megfelelők és a párhuzamos helyek a magyar kódexekben	28
A kódex helyesírása	37
Irodalomjegyzék	45
A kódex hasonmása és betűhű átirata	49

BEVEZETÉS

A Peer-kódex, mely nevét egykori tulajdonosáról kapta, a XVI. század első negyedében készült, Szent Elek és Remete Szent Pál legendáin kívül vegyes imádságokat, énekeket tartalmaz, így többek között a Szent László-éneket, Apáti Ferenc és Vásárhelyi András kantilénáját.

A kódexet ma az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában őrzik, jelzete M. Nyelvemlék 12. Régi jelzete Duod. Hung. 27. Több kéziratos másolata van. Közülük az OSzK Kézirattárában Quart. Hung. 404 jelzet alatt őrzött a teljes szövegről készült. A Quart. Hung. 462 jelzetű Révai Miklós által készített másolat a hosszabb összefüggő latin részek kivételével szintén tartalmazza a teljes szöveget. Ezen másolatok készítésekor még a kódexben voltak azok a levelek is, amelyeket később bizonyára Jankovich Miklós vett ki az anyakódexből, s ma külön kötve M. Nyelvemlék 13. jelzet alatt Csíziókalendárium néven őriz a könyvtár. 1852-ben, amikor a Nemzeti Múzeumba kerültek, már két tételként szerepelnek. Az MTAK Kézirattárában Ms 891 jelzettel található Gyurikovics István által 1853-ban készített másolat tehát már nem tartalmazza az újabb kötet szövegeit. Az OSzK-ban lévő Quart. Hung. 405 jelzetű másolat töredékes, az első ötven levél szövegéről készült. A kódex mikrofilm másolata: FM1/444.

A magyar nyelvű szövegrészek eddigi egyetlen teljes kiadása: VOLF GYÖRGY, Peer-kódex. Nyelvemléktár II. VI–XI., 53–108 (VOLF 1874.).

A kódex leírása

1. A kódex kötése. Az eredeti kötésről Révai Miklós nyomán tudjuk, hogy fekete bőrbe kötött, kapcsokkal díszített kemény fatáblák védték a kéziratot (RÉVAI 1787. 289). Ugyanerről Mátray Gábor

a mai kötés első előzéklapján ezt írja: „Jegyzet. Régibb kötése erős vastag fatáblában volt setét barna bőrrel bevonva 's rézkapcsokkal, lemezekkel ékesítve. E' kézirat legutósó lapja, mely így kezdődik: «ebraice Jesu anazore malchi» a' régi kötetnek már ketté tört hátulsó táblája belső oldalára volt ragasztva, s alólírt által levétetvén, az enyészettől megmentetett. Mátray Gábor mk.”. Valószínű tehát, hogy az erősen megrongálódott borító miatt kötötték újra a kódexet 1852-ben. Ekkor az 1851-ben a Múzeumi Alapból kiutalt összegből több nyelvemléket is újrakötöttek, ezek mindegyike felismerhető hasonló borításukról (BERLÁSZ 1981. 356).

A jelenlegi kötés vörösesbarna egészsbőr-kötés. A kötés mérete: 148 × 110 mm, a kötet gerince az első és a hátsó kötéstáblával 50 mm. A gerincet öt aranyozott csík osztja négy egyenlő részre, melyekből a középső kettőn a következő szöveg olvasható: „Sz. ELEK és Sz. PÁL ÉLETE. XV. Sz. 1508–1526.” (A század megjelölése nyilvánvalóan téves.) Az első tábla kissé kopott, a gerinc mentén 80 mm hosszúságban be van hasadva, bal felső sarkába a régi jelzet van belekarcolva. A kötés különösen a sarkoknál sérült, a hátsó kötéstáblán több, az elsőn csak néhány karcolás nyoma látszik.

2. A kódex anyaga jó minőségű, vastag papír. A merítőháló bordázata nem látható jól minden levélen; ahol kivehető, ott függőleges irányú, a bordák egymástól 30–35 mm távolságra vannak. A kötetben található többféle vízjel alapján feltehető, hogy a felhasznált papír különböző helyekről származik, de ez a papír egyenletes minősége miatt nem feltűnő.

A kódexben háromféle vízjel található: 1. körbe foglalt horgony; 2. körbe foglalt mérleg két karika felfüggesztéssel; 3. körbe foglalt mérleg csillag felfüggesztéssel. A vízjelek mindenütt a hajtásba esnek, helyenként alig észlelhetők. Az ismert vízjelkatalógusokban sok hasonló található, de teljesen egyezőt nem leltünk (BRIQUET 1907., PICCARD 1978.). A vízjelek közlésétől a töredékesség miatt el kell tekintenünk.

A kötetet alkotó levelek közül az első kettő metszéshez közelebb eső sarkából 2–3 mm-es rész lekopott, de ez az írást nem érinti.

Az (újra)kötésnél 1–3 mm-es csíkot gyalulhattak le a füzetekből, erre az írástükrön túlnyúló betűszárok és a díszítő szerepet is betöltő őrszalagok csonkulásaiból lehet következtetni, pl. a 14., 30., 36. lapokon. Papírhány az 59., 144., 156. és 184. leveleknél tapasztalható, az első két esetben az alsó metszéshez közelebbi sarok egy része hiányzik, a 156. és 184. levelek hiányzó részét később vékony papírral pótolták. A 181. után is kiszakadt egy levél, ennek csak kis töredéke maradt meg. Több levelet a gerinc felé eső részen teljes hosszában vagy csak alul mintegy 20 mm-es részen kb. 5 mm széles papírcsíkkal megerősítettek. Azásnyomok a levelek szélein mindenütt láthatók, ezek a gerinc felé eső részen nagyobb, a metszéshez közelebb kisebb területet érintenek. A kötetet alkotó füzetek mindegyikéről elmondható, hogy első lapjuk a többinél erősebben piszkolódott, több helyen barna tintás ujjnyom vagy annak maradványa is észlelhető.

A kötet metszésén több összefüggő barna folt látható, melyekről a mai állapot alapján nem lehet eldönteni, hogy az egykori díszítés nyomai vagy véletlenül odakerült festékfoltok.

3. A kötet szerkezete. A kézirat 24 ívfüzetből áll, ezeket az újrakötéskor kiegészítették két füzetrel. Egy 11 leveles füzetet elé kötöttek, ez egy 5 levélpárból álló 10 leveles ívfüzet, mely után még egy szóló levelet ragasztottak. A füzet első levele jelenleg az első kötéstáblára van kiragasztva, ez az első előzéklap. A kötet után egy 4 levélpárból álló füzet került, ez elé is ragasztottak egy szóló levelet. Ennek a füzetnek az utolsó lapja a hátsó kötéstáblára kiragasztott hátsó előzéklap. A kódex utolsó levelét – mely eredetileg a régi kötés hátsó kötéstáblájára volt ragasztva – jelenleg e kiegészítő füzet szóló lapjára ragasztva találjuk (erről l. fent Mátray megjegyzését). Így lehetséges az, hogy az eredeti kötet 369 beírt lapból áll.

A kódexet alkotó fasciculusok 4 levélpárból állnak. Ez alól kivétel az első, a nyolcadik és a huszonharmadik. Az első füzet elejéről egy levél hiányzik. A nyolcadik füzet közepéről egy levélpár szakadhatott ki. A hiányra a szöveg csonkulásából következtethetünk, de hossza nem határozható meg pontosan. Mivel a füzet ele-

jén és végén szöveghiány nem tapasztalható, feltehető, hogy ez a füzet eredetileg is kevesebb levélből állt. Erre utal az is, hogy az előző füzet végén csak az őrszalag készült el szöveg nélkül, azonban a következő füzet kezdőszavai nem folytatják az ennek a füzetnek a végén olvasható szöveget. A huszonharmadik füzet csak két levélpárból áll; innen emelték ki a Csíziót a XIX. században. A 24. füzethez tartozik még az eredeti kötet hátsó kötéstáblájának előzéklapja. A kötet kollációja tehát a következő: (VIII-1) + 6VIII + (VIII-3) + 14VIII + IV + (VIII+1) = 185 ff, ez összesen 370 lap.

A levelek mai mérete 138–141 x 102–104 mm között változik.

A kódexben háromféle számozás látható, mindhárom a levelek rectóján a jobb felső sarokban; a gépi és a kézi, ceruzával írt foliálás megegyezik, 1–185-ig tart. Az első levél jobb felső sarkába a 185-ös számot is beütötték géppel. A 181. és 182. levelek között egy levél kiszakadt, csak töredéke maradt meg. Ennek közepén tollal a 181a számozás látható. A kötetben egy ceruzás paginálás is végigmegy, ez is a jobb felső sarokban található, mindig csak a levelek rectóján. A 157. lap után vétett a számozó, a 201. lapig javítás nyoma látható, az eredeti ceruzás bejegyzésre írta rá a helyes lapszámot a javító. Az, hogy eredetileg milyen lapszám szerepelt a javított alatt, nem dönthető el mindig. A 364. laptól a versókon a bal felső sarokban is van számozás. A XIX. század közepén a kötetbe került két új füzet lapjait is számba vették, a lapok jobb felső sarkában római számok láthatók I–X-ig, ill. a kötet végén I–VII-ig.

4. Az írás előkészítése. A lapokat a 166. levél versójáig ólommal vonalazták, a függőleges és vízszintes sorok is jól látszanak, kivéve azokat a részeket, ahol a gyakori forgatás miatt a lineálás lekopott. A 292. és 307. lapok közötti kották vonalazását rubrummal húzták meg, ugyanígy készítették elő a 312. lapot is, de erre később csak szöveget írtak. A 313. lapot barna tintával, szabad kézzel vonalazták meg, de mivel a scriptor nem ezekre a vonalakra írt, és írása szabályosabb, egyenesebb a tintás vonalazásnál, elképzelhető, hogy ez utólag, mintegy aláhúzásként került a papírra. A 347. és 359. lapok között vonalazás nincs, csak az írástükör függőleges kijelölése látható a papír két szélén futó vakvonal formájában.

Az írástükröt kijelölő átszúrás nyomai a leveleknek a felső metszéshez közeli részén láthatók, a papír szélétől 0,5–1 mm-re. Egy ívfüzetben (31–44 lapok) a vízszintes sorokat kijelölő punktórium nyomai megmaradtak, itt ez a függőleges metszés felőli oldal alsó részén látható.

Az írástükrő mindenhol egyhasábos, mérete a négyvonalas íráson a felső sor második vonalától az alsó sor harmadik vonaláig mérve: 87–90 × 56–60 mm. A 331. laptól az írástükrök változó méretűek, az előzőektől nagyobbak, méretük 98–123 × 67–87 mm.

A szövegben előforduló iniciálék jelentős részét rubrummal írták vagy díszítették. A másoló gyakran írt kicsi örbetűt a később berajzolandó díszes betű helyére. Ezek egy részét a miniálás során elfedte, máskor részben vagy egészben láthatók, pl. a 155., 159., 161. lapokon.

5. A kódex írása. VOLF GYÖRGY szerint a kötet magyar szövege hat kéz munkája. Az eredeti kézirat vizsgálata alapján megítélésünk szerint VOLF álláspontja némi módosításra szorul. Az eltérés oka részben az, hogy nemcsak a magyar szövegeket író kezeket vettük figyelembe. A két vélemény közötti különbséget a következő táblázat érzékelteti:

VOLF nézete		módosított nézet	
	lap		lap
1. kéz	1–184 és 217–330	1. kéz	1–184 és 217–330
2. kéz	185–216	2. kéz	185–216
3. kéz	330–341	3. kéz	330–341
4. kéz	342–356	4. kéz	342–343, 346, 369
		5. kéz	344–346
		6. kéz	347–356
5. kéz	357–367	7. kéz	357–362, 181a/r
		8. kéz	363–368, 181a/v
6. kéz	367	9. kéz	367
		10. kéz	369

Ahol két másolóhoz ugyanaz a lapszám tartozik, ott többen írtak egy lapra.

Az 1. kéz írása gothica textualis, bastardába megy át. Attól kezdve, hogy e második típusra jellemző betűk is megjelennek a szövegben, elvétele a másik írásfajta elemei is feltűnnek. A gothica textualis írás magyar nyelvű kódexeinkben ritkán fordul elő. Az alul megtörő betűszárak összeérnek, a legfölső és legalsó sorban az írástükrön díszítő jelleggel túlnyúlhatnak. A szóközök jól láthatók. A tractatio, a betűtagok egymáshoz illesztése többnyire gondos. Jellemző betűi: az *a* felső íve zárt, az *s* szó végén duplahasú, az *s* és *f* a fent említett díszítő szerepen kívül mindig megmarad az alapvonalon. A fractura jellegű írásban a 96. laptól rotunda típusú betűk jelennek meg; a 125. lap környékétől egyre gyakrabban tűnnek fel kurzív elemek. A változás az *a*, az *s* és az *f* betűkön a legszembeötlőbb. E kéz mindkét írásváltozata kiegyenlített, rendezett; javítást ritkán találunk, ha mégis, a korrigált szöveget többnyire a sorok közé toldja be. Az írás pondusa egyre súlyosabb, a betűk egyre vastagabbak. Az írás típusának váltása miatt a szövegrész eleje és vége annyira különbözik egymástól, hogy ha a folyamatos átmenetet nem látnánk, két kéz munkájának tűnne.

A 2. kéz írása bastarda, annak jellemző jegyeivel: az *s*, *f* hosszú, az alapvonalon túlnyúlik, lefelé elvékonyodik; az *a* kurzív, az *l* néha hurkolt. A betűk különállóak, a szóközök többnyire világosan megállapíthatók. Az írás rendezett, egyenletes, kerekded, a betűszárak az alapvonalra merőlegesek. A betűk vastagok. A 2. kéz által írt szövegrészben többször található javítás, a helyes változatot általában a sorok közé írja a másoló, bár a 196. és 197. lapokon az áthúzott szavakat az írástükrön kívül, kurzív írással helyesbitik. Feltehető, hogy ezek a javítások másik, korabeli kéztől származnak.

A 3. kéz cursiva currens írású, változó vastagságú betűkből áll, a tinta színéből is megállapítható, hogy pondusa nem egyenletes. A 330. és 331. kivételével a beírt levelek nincsenek vonalazva, a jobb oldali margót mégis igyekszik tartani a másoló, ugyanez a másik oldalról nem mondható el. A betűszárak merőlegesek az alapvonalra. A szóközök világosak. A javítás legtöbbször áthúzással van jelölve,

néha a sor fölé írt helyes változattal együtt, de előfordul az is, hogy a rontott betűkre vannak ráírva az újak.

A 4., 5. és 6. kéz cursív, ennek írását a rubrummal beírt bastarda sorok teszik változatossá. A szálkás írás betűszárai jobbra dőlnek, az írásképp egyenletes, javítás egyszer fordul elő, ekkor az elrontott szót áthúzza, s újra leírja a másoló.

A 7. kéz írása lendületes bastarda, betűi, a szóközök egymástól jól elkülönülnek. A betűszárok jobbra dőlnek, a *h*, *g*, *l* gyakran hurkolt.

A 8. kéz gondos bastarda írás, egyenletes, egymástól világosan elkülönülő betűkkel és szóközökkel. Az írás pondusa könnyed; a betűszárok az alapvonalra merőlegesek. Javítás nyoma nem látható.

A 9. kéz csak egy fél levelet írt be, írása bastarda; súlyos pondusú, vastag betűkből áll. A betűk és szóközök egymástól jól elkülönülnek. Az írásképp és a szövegegyezés alapján minden valószínűség szerint „frater pal tetemy” (Tétémi Pál) vázsonyi vikárius bejegyzése ez a részlet; ugyanő a Gömör-kódexbe is írt, annak 7. kezeként.

A 10. kéznek mindössze néhány sornyi szöveget tulajdonítunk, ez is a hátsó kötéstábláról leolvasztott levélen látható, sérült; a szövegtöredék a bastarda típusba sorolható.

Az első két kéz munkájában gyakran tűnnek fel barna, zöld tintával vagy rubrummal készített díszes betűszárok (pl. 60., 61., 74., 77. lapok), rajzok, sorkitöltő díszek (pl. 207., 208.). A rajzok helyenként növényi indát utánoznak (pl. 62., 72. lapok), gyakran emberi fejet ábrázolnak (pl. 94., 99., 100. lapok), de állat rajzával (98.) is találkozhatunk. A 175. lapon csaknem az egész oldalt betöltő háromszínű rajz látható. Iniciálé, díszes kezdőbetű szintén az első két kéz munkájában tűnik fel sokszor, ezek mérete változó, olykor alig nagyobbak a szöveg többi betűjénél, máskor 2–3 sor nagyságúak.

6. Későbbi bejegyzések és pecsétek a kódexben. A kötéstábla belső oldalán XIX. századi kezek ceruzás bejegyzései: 27. Duod. Hung. Ez át van húzva, és az új jelzet mellé van írva: M. Nyelv-

emlék 12. A lap alsó részén Mátray korábban már idézett (l. 8. o.) barna tintás sorai.

Az Ir lapon ceruzával XIX. századi kéztől: „Más név alatt. Peer-Codex. Fol. I–X; + I–185, + I–XII; fol 202 in 8°”.

Az Iv lapon ceruzával Mátray írásával: „Révay másolatát lásd a' m. n. Muzeum magyar kéziratai 462. száma alatt. Quart.Hung.”. Alatta barna tintával: „E' kézirat 1787-ben Peer Jakab piarista áldozár 's Pozsonban a' történelem tanáraé volt. Holta után Jankowich Miklós vette-meg, kinek gyűjteményéből 1852-ki Január 20-kán hozatott-át a' Széchenyi országos könyvtárba, 's itt ujonan bekötetett, megtartatván minden lap a' régi kötésből, mellyen valamely érdekelt gerjeszthető iromány volt olvasható. Emlékezik e' kézirat-ról Révay (Antiquit.) és Horvát István 1835. Tudom. Gyűjt. V. füzet 106–107. lap. Mátray Gábor mk.”

A IIr lapon szintén Mátray tintás bejegyzése: „Szent Elek és Remete Szent Pál élete imádságokkal és énekekkel. 1508–1526”.

A 263. lapon feltehetően a 368. lapra is jegyző kéztől néhány nehezen olvasható talán szláv szó.

A 356. lapon: „Dixit Dominus | Domino meo Sede | a dextris meis | Donec ponam inimicos | tuos Scabellum pedum tuorum (Ps 109,1).”

A 368. levélen három sornyi nehezen olvasható szöveg, melyben egyes szláv szavak jól felismerhetők. Alatta: Vr Jñ halgas megh Jñ. Majd Jankovich írása fekete tintával: „I. Cantilenam Contextuit: Andreas de Vasarhely Franciscanus monachus in Claustro Pesth: 2am Frater Franciscus Apathy.”

A kódexben több pecsét található, ezek feliratai a következők (a feliratok után zárójelben azok a lapszámok állnak, ahol a pecsétek fellelhetők): a) W. Jankovich Miklos gyűjteménye 1830 (1., 35., 291., 356.); b) A M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA (1., 217., 346., 382., 356.; a 330. lapon csak hiányosan van meg, a 181a. töredékes lapon pedig csak igen halványan látható; valószínű, hogy valahonnan átütött a tinta, de nem a szomszédos lapokról.); c) A M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA. – az előzőnél nagyobb alakú – (199., 300.); d) JANKOVICH GYŰJTEMÉNYE 1830 (307.); e) A M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRÁBÓL (368., 370., és a kódex elé kötött füzet IIv lapján).

A kódex története

A kódex eredete sok tekintetben tisztázatlan. A benne található évszámok adhatnak támpontot készítésének időpontjára. Két évszám fordul elő a kötetben, de egyik sem szolgálhat pontos információkkal, mivel az egyik csupán a Vásárhelyi András kantilénája néven ismert mű keletkezési ideje (1508; 336. l.), a másik pedig csak a hosszabb latin szöveg beírásának idejét rögzíti (1526; 356. l.). VOLF GYÖRGY az írás karakteréből kiindulva a kódex születését a XVI. század első negyedére teszi. Keletkezési helyét nem ismerjük. Tartalma, külső jegyei alapján többen pálos eredetűnek tartották, de az emellett felsorakoztatható bizonyítékok nem elég meggyőzőek ahhoz, hogy ez egyértelműen kijelenthető legyen. RÉVAI a pálos eredet mellett a következő érveket sorolja fel (RÉVAI 1833.): jellegében a nyelvemlék besorolható a biztosan pálos CzechK. és FestK. mellé, párhuzamos helyeket is találunk bennük. A PeerK. tartalmazza Remete Szent Pál nagylegendáját, mely terjedelmében, részletességében teljesebb az egyéb kódexekben található változatoknál (ÉrdyK., DebrK.). Révai érveit ismerteti, s újabbakkal egészíti ki HORVÁTH CYRILL (HORVÁTH 1895.), de tanulmányának végső következtetése mégis az, hogy a bizonyítékok száma nem elegendő. HORVÁTH dolgozatában a keletkezés idejéhez is újabb adatot találunk, ugyanis felhívja a figyelmet arra, hogy a scriptor megadja Remete Szent Pál sírjának pontos helyét, mely akkor a budai Szent Lőrinc kolostorban volt. Az alapszövegnek eszerint 1526 előtt kellett születnie, mivel ebben az évben dúlták fel a törökök a budai pálos kolostort. A szintén ebben a kódexben olvasható Vásárhelyi-kantiléna viszont nem támogatja a pálos eredetet. Valószínűsíthető, hogy a könyv jelentős részét kitevő első és második kéz textuális írása és a későbbi részek nem egy időben és nem egy helyen készültek, azaz a könyvben található üres leveleket később írták be. Emellett szól a 330. laptól látható eltérő árnyalatú tinta, és az utolsó 39 lapon a csupán néhány levelet beíró másolók gyakori cserélődése is, valamint a valószínűleg később bejegyzett szövegek világi volta is (HORVÁTH 1895.). SZENDREI JANKA szerint a kották tanúsága a pálos eredet ellen szól (SZENDREI 1972.). A kötetbe ki-

lencedikként jegyző scriptor pálos vikárius volt, ez a tény erősítheti a kódex pálos voltát. Meg kell viszont jegyezni azt is, hogy ugyanő vendégkézként egy domonkos kódexbe is írt.

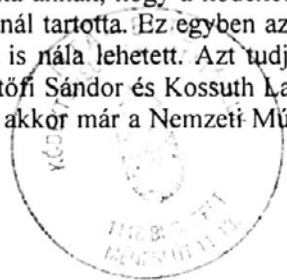
Eredeti possessoráról sincs tudomásunk. TIMÁR KÁLMÁN a magyar kódexcsaládokat bemutató tanulmányában felveti, hogy a kódexben többször előforduló Simon név viselője talán azonos Chepeli Simonnal, akiről tudjuk, hogy a nagyvázsonyi pálosok jötevője volt (TIMÁR 1927. 221). A későbbi szakirodalom már tényként fogadja el TIMÁR közlését, így fordul elő mind a mai napig a legtöbb helyen Csepeli Simon a kódex egykori tulajdonosaként.

A kötet sorsáról sokáig semmit nem tudunk. Valószínű, hogy sok más kódexünkhöz hasonlóan valamikor ez is a pozsonyi klariszszákhöz kerülhetett. A kötéstábla belső oldalán lévő bejegyzés tudósít arról, hogy Peer Jakab piarista tanáré volt. Peerről azt lehet tudni, hogy 1777-től 1792-ig Pozsonyban történelmet tanított. Itt tartózkodott akkor, amikor II. József feloszlatta a szerzetesrendeket, a kódex ekkor kerülhetett a tulajdonába. RÉVAI az Antiquitatesban ír arról, hogy ő 1786-ban látta először Peernél (RÉVAI 1803. 1/23–26). Horvát Istvántól tudjuk, hogy Peer adta kölcsön Révai-nak, aki az eredeti kötet alapján adott ki két éneket (RÉVAI 1787., Horvát 1835. 102). Peer halála után Jankovich vásárolta meg a nyelvemléket. A tulajdonoscseré pontos időpontja Jankovich különböző vásárlási és könyvjegyzékeiből nem deríthető ki.

A kötetről többször hírt vehettek a Tudományos Gyűjtemény olvasói. JANKOVICH 1817-ben kelt írásában említi (JANKOVICH 1817.), majd ugyanebben az évben FEJÉR GYÖRGY ír róla bővebben (FEJÉR 1817., vö. BERLÁSZ 1985. 36, 42), aki Jankovich gyűjteményét részletesen bemutatva felsorolja a magyar nyelvemlékeket is. Ekkor még nem szól külön a Csízióról, azaz feltehető, hogy valamikor 1817 és 1852 között emelhetette ki Jankovich a ma már külön kötetet alkotó lapokat. 1832-ben a Nemzeti Múzeum megvásárolja Jankovich teljes (első) gyűjteményét. A szerződés 6. pontja így szól: „Kéri (ti. Jankovich), hogy átadandó dolgait névbélyegzőjével megjelölhesse, illetőleg hogy szabadságában álljon – mindenkor a nádor előzetes engedélyével – volt gyűjteményi tárgyait tudományos publikáció formájában ismertetni.” (BERLÁSZ 1981. 214). Jan-

kovich halála (1846) után második gyűjteményéből a Múzeum jelentősebb tételt vásárolt 1852-ben. Ekkor került kódexünk ténylegesen a Nemzeti Múzeumba. Erről olvashatunk Mátraytól a kódex elé kötött füzet egyik lapján (l. fent), s ezt tanúsítja a vásárlási jegyzék következő tétele is: „Szentek élete um. Elek és Pál. – «Téged Isten dicsérünk» s több magyar énekek Mátyás király idejéből. Eleje hibázik. In 12-o.” (BERLÁSZ 1985. 76.) Az iratok tanúsága szerint tehát kétszer vásárolta meg a kéziratot a Múzeum? Az OSzK Irattárában az 1852-es év 21., 28. és 32. sz. irataiból kitűnik, hogy amikor az újabb szerzeményeket összevetették a korábbi Jankovich-gyűjteménnyel, fény derült a „kettős vételre”, mely kódexünkön kívül még a „Landor Fejérvár megvétele” című nyelvemléket érintette. Az örökösök ezen tételek értékében egy latin nyelvű hátya-kódexet bocsátottak a Múzeum rendelkezésére.

Miért maradt a kódex az első gyűjtemény eladása után is régibb tulajdonosánál? Jankovich is részt kívánt venni a XIX. században indult nyelvemlék-kiadásokban, erről az Akadémia Értesítőjében olvashatunk (A Magyar Tudós Társaság évkönyvei II. 1835. 77). A Régi Magyar Nyelvemlékek sorozat második kötetét Jankovich a maga költségén, a tulajdonában lévő nyelvemlékek közül kívánta kiadni, ez szentek életéről szóló legendákat tartalmazott volna. Erről a szándékáról olvashatunk Döbrentei Gáborhoz írt levelében is: „Egyebbszintén a Magyar Nyelv Régiségei II. kötete iránt, melyet magam költségén kinyomtatattatni ajánlottam, bizonyosra teszem a T. Titoknok Urat, hogy én választam következőket ugymint: 1.) Szent Margit IV. Béla Király Leányának életét, és utána Sz. Eleknek két rendbeli Eletirásait, mellyek noha ugyan egy deák eredeti munkából fordítottak – meg is magyarságok annyira különböz, hogy egyiket a másikanál közel két száz esztendővel időssebbnek tartanunk kell, és szavainak is külömbisége, nyelvünk gyarapítására újabb eszközül szolgálni fog.” (MTAK Kézirattár M. Nyelvtud. 2r 1/II. 9.) Valószínű, hogy ez volt az oka annak, hogy a kódexet az első gyűjtemény eladása után is magánál tartotta. Ez egyben azt is jelenti, hogy az 1838-as árvíz idején is nála lehetett. Azt tudjuk, hogy Jankovich házáat (mely a mai Petőfi Sándor és Kossuth Lajos utca sarkán állt) is elöntötte a víz. Az akkor már a Nemzeti Múze-

um tulajdonát képező gyűjteményt biztonságosabb helyekre menekítették (BERLÁSZ 1981. 219–222), de ha ez a kódex Jankovich magánhasználatában volt, nem került el a többi darabbal. A kötet lapjain jelenleg tapasztalható ázásnyomok vagy azok egy része bizonyára a nagy pesti árvíz emlékét őrzik.

A sokáig „Szent Elek és Remete Szent Pál Élete néhány Imádsággal és Énekek évszám nélkül” néven emlegetett könyvnek Horvát István adta mai nevét 1835-ben (HORVÁT 1835.), amikor A' Magyar Nyelv régi Maradványairól. c. cikkéhez kapcsolódva a kódex 36. lapjának hasonmását közli, a következő aláírással: „Boldogült Tiszt. tudós Peer Jakab Emlékezetének szenteli Horvát István.”

A kódex tartalma, latin forrásai, párhuzamos helyek más magyar kódexekben

A kódex eredeti rendeltetéséről, hogy tudniillik egy ember személyes használatára és nem pedig kolostori célokra készült, a méretén kívül a tartalma is tanúskodik. Az első 115 lapot kitevő két legenda – Szent Eleké és Remete Szent Pálé – után rövid imádságokat találunk a legváltozatosabb tematikát követve „Menden isteny gondolatnak fundamentoma”-tól (115. lap) Szűz Máriáról való imádságfüzérekén és Vásárhelyi András kantilénáján át egészen a „Dogh halalrol walo ýmadsag”-ig (235. lap). Helyet kapnak olyan szövegek is, amelyek, közkedvelt fordítások lévén, ismereteseek más egykorú magyar kódexekből (l. 27–34. o.). Külön érdekessége a nyelvemléknek, hogy szép számmal tartalmaz más helyen eddig még fel nem lelt szövegeket, mint pl. az „azzonyom zýz maiarwl walo ýmadsagh” a 131–166. lapokon vagy az „o nýl al meg” kezdetű a 250–266. lapokon. Akad olyan ima is, amelynek ugyan nincs más forrásokban megtalálható latin előzménye vagy párhuzamos helye, van viszont magában a kódexben latin szövege: „contra febres” / „laz ellen” (247–249); ebben az imában is megneveztetik „sýmon”, a könyvecske feltételezhető gazdája. Sok olyan imádság is fellelhető a nyelvemlékben, amelyekről kimutatható, hogy vagy verses fordítások, vagy eredeti magyar versek; sokuk több évszázadon át

énekelt változatban (sokszor egyházi népénekként) is élt. A kódexben „Cantilena” jelzéssel bukkan fel a 337–341. lapokon az Apáti Ferenc kantilénája címen közismertté vált vágáns dal, amely más forrásokban sehol sem található meg, és magyar nyelven az egyetlen ilyen műfajú alkotás. Ugyancsak kódexünk nevezetes darabja két másik magyar vers is: A Szent László-ének és a Vásárhelyi András éneke.

A magánhasználatra szánt, vegyes tartalmú kódexek szövegrészei között nem ritka a hóraskönyvek hatását felmutató válogatás. Ezeknek állandó része a Magnificat és a János-evangélium prologusa (SZABÓ 1967. 165), amely a PeerK.-ben is felbukkan.

Külön kell szólnunk (legalább jelzésszerűen) azokról az érintkezési területekről is, melyek a Peer-kódex és az Erdélyi Zsuzsanna által felfedezett archaikus népi imádságok között föllelhetők. Ezeknek az imáknak a kódexirodalom szövegeivel való sok-sok párhuzamára maga a szerző hívja fel rendszeresen a figyelmet (ERDÉLYI 1999.). Az imák záradékának „szent haszon”-ígéretével kapcsolatban a Peer-kódex hasonló tartalmú és szerkesztésű elemeire is utal (i.m. 642, vö. kiadványunkban a 199. és a 229. kódexlapon). Különösen megdöbbentő az a summázat, mely a kódexirodalom kutatói számára is új irányt jelöl ki: „Magyarországon a szóbeliség őrizte meg a késő középkor nemzeti nyelvű vallási költészetéből azt, amit szerencsésebb országokban az írásbeliség is. Tehát az orális kultúra állománya nálunk esetenként forrásértékű lehet.” (I.m. 776.)

(A táblázatban az egyes szövegegységeket a könnyebb kezelhetőség kedvéért tételszámmal láttuk el. A következőkben ez a tételszám szerepel.)

Legendák

1. és 2. Szent Elek legendája (1–35) igen közkedvelt témája kódexeinknek. Mellette Remete Szent Pál (36–115) történetének megjelenése talán a pálos eredet melletti érv lehet.

Imádságok, himnuszok

A) Latinból való fordítások

A PeerK. tartalmazza a fő imádságok fordítását: a Pater noster (279–80), az Ave Mariát (278) és a Credót (280–2); valamint a Magnificat (166–9) (37., 36., 38. és 7.). Ezeknek az imádságoknak részletei, kiragadott mondatai, gondolatai olyan sok más magyar nyelvű kódexben fordulnak még elő, hogy a táblázatban csak azokat a párhuzamos helyeket soroltuk fel, ahol az adott imádság teljes egészében, közbevetések nélkül megtalálható (vö. János-evangélium részlete 53. tétel, 367. lap).

7. A *Magnificat* (166–9) kódexeinkben fellelhető fordításairól FRICK megjegyzi, hogy majdnem mind közvetve vagy közvetlenül a MünchK. szövegére vezethetők vissza, ezen belül is a PeerK.-beli és TihK.-beli változatnak pedig mintha a DöbrK. szolgált volna alapul; legtávolabb ezektől a GömK. fordítása áll (FRICK 1910. 37).

14. Az *Aldoth cristus keresztán het íget monda* (194–9) a PeerK. (és a Hortulus animae) szerint „bodog doctor beda” műve, de KATONA nem talál ilyet Beda szerzeményei között (KATONA 1906. 336). A magyar imádság azonban nem is valamely himnusz fordításának, hanem inkább egy, Bedának tulajdonított imádság szabad átdolgozásának tűnik, de mindenképpen más változat fordítása, nem a KATONA által közölt latin szövegé (HORVÁTH C. 1921. 211).

17. A *bodog azzonnak oromerol valo ymadogh* (213–9) szövegéről TORDAI és KATONA is közöl egy-egy változatot; TORDAI a Hortulus animae 1519-es kiadásának LXXIII. lapján található (TORDAI 1903. 63), KATONA pedig az általa használt kiadásokban a LXXXIIb lapon olvashatót (KATONA 1906. 341). FRICK (1910. 80) csupán annyit állapít meg a mi imádságunkról, hogy sem a többi párhuzamos magyar szöveggel nincs közös forrása, sem a KATONA által idézett latinhoz nincs köze.

21. A *Salve Regina* (222–3) szerzőségét TORDAI (1903. 64) vitathatónak tartja. FRICK megállapítása szerint a latin eredeti Hermannus Contractus műve (FRICK 1910. 56). TORDAI (i. h.) szerint kódexünk változata a legsikerültebb.

35. A *Iuste iudex Iesu Christe* (PeerK. 266–72) szekvenciáról KATONA megállapítja, hogy Tours-i Berengár († 1088) *Oratio ad Christum salvatorem* című műve (KATONA 1901. 447–55). FRICK rámutat, hogy kódexiróink nem a KATONA által közölt szöveget fordították, hanem egy másik változatot, amelyet közöl is (FRICK 1910. 43). HORVÁTH CYRILL kimutatja, hogy a PeerK.-től különválasztott Csizió fordítása romlott verses forma, a PeerK.-ben és a CzechK.-ben pedig az imádságnak prózai változata szerepel (HORVÁTH C. 1921. 507–12).

43. Az *Ave virgo gloriosa*-t (288–9) mind a négy magyar kódex, amelyben előfordul, imádságnak mondja. FRICK kimutatta, hogy egy XV. századi vers 1. versszakából van formálva (FRICK 1910. 72; átvesszi HORVÁTH C. 1921. 504–7).

B) Verses – esetleg énekelt – fordítások

14. Az *Aldoth cristus kerestfān het iget monda* (194–9) FRICK kutatásai szerint prózából való verses fordítás (FRICK 1910. 92).

26. A *dogh halalrol walo ŷmadsag*-ról (235–6) KACZIÁNY még feltételezte, hogy eredeti vers (KACZIÁNY 1891. 12), ám szövege részben megtalálható a Hortulus Animae 1519-es kiadásában a *Pax Domini nostri iesu christi* kezdetű imádságban (HORVÁTH C. 1921. 213).

29. Az *Idwez leg istennek zenth teste – Salve corpus gloriae* (242–5) címet viselő imádságról HORVÁTH C., majd FRICK is megállapítja, hogy nyilvánvalóan énekelték a XVI. sz. elején, hiszen később népéneként szerepel pl. az esztergomi főegyházmegyei könyvtár egy 1524-es breviáriumának hátlapjára írva, illetve a Gyöngösi Toldalék 5. lapján, de Kájoni 1719-es Cationale Catholici című gyűjteményében is (HORVÁTH C. 1905. 136; FRICK 1910. 21–2).

39. A *Maria mater gracie – Maria malastnak annya* (282–3) rövidege ellenére kiemelkedő szerepű a párhuzamos fordítások között, mert „az első refrénszerű törekvés irodalmunkban” (TORDAI 1903. 20–2). Az *O gloriosa Domina* című himnuszról TORDAI biztosnak tartja, hogy éneklésre szánt műként szerepel kódexeinkben (TORDAI i. h.); valószínű, hogy a többi kódexünkben vele egybeszerkesztett *Memento Salutis Auctor* is hasonlóan viselkedik, így

a PeerK. rövid himnuszát (amely a *Memento...* részlete) is énekelhették.

45. A *Te Deum* (291–307) igen értékes darabja a kódexnek, hiszen ez a himnusznak az első magyarországi kottás változata. A PeerK.-beli szöveg FRICK szerint a legszabatosabb, legmagyarosabb, és szoros rokonságban az AporK. 136, a FestK., a DöbrK., a KeszthK. és a KulcsK. változatával áll (FRICK 1910. 67). Ezzel szemben VARGHA DAMJÁN véleménye az, hogy a PeerK. *Te Deum*a „zavaros, nehézkes fordítás, melyet a hat kihagyás és több betoldás eredményezett; a fordítás nem egyezik mindenütt a latinnal”; szövegünk szerint a GömK., a KeszthK. és a BatthyK. változatával érintkezik szorosabban (VARGHA 1913. 15). A kotta problematikájával részletesen SZENDREI JANKA foglalkozott (SZENDREI 1972. 169–201).

47. A *Dychoseges zyz maria (Imperatrix gloriosa)* (325–30) verses fordítása melletti latin szöveg több helyen hibás; az eredeti megtalálható: Dreves, *Analecta Hymnica* I. k. 68. *Nato non gravaris* alatt (HORVÁTH C. 1921. 235).

C) Eredetinek tartott imádságok és himnuszok

Számos szövegegységről kell feltételeznünk, hogy eredeti magyar alkotás és nem latinból való fordítás, de természetesen egyetlen részletről sem zárható ki, hogy a további kutatások során előkerül a latin eredetije.

18., 19. Az *Antiphona – Zyz maria ez wilagon zwléthok közöt* és a *Versus – Ekesb orchjad...* (219, 219–20) TORDAI szerint eredeti alkotások. Mintájuk talán a *Speciosa facta est suavis...* vagy a *Vultum tuum deprecabuntur* volt, de nem ezek fordításai (TORDAI 1903. 71). KACZIÁNY versnek tartja őket (KACZIÁNY 1891. 10). Közli HORVÁTH C. (1921. 212) is.

27. Az *O kegees zyz mariá-t* (236–40) HORVÁTH C. (SZILÁDY nyomán) eredetinek tartja (HORVÁTH C. 1921. 213), ugyanígy TORDAI és FRICK is. A Mária-himnuszok között először itt jelenik meg a rím és a refrén (TORDAI 1903. 73). FRICK kimutatja, hogy a korban és később is igen közismert énekelt himnusz (Bornemisza 1582-es Énekeskönyve egy helyütt így rendelkezik: „az Ó, kegyes

Szűz Mária nótájára”) (FRICK 1910. 21, 104–6). Vitatkozik érveikkel CSÁSZÁR, aki latin ritmust lát a szöveg ritmikájában (CSÁSZÁR 1929. 168), noha eredetisége mellett szólhat, hogy a protestáns énekgyűjtemények nem latin kezdősorral, hanem a magyarral említik. Tartalma arra utal, hogy szerzője ferences vagy pálos lehetett.

46. A *Szent László-ének* (308–24) különleges, átmeneti helyet foglal el a fordítások és az eredeti magyar versek között. Szövegét – egymást kiegészítő módon – a PeerK. és a GyöngyK. őrizte meg. A PeerK.-ben 15 versszakot találunk (felváltva latinul és magyarul), a GyöngyK.-ben pedig ezek közül az első 14-nek a latin változatát, majd négy olyan versszakot, mely csak ebben a kódexben maradt fenn (egy latinul, három pedig latinul és magyarul). Az egész vers zárószakasza az, amely a PeerK.-ben 15.-ként szerepel. Az ilyen módon rekonstruálható vers összesen tehát 19 strófából áll (GERÉZDI 1962. 145–55).

A latin és a magyar változat egymáshoz való viszonya sokat vitatott kérdés az irodalomtörténeti kutatásokban. A tudósok egy része a latin változat elsőbbsége mellett foglalt állást, vagy ezt tartotta valószínűbbnek (így SZILÁDY ÁRON, HORVÁTH CYRILL, HORVÁTH JÁNOS, GERÉZDI RABÁN), mások viszont (GÁBOR IGNÁC, SÍK SÁNDOR, VARGYAS LAJOS) eredeti magyar verset láttak a Szent László-énekben. (A vita összefoglalása: GERÉZDI 1962. 140–92.) Újabban – VEKERDI JÓZSEF kutatásai révén – az a nézet került előtérbe, hogy a két változat párhuzamosan keletkezett és egyazon szerző munkája (VEKERDI 1972., 1979.).

E szerző személye ismeretlen. A vers keletkezésének korát első-sorban tartalmi vonatkozások alapján lehet megközelíteni. Mivel Szent László kapcsán nemegyszer Mátyásra jellemző mozzanatok jelennek meg (harc a törökök és a husziták ellen), a vers 1470-es évekbeli, illetőleg 1480 k.-i keletkezése tekinthető valószínűnek. Dallamát XVI. századi nyomtatványok őrizték meg.

Versformája a felező tízes (5 | 5). A latin és a magyar vers ritmusának viszonyát tekintve a szakirodalom ahhoz hasonló megoszlást mutat, mint az eredetiség kérdésében. HORVÁTH JÁNOS elemzése szerint: „Sapphikus eredetű tízes a latinban”, illetőleg – a magyar változatban – a 3 | 2 || 3 | 2 alaptípusnak szótagszámban viszonylag

szabad variációja (HORVÁTH 1928. 70–4, 90–1, 153). VEKERDI JÓZSEF (1979. 16–7) – elsősorban VARGYAS LAJOS (1952.) nyomán – a magyar előzményeket hangsúlyozza, s a versszakok negyedik sorának gyakori 11-es szótagszámát a magyar históriás énekek hagyományával hozza összefüggésbe.

Kantilénák

48. *Vásárhelyi András kantilénája* (330–7) a kutatók szerint eredeti magyar vers. A Peer-kódex mellett a Thewrewk-kódex (77–82) is megőrizte egy változatát (BALÁZS–UHL 1995. 17). A vers egy töredéke (első hét sora) a Pozsonyi Kódexben (47–8) is fennmaradt.

A Peer-kódexbeli szöveg 17 versszakból áll. Ezek közül az utolsó előtti (a kolofon) pontos utalást tartalmaz a keletkezés helyére és idejére (Pest, Szent Péter utcája, 1508.). A szerző nevét a versfők rejtik magukba. Már Szilády Áron jelzi (1877. 350), hogy az ezekből kiolvasható név (*Andreas de Sasarhel*) nyilvánvaló elírás *Vasarhel* helyett. Vásárhelyi András személye a fentiek alapján az Alcantarai Szent Péterről elnevezett pesti szalvatoriánus ferences kolostorhoz kapcsolható. Másfelől tudjuk, hogy 1526-ban, Mohácsiól északra, Palota-Bozsok községben a törökök meggyilkolták Vásárhelyi András fráter áldozópapot (HORVÁTH C. 1921. 241, KURCZ 1979. 24–5).

A fennmaradt két variáns közül a Peer-kódexbeli a régebbi, nemcsak a két kódex keletkezési korának különbségéből adódóan (ThewrK.: 1531), hanem nyelvéllapota alapján is. KURCZ ÁGNES szerint (i. h. 25) a terminus post quem (1508) és a terminus ante quem (1526, a Peer-kódex utolsó bejegyzéseinek kora) közül az előbbi dátumhoz áll közelebb.

Gyors terjedését mutatja a két, szövegében eltérő, s ugyanakkor időben egymástól nem túl távoli variáns fennmaradása. A terjedés hátterét az adja meg, hogy e verset énekelték (mégpedig a *Salve mater misericordiae* nótájára, vö. HORVÁTH C. 1921. 503). E tényre utal a Peer-kódexben szereplő megjelölés is: „cantilena”. Tovább alakított (rövidített) variánsait XVII. századi énekeskönyvek őrizték meg. Dallama is fennmaradt (KURCZ 1979. 25, 31).

Verselését a szakirodalom több irányból is megközelítette. HORVÁTH JÁNOS (1928. 66–70) 4 | 6 tagolású tízesnek tekinti, melynek háttérében latin mintaként a lejtésváltó tízessel számol. VARGYAS (1952. 141–3) és KURCZ (1979. 31) Tinódi soraival rokonítja és eredeti magyar ritmusúnak tartja.

49. *Apáti Ferenc kantilénája* (337–42) egyedül a PeerK.-ben maradt fenn. Vágáns dal; ahhoz, hogy eredeti magyar vers, kétség sem fér. A szerző nevét a versfők őrzik: *Francwscs Apati*. HORVÁTH CYRILL (1921. 494–5) mutatott rá arra, hogy a keresztnév írásmódjából egy korábbi versszak hiányára, egynek pedig más helyre kerülésére lehet következtetni. A ránk maradt változat 14 strófából áll. Maga a szerző azonos lehet azzal a Franciscus Batto de Apatival (Botka Ferencsel), aki 1518-ban beiratkozott a bécsi egyetemre, s akit a Zala megyei Hampó család familiárisaként is ismerünk (GERÉZDI 1962. 224–8, EPERJESI 1968. 516–7).

A vers keletkezésének korát tartalmi mozzanatok alapján a Mohács előtti évekre (közelebbről 1525 k.-re) teszik.

Verselése: négy soros, négyes rímű strófái három tizenkettes és egy hatos sorból állnak. HORVÁTH JÁNOS „felező tizenkettes”-ként tartja számon, s jelzi: „nincs kizárva, hogy a világi költészetben már régebben is gyakoroltatott” (1928. 115–6).

A Peer-kódex szempontjából kiemelendő, hogy az egymást követő két kantilénát (a vallási tárgyút és a vágáns dalt) ugyanaz a kéz (a 3.) jegyezte be. GERÉZDI RABÁN (1962. 214–5) hívja fel a figyelmet arra, hogy bizonyára üresen maradt lapok utólagos kitöltéséről van szó: erre vall a betűnagyság és a sortávolság fokozatos csökkenése.

Latin nyelvű misesorozatok

50. 342–356: A misétől a középkor végén (XV–XVI. sz.) a lelki épülés mellett – félremagyarázott hagyományok vagy legendás hiedelmek alapján – közvetlen csodát, materiális hasznot is vártak. E „gyümölcsöket” meghatározott számok szerint rendszerbe foglalták, hitelüket pedig egyházi auktoritásokra hivatkozva növelték. A hivatkozások nagy része fikció. Ha az egyszerű misehallgatásból

számos „haszon” származhatott, ennél is több bizonyos speciálisan összeállított misesorozatokéból. (FRANZ 1902. 37–72, 218–267.)

342–343: Ha ezt a harminc miséből álló sorozatot egy hívő saját magáért vagy bajban lévő barátaiért elmondhatja, tíz napon belül elhárul a baj. Az egyes misék a mise *introitus*a (kezdőéneke) vagy az ünnep neve szerint vannak megadva.

344–346: Az első sorozat hét, a második nyolc miséből áll, melyek elmondásából vagy elmondatásából hét „haszon” származik, úgy mint szorongattatásból való megszabadulás, magtalanság megszűnése, stb.

346: Varázserejű szöveg-kép. Epilepszia ellen ajánlott az oltárra helyezett lap fölött a Tizenegyezer szűz miséjét elmondani.

347–356: Gregorián mise-sorozat a tisztítótűzben szenvedő lelkekért. A bevezető a Nagy Szent Gergely pápának kinyilvánított misesorozat hatékonyságáról sorol fel példákat. Ezt a mise-incipitek mellett Krisztus kínszenvedésére és Máriára vonatkozó commemoratiók (megemlékezések) követik (vö. FRANZ 1902. 255).

369: Krisztus keresztnél három nyelven olvasható feliratok szövege.

Evangéliumi részlet

53. Kódexünk János evangéliumának töredéknyi rövid részletét tartalmazza (367). A bibliafordításokat tartalmazó kódexeken kívül olyan sok kódexben találhatók a miénkhez hasonló hosszabb-rövidebb részek, utalások, kiragadott gondolatok, hogy ezek felsorolását mellőzzük (vö. 7., 36., 37. és 38. tétel).

Az egyes szövegrészek, a latin megfelelőik és a párhuzamos helyek a magyar kódexekben

tétel	A Peer-K. lapszáma	A szövegrészek kezdő sorai (/címe)	A latin megfelelők kezdő sorai (/címe) A latin forrás lelőhelye	Párhuzamos helyek magyar kódexekben
Legendák				
1.	1-35	Szent Elek élete (eleje hiányzik)	Legenda Aurea 94. fejezet	NadK. 575-601 LobkK. 221-243 ÉrdyK. 409-412 KazK. 70-82 TihK. 19-29
2.	36-115	Remete Szent Pál élete	Catalogus Sanctorum II. 60. (VARGHA 1923. 24 csak tartalmi érintkezés)	ÉrdyK. 190-193
Imádságok, himnuszok				
3.	115-6	<i>kezdjük minden istenij gondoltnak fondamentoma (töredék)</i>		
4.	117-31	<i>az en zereio fyam kyben en kedwem béé tejjésédeek Iesus az puztata witekek (eleje hiányzik)</i>		
5.	131-3	<i>azzonnyom zyz mariarwl walo ymadsagh</i>		
6.	134-66	Nyolc kérés Szűz Máriától		
7.	166-9	<i>Magazatija en lekem wrath</i>	Magnificat anima mea Dominum Lukács I. 46-55	MünchK. 55ra AporK. 126-7, 135 FestK. 119-21, 197-200

tétel	A Peer-K. lapszáma	A szövegrészek kezdő sorai (címe)	A latin megfelelők kezdő sorai (címe) A latin forrás lelőhelye	Párhuzamos helyek magyar kódexekben
				DöbrK. 234-5, 402-3 CzechK. 153-5 CornK. 51v GömK. 54-5 JordK. 519-20 TihK. 118 (latinul), 125-8, 396
8.	169-72	<i>Idvez legh edesseges zyz maria zent haromsagnak zolgalo leana (l. még 285-9 – eltérő szöveggel)</i>	Ave Maria ancilla sanctae Trinitatis Hortulus animae LXXXIb TORDAI 1903. 68 KATONA 1906. 341	Lobkk. 247 LázK. 1-4, 221-4 GyöngyK. 27 ThewrK. 91-3
9.	172-5	Bűcsüs másdság <i>Enne bolcha wagyon...</i> <i>O wram iesus cristus edesseges atya (l. még 223-5)</i>	Oh Domine Jesu Christe, Pater dulcissime SZABÓ 1967. 166	NagyszK. 392-3 Lobkk. 350-1 GömK. 64 ThewrK. 209-10
10.	176-80	<i>O wram iesus cristus:</i> <i>...ymadlak tegédet az kereszt/án</i> <i>fwigotted</i> <i>...ymadlak tegédet az kereszt/án</i> <i>sebhetted</i> <i>...ymadlak tegédet: coporsoba</i> <i>helhezettel</i> <i>...yo pastor</i> <i>...ymadlak tegédet az the nagh</i> <i>kescorosegedert</i> <i>...ymadlak tegédet pocolra léczallottat</i> <i>...ymadlak tegédet halottayból fel</i> <i>tamattath</i>	O domine Jesu Christe adoro te in cruce pendente... Hortulus animae XXXIIIa. Antidotarius animae XLIXb SZILÁDY 1896. 377, 378 KATONA 1906. 337	Lobkk. 244-7 PozsK. 17-9 LázK. 215-21 ThewrK. 205-9

11.	181-4	<i>zent bernald zoltara</i>	Octo versus S. Bernardi Illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte... Hortulus animae CLIXb KATONA 1906. 347 SZABO 1967. 166	LobkK. 346-50 ThewrK. 246-9
12.	185-90	<i>Beatus augustinus fecit hanc orationem Abrahamae + isaacnak...</i> (l. még 262-6)	Oratio sancti Augustini a spiritu sancto revelata Hortulus animae CLVIIIb SZILÁDY 1896. 500 KATONA 1906. 346	CzechK. 168-73 GömK. 152-6 TelK. 314-6 ThewrK. 63-7
13.	190-4	<i>Hyzek istenben ...</i> (a Credo-val rokon imádság)	WinkK. 65-69 (latinul)	
14.	194-9	<i>Aldoth cristus keresztian het iget monda</i>	Oratio venerabilis Bedae presbyteri de septem verbis ultimis... Hortulus animae XXXIIa KATONA 1906. 336	GömK. 160-6 (elterő prózai ford.) VitKk. 103-8
15.	199-205	Jézus szent nevééről <i>O Io iesus</i>	O bone Jesu, o dulcis Jesu Hortulus animae CLIXa KATONA 1906. 346-7	GömK. 132-6 GyöngyK. 68-69 Krizak. 68-74
16.	205-13	Bűcsüs imádság Krisztus megkínzott testré- széhez. <i>Ivdog azonnak zent feye...</i>	Salutationes ad omnia membra Christi Hortulus animae XXXVIIa KATONA 1906. 337	GömK. 216-23 ThewrK. 82-7
17.	213-9	<i>bodog azzonnak prömerol valo ymadsagh Oröly ur istennek zentséges ania Evrcol fenesseges maria Oröl tiztelendo ziz maria</i>	De septem caelstibus seu spiritualibus gaudiis beate Marie Gaude flore virginali Hortulus animae LXXXIII TORDAI 1903. 63	LobkK. 257-9 GömK. 262-5 LázK. 200-9

tétel	A Peer-K. lapszáma	A szövegrészek kezdő sorai ((cime)	A latin megfelelők kezdő sorai ((cime) A latin forrás felőhelye	Párhuzamos helyek magyar kódexekben
		<i>Orólj hatalmassagos maria Eorol kegielmesseges kiz maria Oról kegesseges ziz maria Oról zyz maria</i>	(más változata: Hortulus animae LXXXIIb KATONA 1906. 341)	
18.	219	<i>Aniphona – Zyz maria ez wilagon zwlethok kozot</i>		
19.	219–20	<i>Versus – Ekesb orchyad...</i>		
20.	220–1	<i>Ez the nagh oromeidnek myatta...</i> (oracio)		
21.	222–3	<i>Salve Regina – Irgalmassagnakh keralne azzoniya</i>	Salve Regina FRICK 1910. 56 WinkIK. 46 (latinul)	FestK. 138–9 TihK. 398
22.	223–5	<i>Cristusnak fel thamadasarol ualo ymadsag (1. még PeerK. 172–5)</i>	SZABÓ 1967. 166	NagyszK. 392–3 LobbK. 350–1 GömK. 64 ThewrK. 209–10
23.	226–9	<i>Oracio valde vtilis... – Orok mendenható istensegnek...</i>		ThewrK. 47–8
24.	229–31	<i>Halál idején mondandó imádság Vala mely ember halalanak ydeyn... – Kerlek vram ihs...</i>		
25.	231–4	<i>Ürfelemutásra való ima</i>	KATONA 1906. 338	GömK. 147–50 ThewrK. 241–4
26.	235–6	<i>Idwez leg edesseges vram dagh halalrol walo ymadsag</i>	részletei megtalálhatók: Pax Domini nostri iesu christi (Hortulus animae) HORVÁTH C. 1921. 213	ErsK. 290–1 (részben)

27.	236–40	<i>O kegees zŷz maria</i>			
28.	240–2	<i>Nemes azzonŷom zŷz maria</i>			
29.	242–5	<i>Idwez leg istennek zenth teste</i>	Salve corpus glorie HORVÁTH C. 1905. 136 CSÁSZÁR 1929. 176		
30.	245–7	<i>O dŷchoseges azzonŷ</i>			
31.	247–9	Láz ellen való imádság <i>Contra febres</i>	latinja ugyanitt <i>Contra febres</i> kezdettel		
32.	249–50	<i>Uram iesus cristus kŷ the zepseges orchadwal</i>			
33.	250–78	Nylŷl és tŷr ellen való imádság <i>O nŷyl al meg</i>			
	benne:				
34.	262–6	<i>abrahamnak istene : ŷsaacnak istene</i> (l. még 185–90)	Oratio sancti Augustini Hortulus animae CLVIIIb SZILADY 1896. 500	CzechK. 168–73 GŷmK. 152–6 TelK. 314–6 ThewrK. 63–7	
35.	266–72	<i>Igaz byro iesus</i>	Iuste iudex Iesu Christe KATONA 1901. 447–55 FRICK 1910. 43 (a PeerK.-beli változatból hiányzik: 7. vsz. második fele 8. vsz. végig 10. vsz. első fele 11. vsz. végig)	CzechK. 186–92 Pcsiz.: 10–11	
36.	278	<i>Aue maria – Idwezleg maria</i>	Aue Maria Lukács I, 28–42 SZERECZ 1916. 22–3	MŷnchK. 54va GŷmK. 49–50 JordK. 518	

tétel	A Peer-K. lapszáma	A szövegrészek kezdő sorai (címe)	A latin megfelelők kezdő sorai (címe) A latin forrás lelőhelye	Párhuzamos helyek magyar kódexekben
				ErdyK. 250 TelK. 119 KazK. 58 LázK. 210-1
37.	279-80	<i>Pater noster – Mý athýank</i>	Pater noster Máté 6, 9-13 SZERECZ 1916. 21-2	MűnehK. 12rb DebrK. 472
38.	280-2	<i>Credo in deum – Híýzek ýstenben</i>	Credo	NagyszK. 319-38
39.	282-3	<i>Maria mater gracie – Maria malastnak annyá</i>	Memento Salutis Auctor (a PeerK.-ben csak a 2. versszak mint önálló himnusz) TORDAI 1903. 22 HORVÁTH C. 1921. 83-4	FestK. 43-4, 52-3, 71-2, 82, 93-4, 276-7, 266-8 LobkK. 250 (próza) KeszthK. 432
40.	283-4	<i>post pater noster oratio – Kerlek tegedet wram</i>		
41.	284-5	<i>Breuter post aue maria – Azzonyom maria</i>		
42.	285-8	<i>Post aue maria in sermone – Irgalomnak anin maria</i> (a 169-72-től és a többi párhuzamostól el- térő szöveg)	Ave Maria ancilla sanctae Trinitatis Hortulus animae LXXXIb. TORDAI 1903. 68 KATONA 1906. 341	LobkK. 247 LázK. 1-4, 221-4 GyöngyK. 27 ThewrK. 91-3
43.	288-9	<i>[I]elwez leg kegelmes [z]yz : napnal fenesb</i>	Ave virgo gloriosa TelK. 362-3 (latinul) TORDAI 1903. 56-7 FRICK 1910. 72 HORVÁTH C. 1921. 504-7	LobkK. 342 PozsK. 47 GyöngyK. 25 TelK. 362-3

44.	290-1	[O] edesleges zyz maria tengermekki chillaga	TihK. 400 (latinul)	FestK. 116-8, 195-7, CzechK. 150-3, GyöngyK. 27 (tartalmi egvezés)
45.	291-307	te deum laudamus – Isten teged dýcheronk	Te Deum FRICK 1910. 67	AporK. 125-6, 136-8 FestK. 21-4, 241-5 DobrK. 233-4 GömK. 51-3 KeszthK. 48-50 KulesK. 50-2 BathK. 95-101
46.	307-25	Szent László-ének de sancto ladislao – ldwezleg kegelmes zenth lazlo keral'	Salve benigne rex ladislae (latin szöveg ugyanitt)	GyöngyK. 1-2 (a PeerK.-ben 15 latin és magyar vsz. talál- ható; a GyöngyK.-ben az első 14 + 1 vsz. csak latinul + 3 latinul és magyarul)
47.	325-330	de beata virgine oracio – Dýchseges zyz maria	de beata virgine oracio (ugyanitt a latin is) Imperatrix glorirosa FRICK 1910. 96	
Kántilénák				
48.	330-7	Vásárhelyi András kántilénája Cantilena – Angeloknak nagsagws azzonyja		Pozsk. 47-8 (töredék) ThewrK. 77-82
49.	337-41	Apáti Ferenc kántilénája Cantilena – Fételmes zwonek enghem alevlatok		
50.	342-356	[latin nyelvű misesorozatok]		

tétel	A Peer-K. lapszáma	A szövegrészek kezdő sorai (címe)	A latin megfelelők kezdő sorai (címe) A latin forrás lelőhelye	Párhuzamos helyek magyar kódexekben
Litánia				
51.	357–62	Boldogasszony litániája <i>Kýrieleyson – kristus, halgas mynketh</i>		CzechK. 126–36 ThewrK. 35–41 (mindkettővel csak tartalmi egyezés)
Imádások, evangéliumi részlet				
52.	363–7	<i>es Irgalmaz ennekem ma es en halalominak ydeyen</i> (töredék)		
53.	367	<i>nag misen valo evangelium</i> (töredék)	Jn. 1, 1–4	MünchK. 85ra DöbrK. 271 FestK. 414 GömbK. 47 JordK. 135 ÉrdyK. 113 ÉrsK. 1
54.	368	<i>az te dycheivseged kyr teneked</i> (töredék)		

A táblázat szakirodalmi utalásaiban az irodalomjegyzék rövidítéseit használtuk. A *Hortulus animae* és *Antidotarius animae* lapszámai mindig az alattuk idézett szerző által közölt latin szövegre utalnak.

A kódex helyesírása

A kódex magyar szövegének helyesírását feldolgozó részben az 1., 2., 3., 7., 8. és 9. kezekkel foglalkozunk, mivel a 4., 5., 6. és a 10. kéz csak latinul írt (ez utóbbi négy kéz a teljes kódexszövegnek mintegy 3,8 %-a).

Az egyes kezek helyesírásának vizsgálatát ugyan külön-külön végeztük el, de a jellemző sajátosságokat összefoglaltuk, ezért kezünként külön csak a maitól eltérő hangjelöléseket mutatjuk be.

Mássalhangzók

A kezek jellegzetességei közé tartozik a henye *h* gyakori használata, palatális és nem palatális hangot jelölő betű után egyaránt. Különösen *t* után, szóvégen és szóközben egyaránt; *g* után szóvégen gyakori, szóközben ritka; *d* és *k* után csak szóvégen van (kivétel: 99: *khésen*); a 2. kéz írásában a henye *h* sokkal kevésbé gyakori, csak *t* után, ott is ritkábban fordul elő. A palatális hangok jelölésénél egyaránt gyakori módszer a mellékjel és a kettős betű (*i*-vel, *j*-nal) alkalmazása. Érdekes, hogy gyakran kapnak mellékjelet azok a betűk is, amelyek a nem palatális megfelelőt jelölik.

A hosszú mássalhangzókat általában megkülönböztetik, leggyakrabban a betűkettőzés módszerével élnek. (Különösen az 1. kéznél következetes ez az eljárás.) Pl. 48: *messze*, 195: *binnek*, 364: *tekelletes*. A kétjegyű betűkkel jelölt hangok hosszú változatánál a mai helyesíráshoz hasonlóan csak az első tagot kettőzik (pl. 48: *messze*, 191: *eggyetlen*), de itt akadnak igen érdekes megoldások is. Pl. a hosszú *ly* írásában találni ilyen alakot: 278: *tellyés*. A hosszú *ny*-nél pedig ilyet: 241: *azon/-nyönk*: itt az történt, hogy a scriptor a sor végén *n* betűvel jelölte az *ny* hangot, majd a sor elején *ny*-nyel folytatta.

A hosszú *ty* jelölése a legváltozatosabb. Itt ugyanis meglehetősen nagy gondot okoz az, hogy eldöntsük: esetleg nem szóelemző írásmóddal van-e dolgunk. A 232: *kuthya* (= kútja) esetében például feltehetjük, hogy a *ty* hangban a scriptor érezte, hogy etimologikusan *t* + *j*-ből jött létre, és ezt kívánta tükrözni az írásban is. Ekkor viszont nem a *ty* hang jelöléséhez tartoznak az efféle vitás

esetek, hanem a *t*-hez és *j*-hez. Ezt a feltevést alátámaszthatja az is, hogy a *d + j = gy* hangkapcsolat jelölése feltűnik néhány hasonló típusú alakban: 241: *fogadyad*, 256: *adyad*. Itt kizárólag a szóelemző elv érvényesülésére gondolhatunk, hiszen máshol soha nem találni *dj* jelölést a *gy* hangra. Elválasztott alakokban előfordulnak még ilyen megoldások is: 22: *athi/ianak*, 35: *malasthi/iath*.

A szóelemző írásmóddal ellentétes eljárás az, amelyben a scriptor fonetikusán (illetőleg a jelölések tanúsága szerint feltehetően fonetikusán) jelöl egyes toldalékos alakokban bekövetkezett hasonulásokat: 265: *tawostassa*, 312: *germegded*. A fonetikus eljárás feltevése a 312. lapon levő adat esetében egyértelmű, az előző esetben pedig azért engedhető meg, mert a *z* hang jelölésére ezen az eseten kívül az említett (1.) scriptornál csupán három *s* jelölés van: 242: *es 'ez'*; 249: *nees 'néz'*; 296: *eghas*.

Figyelemre méltó, hogy amikor az 1. és 7. scriptor *gy* + magánhangzó hangkapcsolatot másol, mintegy összevont jelölésmódot alkalmaz: 223: *gýmólcheth*, 229: *yégýnek* (= jegyének); illetve 366: *gyvlevseget*. Ilyenkor az látszik a legvalószínűbbnek, hogy a *gy* (*gyv*) betűkapcsolatot együttesen alkalmazta az adott hangkapcsolatra.

Magánhangzók

A legnagyobb változatosságot talán az *e* (*ě*), *é* hangok jelölése mutatja. Az 1. és 2. scriptornál jelölheti mindhármat *e*: 10: *embereth* (= emberét). Mindhármat *ee*: 1. *e* hang: 6: *dee* (de 15: *deh*); 2. *ě* hang: 236: *kegees* (de 327: *keges*); 3. *é* hang: 166: *orokee* (de 169: *orokke*). Gyakorta előfordul betűként az *é* is; jelölheti az *ě* hangot: 150: *édés* (de 150: *edes*, sőt, 289: *edésb*), 193: *ége-/tembe*; és jelölheti az *é* hangot is: 221 *élnék*, 213: *zentséges*. Felbukkan még ilyen variáns is: 257: *née* (de: 259: *nee*, 251: *né*, 255: *nee*), 168: *bée*, stb. Meg kell jegyezni azonban, hogy mindhárom hang jelölésére az *e* a leggyakoribb. (Még egy megjegyzés: egyáltalán nem vehető bizonyosra, hogy a scriptoroknak valóban szándékukban állt jelölni az *ě*-t.)

Feltűnő, hogy a kettőzött magánhangzó nem kizárólag az *e*-félénél bukkan fel. Bár nem ilyen nagy mennyiségben, de megtalál-

ható az *a* / *á* jelölésében is. Az *a* jelölésére pl. 65: *wadaak* (de 106: *wadakees*), 207: *nyaaakon*; az *á* jelölésére pl. 264: *haaz* (de 264: *hazban*), 185: *naadual*. Egyszer fedeztük föl a hosszú *ő* megkülönböztetését: 318: *éropos*.

Tagoló jelek

1–115-ig következetesen a díszített pont (§) jelet alkalmazza az 1. scriptor. A 116. lapon megjelenik a kettőspont (:) mint tagolójel, és a kettő váltakozik a 125. lapig. Ezen a lapon felbukkan a középső helyzetű vagy megemelt pont (·) is. A 130. laptól a kettőspont és a középső helyzetű pont váltja egymást (a 175. lapon látható egy díszített pont). A 191. laptól (2. scriptor) a 198.-ig a tagolójel a pont. A 198.-tól kettőspont található, de a 215. és 218. oldalon felbukkan még egy-egy megemelt pont is. A 217. laptól a 341.-ig (1. és 3. scriptor) általános a kettőspont, de találunk példát a középső helyzetű pontra (218), a keresztre (+) (236, 247, 248, 249) és a díszített pontra (290) is. Különösnek tűnhet, hogy a Szent László-énekben nem találni tagolójelet, de ha meggondoljuk, hogy itt mondategységeként váltakoznak a latin és magyar egységek, amelyek önmagukban is elválasztják az egyes frázisokat, a tagolás a scriptor szempontjából fölöslegesnek tűnhetett. A kurzív részben csak a kettőspont szerepel, de a kantilénákban feltűnik egy ún. versszaktagoló jel, amely az egyes versszakok elválasztására szolgál, esetleg a versszakkezdést jelöli: *Ÿ*. A 357–362. lapon (7. scriptor) a kettőspont az általános tagoló jel, de egyszer (359) van középső helyzetű pont is; valamint általános a vessző mint gondolat záró. (A papír nagyon megkopott, ezért ezek a tagoló jelek igen rosszul láthatók.) A 363–368. lapokon (8. kéz) kettőspont található; a 367. lapra író 9. kéz nem alkalmaz tagoló jeleket.

Az elválasztást az esetek túlnyomó többségében a sor végén és a sor elején is jelölik (a 8. kéz írójának kivételével, aki csak a jobb margón jelöl), mégpedig rendszerint margón kívüli kettős ferde vonallal, de akad magányos ferde vonal is. Ezeket az átírási folyamán a mai jelben egységesítettük. Az elválasztás során a scriptorok nincsenek tekintettel a szótaghatárra (pl. 268: *oltalma/-m*).

Egyéb jelek

Előfordul, hogy az 1., 2. és 3. scriptor a nazálist magyar szavakban is rövidíti, pl. 82, 84, 92, 142, 148: *zēt*, 68: *mōdnak*, 186: *simōt*, 196: *zobā*, 316: *āgely*. Megfigyelhető magyar szóban az *us* vagy *os* szóvéget rövidítő *g* jel is: 333: *tŷthcg*. Találtunk egy *p* 'pro-' rövidítést is: 295: *pfetat*, ebben viszont nyilvánvaló a latin hatás.

Az 1. kéz esetében latin szöveg írásakor is többször felbukkan a henye *h* (pl. 319: *the*); illetve ilyenkor is *y*-t ír *y* vagy *i* helyett (pl. 325: *angelicyš*). Ezekre lábjegyzet hívja fel a figyelmet.

Az 1. scriptornak igen tetszetős eljárása van a külalak tömörségének megőrzésére. Amikor ugyanis egy gondolategység végére sor elején vagy közepén ér, nem kezdi el a következő gondolatot ugyanabban a sorban, hogy ne folyjon egybe a két különböző egység, hanem egyfajta (gyakran színes) sormintával fejezi be a csonkán maradt sort (pl. 182/3, 184/9, 14).

Az alább következő táblázatokban – helyszűke miatt – a kezeknek csak azon betűit tüntetjük fel, amelyek ma nem használatosak, illetve a kódexíró a maitól eltérő hangértékben alkalmazott; nem szerepeltetjük azokat a betűket, amelyeknek a hangértéke teljesen egyértelmű, illetve azon írásjegyeket, betűkapcsolatokat, amelyeknek hangértéke nem vagy nem egyértelműen határozható meg (pl. 11. lap: *Cilićianak* szóalak *ć*-je).

1. kéz (1–184; 217–330)

Helyesírása keverék – A típusú (III/A) (KNEZSA 1952. 102–4).

hang	betű	
	általános	ritka
a	a	aa
á	a	aa
c	c, ch	L, chŷ
cs	ch	c
dz	–	cg
e	e	ee, é

2. kéz (185–216)

Az írás típusa mellékjeles – D (II/D) (KNEZSA i. h.).

hang	betű	
	általános	ritka
a	a	aa
á	a	aa
c	–	ć, čŷ
cs	ć	ci, či, ch
e	e, é	ee
é	e, é	ee

é	e, ee, é	
g	g, g', gh	
gy	gÿ, gh, g	gi
i, í, j	ÿ	i
k	k	c, ch, kh
ly	l', lÿ	
ny	n', nÿ, n	
ö/ő	o	ew, o
s	s	z, sc
sz	z, s, sc	sz
ty	t', tÿ	thi
u/ú	w, u, v	
ü/ű	w	ú, w
v	w	u, v, w
z	z	s
zs	z	s

g	g, g'	
gy	g, gi	g', gÿ, gi
i, í, j	i	ÿ
k	k	c, czk
ly	li	lÿ, l, l'
ny	n	n', ní, nÿ, nÿ
ö/ő	o	o, ó, ev, ev', ew, eo, év
s	s	z
sz	z, s	zs
ty	tÿ	tí
u/ú	v, u	
ü/ű	v', w	iv, iw, ÿv, ÿw, ÿw', w,
v	u	w, ú

3. kéz (330–341)

Helyesírása keverék–

A típusú (III/A) (KNIEZSA i. h.).

hang	betű	
	általános	ritka
c	L	c, ch
cs	ch	c
g	g	g'
gy	g, gh, gÿ	
i, í, j	ÿ	
k	k	c, ch

7. kéz (357–62; 181a r)

Helyesírása keverék–

A típusú (III/A) (KNIEZSA i. h.).

hang	betű	
	általános	ritka
cs	ch	c
i, í, j	ÿ	i
gy	gh	gi
k	k	c, ck
ly	lÿ	
ny	nÿ	n

ly	lÿ, l'	
ny	nÿ	
ö/ő	o	o
s	s	sc, z
SZ	z, s, sc	
u/ú	v, w	u
ü/ű	w, w'	
v	v, w	
zs	z	

ö/ő	o	
sz	s	z
ty	tí	
v	u, v	
z	z	s

8. kéz (181a v; 363–8)

Helyesírása mellékjel nélküli–
A típusú (KNIEZSA i. h.).

hang	betű	
	általános	ritka
cs	ch	
gy	gÿ	
i, í, j	ÿ	i
k	k	c, ch
ly	lÿ	
ny	nÿ	
ö/ő	eiv, eÿv, eÿu	eiu, ev, eÿ
sz	z	
ty	tÿ	
u/ú	u	v
ü/ű	iv, ÿv	iu, ÿu
v	u	v

9. kéz (367)

Az írás típusát KNIEZSA
nem vizsgálta.

hang	betű
i, í, j	i, ÿ
ö/ő	o
sz	z
u/ú	v

Az átírásnál a következő elveket alkalmaztuk.

Feltüntetettünk minden olyan, a fényképen esetleg nem látható jelet, amelyet a scriptor szándékos tollvonásának ítéltünk (kiadványunk fotói a kódex mikrofilmjéről készültek, ezért néhány rubrummal írt szövegrészlet a fakszimilén esetleg rosszul látható). A scriptor által kihúzott vagy törölt részeket szövegbeli helyükön hagyva <> jelek

közé tettük. Esetenként alkalmazott kiegészítéseink [] jelek között található. Csak a fényképen nagyon zavaró foltoknál hívtuk fel külön a figyelmet a minden lapon nagy számban előforduló tinta-foltra, elpiszkolódásra vagy arra, ha áttűnik az előző lap rubruma.

Az *i* és *j* betűk fölötti mellékjelek minden esetben pontok (ez a fényképen nem mindig látható); az *j* fölött esetenként csak egy pont van; ezt az átírásban is megtartottuk.

Többször okozott gondot a különírás és egybeírás elhatárolása, illetve annak eldöntése, hogy egy-egy graféma nagy- vagy kisbetű-e. A vitás esetekben a különírás, illetve a kisbetű mellett döntöttünk.

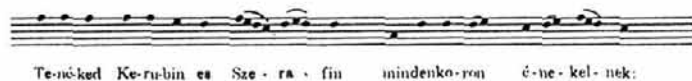
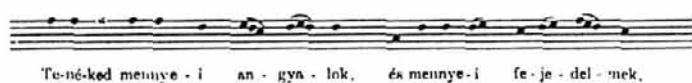
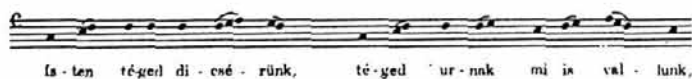
A rubrummal írt betűket félkövér szedéssel emeltük ki. Sajnos a feketével írt, de rubrummal vagy kézzel díszített betűk esetében ezek nagy száma miatt el kellett tekintenünk a külön jelöléstől, de lapalji jegyzetben utalunk rájuk.

A magyar szövegben található *Pater noster*, *Ave Maria* rövidítéseit nem oldottuk fel. A folyamatos (tehát legalább egy mondat-egységnyi) latin szövegben a rövidítéseket kurzív betűkkel oldottuk fel; ha lábjegyzetben idéztünk ilyen feloldott latin szöveget, ott a kurzív szöveg rövidített és feloldott betűit aláhúzással jelöltük.

Minden egyéb megoldásunk a Régi Magyar Kódexek sorozat fent nem említett átírási szabályait követi.

A 291–307. lapokon található kottákat SZENDREI JANKA dolgozatából idézzük (SZENDREI 1972). A kódexben lévő eredeti dallam (melynek lejegyzése azonban több helyen hibás) a betűhű átírat alatt lábjegyzetben szerepel. A SZENDREI által javított változat az alábbiakban olvasható. Szíves hozzájárulását ezúton is köszönjük. Ugyancsak itt mondunk köszönetet Abaffy Csillának, Haader Leának, Kovács Zsuzsának, Madas Editnek és Papp Zsuzsannának, akik értékes tanácsaikkal segítették a kötet munkálatait.

Kották

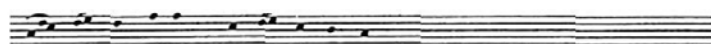

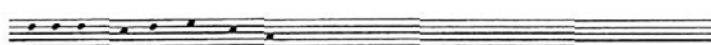
Fel - sé - ges ma - gas - ság - nak ő Is - te - nét,

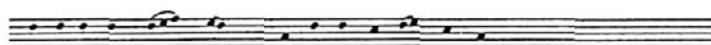
Mi tí - e - len - dű I - runk, e - gyet - len egy Fi - a - dat,

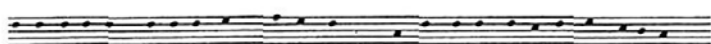
Szent - lel - ket minket, meg - vi - ga - sz - ta - lót,

Te Krisztus vagy di - cső ki - rály,

Te A - tyá - ia - ten - nek vagy ő - rök - sé - ges fi - a,

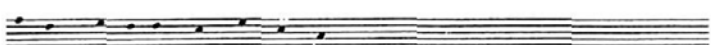
Te megváltásra embersé - get fel - ven - ni Má - ri - á - nak szent méhét nem u - tá - lál,

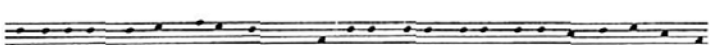
Te ő - rök ha - lált meggyő - ző - n, men - nyei szent ka - pu - kat ne - könk megnyí - tál,

Te tűsz Is - ten - nek jobb - já - ra A - tyá - n - k di - cső - sé - gő - ben,

Hiszünk el - p - ven - dű bí - ró - nak

Téged a - zért u - ram mi ké - rünk, hogy minket se - gélj ki - ket szent vé - red - del megvál - tál

Szemid köz-zé o-rók dí-cső-ség-ben min-ket szá-m - lálj.

Id-ve - zít-sed te né-pe-det Ú-ram Is - ten, és megáldjál te ma-ra-dé - ki - dat.

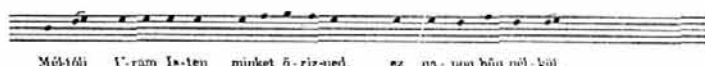
És tart meg min-ket és el fel vigy az o-rók dí-cső-ség-be.

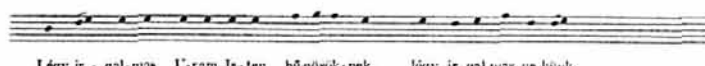
Min-den na-pon-ként té - ged, Úr-is - ten, dí - csé - rünk.

És Ú-ram te ne-ve-det o-rók-ké, mindö-rök-ké dí-cső-juk.

Mőltálj Ú-ram Is-ten minket ő-riz-sed, ez na-pon-bán nél-köl.

Légy ír-gal-más Ú-ram Is-ten bűnösök-nek, légy ír-gal-más nekünk.

Legyen te szent ír-gal-ma-sá-god mi-hoz-zánk, toert mi-nekünk te vagy ol-tal-munk.

Te-hen-ned hí-zunk Úr - is - ten, a - tőrt o-rók-ké mi é-link.

A - - - - - men.

Irodalomjegyzék

- BALÁZS JUDIT–UHL GABRIELLA 1995. Thewrewk-kódex 1531. Budapest, RMKód. 18. sz.
- BÁLINT SÁNDOR 1977. Ünnepi kalendárium. Budapest.
- BEÖTHY ZSOLT 1886. A szépprózai elbeszélés. I. Budapest.
- BERLÁSZ JENŐ 1981. Az OSzK története 1802–1867. Budapest.
- BERLÁSZ JENŐ 1985. Jankovich Miklós pályaképe és könyvtári gyűjteményei: Jankovich Miklós, a gyűjtő és mecénás (1772–1846). Tanulmányok. Szerk. Belitska-Scholtz Hedvig. Művészettörténeti Füzetek 17. Budapest, 23–78.
- BRIQUET, C. M. 1907. Les filigranes. Dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600. Genève.
- CSAPODI CSABA 1973. A „Magyar Codexek” elnevezésű gyűjtemény (K31-K114). Az MTA Könyvtára Kézirattárának katalógusai 5. Budapest.
- CSÁSZÁR ELEMÉR 1929. A középkori magyar vers ritmusa: ItK. 39: 29–47, 155–78, 271–300.
- DEME LÁSZLÓ 1953. A Peer-kódex egy ismeretlen kezéről: MNy. 49: 168–9.
- DÖBRENTAI GÁBOR 1840. Régi magyar nyelvemlékek II. [Bevezető]. 1–10. Buda.
- EPERJESI ISTVÁN 1968. Apáti Ferenc és Cantilénája: Filológiai Közöny 14: 513–24.
- ERDÉLYI ZSUZSANNA 1999. Hegyet hágék, lőtöt lépék. Archaikus népi imádságok. Harmadik, bővített kiadás. Pozsony.
- FARKAS VILMOS 1971. Helyesírásunk hangjelölés-rendszerének története. NytudÉrt. 74. sz. Budapest.
- FEJÉR GYÖRGY 1817. T. Vadasi Jankowics Miklós' Gyűjteményeiről...: Tudományos Gyűjtemény I. kötet, XI. füzet 3–46.
- FRANZ, A. 1902. Die Messe im deutschen Mittelalter. Freiburg im Breisgau.
- FRICK JÓZSEF 1910. A középkori magyar himnusz-költészet. Kolozsvár.
- GERÉZDI RABÁN 1962. A magyar világi líra kezdetei. Budapest.

- GONDÁN FELICIÁN 1916. A középkori magyar pálos-rend és nyelvemlékei. (Festetich- és Czech-kódex.) Pécs.
- HORVÁT ISTVÁN 1835. A' Magyar Nyelv régi Maradványairól: Tudományos Gyűjtemény XIX. kötet, V. füzet 106–7.
- HORVÁTH CYRILL 1895. Világiak régi magyar imádságos könyvei: ItK. 5: 257–81.
- HORVÁTH CYRILL 1921. Régi magyar költők tára I. Középkori magyar verseink. 2. kiadás. Budapest.
- HORVÁTH JÁNOS 1928. A középkori magyar vers ritmusa. Berlin.
- HORVÁTH JÁNOS 1948. A magyar vers. Budapest.
- HORVÁTH JÁNOS 1944. A magyar irodalmi műveltség kezdetei. Budapest, 2. kiadás. (Reprint 1988.)
- IMRE SÁNDOR 1890. A középkori magyar irodalom stíljáról. Budapest.
- JANKOVICH MIKLÓS 1817. Magyar Nyelven jegyzett Történeteinkről: Tudományos Gyűjtemény I. kötet, I. füzet 42–57.
- KACZIÁNY GÉZA 1891. A magyar vers-alakok Erdősiig: ItK. 1:1–20.
- KATONA LAJOS 1901. Adalékok codex-irodalmunk forrásaihoz: ItK. 11: 447–55.
- KATONA LAJOS 1906. Újabb adalékok codexeink forrásaihoz: ItK. 16: 332–47.
- KESZLER BORBÁLA 1995. A magyar írásjelhasználat története a XVII. század közepéig. NytudÉrt. 141. sz. Budapest.
- KILÁR ISTVÁN 1916. A magyar kódexeknek nyelvi sajátosságai. Nyelvészeti Füzetek 74. sz. Budapest.
- KNIEZSA ISTVÁN 1952. Helyesírásunk története a könyvnyomtatás koráig. Budapest.
- KURCZ ÁGNES 1979. Vásárhelyi András Mária-éneke: A régi magyar vers. Szerk. Komlós Tibor. Budapest., 23–32.
- MEZEY LÁSZLÓ 1955. Irodalmi anyanyelvűségünk kezdetei az Árpád-kor végén. Budapest.
- MEZEY LÁSZLÓ 1962. Paleográfia. Egyetemi jegyzet. Budapest.
- MEZEY LÁSZLÓ 1979. Deákosság és Európa. Budapest.
- MOLNÁR JÓZSEF–SIMON GYÖRGYI 1976. Magyar nyelvemlékek. Budapest.

- MUNKÁCSI BERNÁT 1880. Nyelvemlék-tanulmányok III–IV. Hoszszú magánhangzók a Peer és Sándor codexben: Nyr. 9: 300–7, 345–52.
- OSZKÓ BEATRIX 1998. A Peer-kódex történetéhez: Emlékkönyv Abaffy Erzsébet 70. születésnapjára. Szerk. Hajdú Mihály és Keszler Borbála. Budapest, 146–9.
- OSZKÓ BEATRIX 1999. Tagolójelek és mondattagolás a Peer-kódex két legendájában: Ember és nyelv. Tanulmányok Keszler Borbála tiszteletére. Szerk. Kugler Nóra és Lengyel Klára. Budapest, 252–6.
- PAPP LÁSZLÓ 1958. Apáti Ferenc : Cantilena: Nyr. 82: 76–83.
- PINTÉR JENŐ 1930. Magyar irodalomtörténete I. Budapest.
- REMÉNYI ANDREA 1996. A Peer-kódex helyesírásáról: MNy. 92: 33–45.
- RÉVAI MIKLÓS 1787. Elegyes versei. Pozsony.
- RÉVAI MIKLÓS 1803. Antiquitates literaturae hungaricae I. Pest.
- RÉVAI MIKLÓS 1833. Magyar Literatura, vagy is: A' Magyar Deáki Történet: Tudományos Gyűjtemény XVII. kötet, II. füzet 49–91.
- SIMONYI ZSIGMOND 1910. Vásárhelyi András énekéhez: Nyr. 39: 324.
- SZABÓ DÉNES 1959. A magyar nyelvemlékek. 2. kiadás. Budapest.
- SZABÓ FLÓRIS 1967. A hóráskönyvek hatása kódexirodalmunkra: ItK. 71: 163–7.
- SZENDREI JANKA 1972. Die Te Deum-Melodie im Kodex Peer: Studia Musicologica 14: 169–201.
- SZERECZ A. IMRE 1916. Kódexeink párhuzamos szentírási töredékei. Budapest.
- SZILÁDY ÁRON 1877. (szerk.), Régi magyar költők tára I. Középkori magyar költői maradványok. Budapest.
- SZILÁDY ÁRON 1896. Kódexeink forrásai: ItK. 6: 498–500.
- TARNAI ANDOR 1980. „A magyar nyelvet írni kezdik”. Irodalmi gondolkodás a középkori Magyarországon. Budapest.
- TIMÁR KÁLMÁN 1927, 1929. Magyar kódex-családok: ItK. 37: 219–22, 39: 26–28, 146–54.
- TIMÁR KÁLMÁN 1936. Dunántúli magyar kódexek sorsa. Pannonia Könyvtár 29. Pécs.

- TOLDY FERENC 1851. A magyar nemzeti irodalom története. I–II. Pest.
- TORDAI ÁNYOS 1903. *Kódexeink Mária-himnuszai*. Budapest.
- VARGA FERENC 1933. *Kódexirodalmunk stílus-elemei*. Budapest.
- VARGHA DAMJÁN 1899. *Kódexeink Mária-síralmai*. Budapest.
- VARGHA DAMJÁN 1913. A Te Deum és Te Mariam fordítása kódexirodalmunkban. Budapest.
- VARGYAS LAJOS 1952. A magyar vers ritmusa. Budapest.
- VEKERDI JÓZSEF 1972. A Szent László-énekhez: ItK. 76: 133–45.
- VEKERDI JÓZSEF 1979. Szent László-ének. A régi magyar vers. Szerk. Komlós Tibor. Budapest, 11–21.
- VOLF GYÖRGY 1874. *Nyelvmléktár II*. Budapest.
- ZOLNAI GYULA 1894. *Nyelvmlékeink a könyvnyomtatás koráig*. Budapest.

A KÓDEX HASONMÁSA ÉS BETŰHŰ ÁTIRATA

felelembe echeeth nesen
wala, mel' ewsemwani
suar felesege wala aglar
nawo, ku azon antatul
sagham ees no ugniceze
thben wala, mukon ke
mukoreu kelegi onetok
magzathnok ees huk
nem wolma, q mhad
sagokertu ees antatul
sagokertu, vsthen neth
suar ada, mel' hawma
adala wthan, magok
ath huzcha electre

- felelembe ethketth vescen
 wala ʒ mel' ewfemÿanu-
 -snak felesege wala aglaes¹
 newo ʒ ky azon aytatus-
 5 -sagban ees yo ugÿekeze-
 -thben wala ʒ <mÿkon ke->²
 mÿkoron kedegh onekÿk
 magzathÿok ees fyok
 nem wolna ʒ o ymad
 10 -sagokerth ees aytatus-
 -sagokerth ʒ ysthen nekÿk³
 fyath ada ʒ mel' fywnak
 adasa wthan ʒ magok-
 -ath thÿztha elethre

¹ Az s az írástükrön kívüli, talán utólag odaszorított betű.

² A szöveg rubrummal van áthúzva.

³ Az n első lábánál lyukas a papír.

fo gadassal erpssentek
es germet telegu adat
tathet duaten thudoma
ma; holoch unkoron
menden bolchieseggei
senlenek ces amberkor
ra vwothoch uolua; th
alain wodwarhol ueti
zuz lean ualastathet
ces hazadagstent ueti
adattathet; el noue az
en; enben oneguessuel
thuchora uald agual
hazaba o neguessuel

- fogadassal érosseytek }
 ez germek kedegh adat-
 -tathek dýaký thudoma-
 -nra } holoth mýkoron
 5 menden bølcheseggel
 fenlenek ees emberkor-
 -ra ýwthoth uolna } ch-
 -asarý wdwarbol neký
 zýz lean ualastathek }
 10 ees hazassagscerent¹ neký
 adattathek² } el ýque az
 eý } kýben qýegýesseuel }
 thýthkon ualo agýas-
 -hazaba³ q ýegýesseuel

¹ A *re* betűkapcsolat sor fölötti jelölt betoldás.

² A második *a* alsó ívénel lyukas a papír.

³ A *z* javított betűnek látszik.

beo mence & holoth & ez
 zentheseges nfinw & ew
 negwessech keze thauw
 ytham & nsthemu fele
 leure & es knstern sy
 zeleguek zeplothelen
 legre & emue wthama
 o arau giuruth & es
 parthaquenek thach
 nach es feneth kinwel
 quenek mala & neku
 thartham ada mon
 duan & wegned ezeech
 es tharchnad ungh

- bée menea } holoth } ez
 zenthseges ýfýw } ew
 ýegýesseth kezde thane-
 -ýthaný } ýsthený fele-
 5 -lemre } ees kysleny zy-
 -zesegnek zepplothelen-
 -segre } ennek wthanna
 o aran gúrúýth } ees
 parthaouenek chath-
 10 -ýath ees feýeth kýwel
 ouecgýk wala } neký¹
 tharthaný ada mon-
 -duan } wegýed ezeketh
 ees tharchýad mýgh

¹ Az *e* előtt lyukas a papír.

rieked kel ces wor legen
mū fozomne & cek
wthā folt hegheth
wewen az thengere
mene ces thuthkon
hano ba haguari la
odicia newo warulha
mutha & ces mmen lu
riana k edylla newo
warolaba mene & golo
th wreone ielus ceilhu
luak kepe & erabeen
munelkul dn chon
yreattatoth ces & creste

neked kel } ees wr legen
 mÿ kôzottonk } ezek
 wthan kôlchegheth
 wewen az thengerre

5 mené ees thÿthkon
 haÿoba hagian } la-
 -odicia newo warusba
 ÿwtha } ees ÿnnen sÿ-
 -rÿanak edÿssa newo

10 warosaba mene¹ } holo-
 -th wronk² iesus cristu-
 -snak kepe } emberÿ
 múnelkúl dÿchôn
 ÿrattatoth ees zereste-

¹ A második *e* fölött erős tintafolt van.

² A w első szaránál lyukas a papír.

teth & howa mykoro
 n inochoth wolma &
 mendeneketh meleketh
 vele vuch vala zegen
 knek oztha & ces eoldus
 ruhaha olozuon egn
 eb zegenekwel azon
 unotik suz marianak
 egh haza eloth foga
 ulon & az alauzuab
 ol eedegh vuch nek a
 dattathnak vala lak
 senchseg sereuth ma
 ganak tharthwan az

- teth } howa mýkoro-
 -n ýwthoth wolna }
 mendeneketh meleketh
 vélé výtth vala zegeñe-
 5 -knek oztha } ees koldus
 ruhaba ɔltɔzuen } egý-
 -eb zegeñekwel azzon-
 -nýtth zýtth marianak
 egh haza éltth foga
 10 úlný } az alamiznab-¹
 -ol kedegh kýth neký² a-
 -dattathnak vala Lak
 zenthsegscerenth ma-
 -ganak tharthwan az

¹ Az *n* első lábánál piszok- vagy tintafolt van.

² A *ký* betűk között lyukas a papír.

th pbrich egrieb zegenick
nek szchna vala; ynnu
vazol pedegh az ata pbi
gnak el meneserol igen
fobrazkodwan; menidh
sz velaghszerenit solga
ndh el crellthe kink pchet
uaghi zereettel; ees gyor
salaggal keresuek; kink
koczol nemellek unyor
on. edulla newo varolba
vuttak volna; sz zent
elethol meg elmerete
nek; de pth meg neu

- thot¹ th egyeb zegenek-
 -nek ozthya vala } ymen
 hazol kedegh az ata o f² -
 -anak el meneserol igen
- 5 fohazkodwan } nemeth
 ez velaghscerenth zolga-
 -yth el éresthe kyk othet
 nagh zeretettel } ees györ-
 -sasaggal keresnek } kyk
- 10 kozzol nemellék mykor-
 -on }¹ edyssa newo varosba
 ywttak volna } ez zenth
 elekthol megh esmertete-
 -nek } dee² okh megh nem

¹ A tagolójel közepén lyukas a papír.

² A d-ből van javítva.

elmerek és zenth elekei.
 onky egysé zegenekkel
 alamiznath; adanak mid
 alamiznath elucien;
 istennek hala adwan
 monda; halath; adok cu
 theneked vram isthen
 mereth cu velen cu zol
 gannathol alamiznath;
 veterel; megth therucen
 asereth az zolgak megth
 uscueth az anthvanakth
 hog sohól megth nem le
 lettek volna; asereth és zee

- esmerék ez zenth eleketh }
 ɔnekȳ egȳeb zegeńekkel
 alamiznath adanak meł
 alamiznath elueuen }
- 5 isthennek hala adwan
 monda } halath adok en
 theneked vram isthen
 merth en velem en zol-
 -gaȳmthwl alamiznath
- 10 vetetel } megh theruen
 azerth az zolgak megh¹
 úzenek az atthȳanakh
 hog sohol megh nem le-
 -lthek volna } azerth ez zēt

¹ Az *me* betűk között lyukas a papír.

elstucke gurma az q
clinculence riampul
fogua . zaton az qan
at padmoutheru
lee theranthwen lural
mas fohz fobalok
thelcu teale mout
u . mung az cu f. suno
magg hie lempu
merion adaga
miba ych laoz
negule ees m. m. q
upanak mngt
nem hallok 9. ees la

- eleknek annya az ɸ
elmenesenek napyatol
fogua ʒ zakoth az hazn-
-ak padimonthoman
5 lee thereythwen syral-
-mas fohazkodasokath
thescen¹ wala mondua-
-n ʒ mygh az en fyamot
megh nem lelendem
10 mendh adygh syralo-
-mba² yth lakozom ʒ az
yegyese ees monda ɸ
ypanak mygh valamit
nem hallok az edes ha-

¹ A szó után vakarás nyoma látható.

² A *b* ívén lyukas a papír.

zas vram felol, mend
adonigh gerlytenek tho
landonlagalceenich
egvedol veled maxadek
nykoron aserth ez zet
elek az fel, mondot
egh hsz eloth valo hsz
lokba thizen heeth este
ndengh tistheren zolg
alanyban ees drocheret
be lakozoth volnas az
bodogth azzonak kepe
en azon egh hsz ba vala
monda az kultolnak

- zas vram felöl } mend
 addygh gerlicenek thv-
 -laydonsagascerenh
 egyedöl veled maradok
- 5 Mýkoron azerth ez zēt
 elek az felöl mondoth
 egh haz elqth valo hay-
 -lokba thýzen heeth este-
 -ndeýgh ýsthený¹ zolg-
- 10 -alathban ees dýcheret-
 -be lakozoth volna² } az
 bodogh azzonnak kepe
 ký azon egh hazba vala }
 monda az custosnak

¹ Az első *j*-t *i*-ből javította a scriptor, ezért lehet fölötte három pont.

² A szó után lyukas a papír.

h o z d b e e a z i l t e n c u b
e e r t h m e r t h m e l t h o
m e m i c k n e k o r z a g a r a
e e s i l t e n n e k l e l k e e a z a z
z e n t h l e l e k n a n n o g o z u k
o r a v t h a m e r t h o m m
a d s a g a m u n t h g i n w
t h a l u a k e e s t h e m m e n t
z e l n e k f i w l t h u v r u a k
e l e n b e e f e l m e g n e n
a d o r o n k e d e g h a z
c u l t o s n e m a n d u a
k u t h m o n d a n a m o n
d a e l i n e t h a z o n k e p l

- hozdbee az isten emb-
 -ereth merth meltho
 men'neknek orzagara }
 ees istennek lelkee } az az }
 5 zenth lelek nywgozyk
 o raytha } merth o ym-
 -adsaga mynth gywy-
 -thasnak ees themylene-
 -zesnek fwsthj vrnak
 10 eleýbee fel megýen }
 Mykron¹ kedegh az
 custos nem thwdna
 kyth mondana } mon-
 -da esmeth azon keph }

¹ Az *M* után lyukas a papír.

6.
 2.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7.
 8.
 9.
 10.
 11.
 12.
 13.
 14.
 15.
 16.
 17.
 18.
 19.
 20.
 21.
 22.
 23.
 24.
 25.
 26.
 27.
 28.
 29.
 30.
 31.
 32.
 33.
 34.
 35.
 36.
 37.
 38.
 39.
 40.
 41.
 42.
 43.
 44.
 45.
 46.
 47.
 48.
 49.
 50.
 51.
 52.
 53.
 54.
 55.
 56.
 57.
 58.
 59.
 60.
 61.
 62.
 63.
 64.
 65.
 66.
 67.
 68.
 69.
 70.
 71.
 72.
 73.
 74.
 75.
 76.
 77.
 78.
 79.
 80.
 81.
 82.
 83.
 84.
 85.
 86.
 87.
 88.
 89.
 90.
 91.
 92.
 93.
 94.
 95.
 96.
 97.
 98.
 99.
 100.

- az kÿ az egh haz éloth
 úl } az custos leg otthan
 kÿ menwen otheth az
 egh hazba bee vÿwe }
 5 mel' dologh mÿkor me-
 -ndeneknek kÿ hÿrhedn-
 -ek } mendenekthol thÿz-
 -theltethnek } emberi¹ dÿ-
 -chõsegeth el akarwan
 10 thauozthathnÿ } ennen
 el mene } ees laodiciaba²
 ÿwtha } ees oth haÿoba
 hagwan³ } mÿkoron ci-
 -licianak tharson neuo

¹ Az *i* valószínűleg javított betű.

² A *c* felmenő szárán lyukas a papír.

³ A második *a* alsó ívén belül a tinta összefolyt.

marolba akarna ewe
zun; isthermek zerze
bol ces akarathuabol
roman parthra mwa
kuth lathuan es zenu
ele monda qunpu
magaba; en atannak
bazanal climerethlen
lakozom; ces egveth
nek therhes nem lelek
es q atirya kedegh ch
nalsarnak palothaya
bol ces wdwarabol
megh thernen; ces zol

warosba akarna ewe-
 -znÿ } isthennek zerzese-
 -bøl ees akarathÿabol }
 romaÿ parthra ÿwta }

- 5 kÿth lathuan ez zenth
 elek monda qnnqn
 magaba } en afamnak
 hazanal esmerethlen
 lakozom } ees egÿebek-
 10 -nek therhes nem lesek }
 az q¹ atthÿa kedegh ch-
 -ÿasarnak palothaÿa-
 -bol ees wdwarabol
 megh theruen } ees zol-

¹ Az q alsó ívén lyukas a papír.

7. 7
 gakenak lokallaga o
 theth megh kpenhokp
 zwen ez zench elek pter
 elol thalala es utama
 foga mvoltherm mo
 nwan; uthemiek zol
 gawa engemeth zara
 dokoth the hazadba
 fogathalbe es the az
 thalodnak kemver hei
 iabol es maradekabol
 engemeth thengettes
 es elthces; hogh az
 we uthen az the zara

- gaknak sokassaga q-
 -theth megh kornjöqo-
 -zwen } ez zenth elek ötet
 élöl thalala } es vtanna
- 5 foga ýwölthený mo-
 -ndwan } isthennek zol-
 -gaýa engemeth zara-
 -dokoth the hazadba
 fogatthasbe } ees the az-
- 10 -thalodnak kényer hei-
 -iabol ees maradekabol¹
 engemeth thengettes
 ees elthees } hogh az
 wr isthen az the zara-

¹ A *ka* betűk között lyukas a papír.

udokoddal ees irgalma
szori ees iol thegen,
hogh ezh hallotta pol
na sz o attusa o hia
nak zereethetneth pa
ranthola hogh hazaba
bee fogattaltek neky
hel zereetheltek ees o
thulandon althalarul
neky ethek szolgaltaltek
ees neky thulandon
szolgaloth walaztha
ez zenth elet kedegh hog
hw imadlagokat tegai

- ndokoddal ees irgalm-
 -azzon ees ýol thegen }
 hogh ezth hallotta vol-
 -na az ȝ atthya } ȝ fya-
 5 -nak zerethethýrth pa-
 -ranchola hogh hazaba
 béé fogattassek } neký
 heí zeresthessek ees ȝ
 thulaýdon asthalarul
 10 neký ethek zolgaltassek }
 ees neký¹ thwlaýdon
 zolgaloth² walaztha }
 ez zenth élék kedegh hoz-
 -ýw ýmadsagokath tezen

TEZEN } VALA

¹ Az *n* előtt lyukas a papír.

² A *g* javított betű.

vāla ; celtget bonitoket
ees vūggazasoket al olt
uerenethi wala ; ees az
hasnak zolgan qtet
lok eppen meg m
uethye wala ees meg
chwoollnak wala es
mozdo wozett fene
tholthye wala ; ees
lok kulomb kulomb
bozoth o ranyha te
nek wala oeh o me
udenekbe bekeseget
wala ; thozen heeth

- vala } testhet boýtökkel
ees vÿgÿazasokkal osto-
-uereÿthÿ wala } ees az
haznak zolgaÿ oteth
- 5 sok keppen megh mo-
-uethÿk wala ees meg
chwfollÿak wala es
mozdo wÿzeth feÿre
tholthÿk wala } ees
- 10 sok külomb külomb
bozzoth o raÿtha tez-
-nek wala deh o me-
-ndenekbe bekeseghes
wala } thÿzen heeth

elthenoerigh azert
p atthyanat hazanal
elmeretlen lakozek
amkoron kedegh az
zerth leleknek nelen
thesebol megthruuta
volna hogh p electhuet
vege el kozelgethne
pamyeolth ehenau
al egnehembe kere
ces electhinek scereth
vgyan otthan meud
megh yea wafar
napon azert miler

esthendeÿgh azerth
   atthÿanak hazanal
 esmeretlen lakozekh  
 Mÿkoron kedegh¹ az
 5 zenth leleknek ÿelen-
 -theseb l megh thutta
 volna hogh   elethenek
 ve e el k zel gethne  
 pappÿrosth thentau-
 10 -al eg ethembe kere  
 ees eleth nek scereth
 vg an otthan mend
 megh  ra   wasar
 napon azerth   misek-²

¹ Az *eg* betűk fölött vakarás nyoma látható.

² Az *e* felső részén a tinta összefolyt.

neek zolgalathya va
 n; az sanctuariumba
 zozath hallathet mon
 duan; ihouethek en
 hoznam tucnoh ene
 munkalodthok ees
 megly thercelhethek
 tek ees en megly elegy
 yclek thewethokoth
 mel' zozath haluati
 mendenek megly ret
 tenyen; archiol fold
 re elenek; ees mine az
 zozath malochyor

- nek zolgalathya vta-
 -n } az sanctuaryumba
 zozath hallathek mon-
 -duan } yquethek en
 5 hozyam mendh kyk
 munkalkodthok ees
 megh therhelhetthe-¹
 -tek ees en megh elege-
 -ytlek thewktokoth }
 10 mel' zozath haluan
 mendenek megh ret-
 -tenuen } archwl fold-
 -re esenek } ees yme az
 zozath masochyor

¹ A *t* és *h* között egy második *t* tintafoltos vagy törölt betű.

monda; kereſſetgeth
megh a; iſthen embe-
reth; hogh ymaggon
romareth; kyth men-
denek kereſſwen ees
megh nem lelwen &
monda harmachpore
erſennanulnak
hazaba kereſſetek; m-
egh kerdwen errol
erſennanulth; ma-
gath etben ſennan
thudonak walla; ſel
kelwen azerth area

monda } keressethekh
 megh az isthen embe-
 -reth } hogh ýmagyon
 romaýrth } kýth men-
 5 -denek kéreswen ees
 megh nem lelwen }
 monda harmachyör }
 ewfemýanusnakh¹
 hazaba keressetek } m-
 10 -egh kérdwen erröl
 ewfemýanusth } ma-
 -gath ebben semmý
 thudonak walla } fel
 kelwen azerth arka-

¹ Az ý-i-ből van javítva, ezért van rajta három pont.

dius ees onorius cha
larok innocencius
papaual egueterube
menener eweterna
nulsak hazahoz
inne zenth eleknek
zolgalona
wrahoz
nowe mondroan lald
megh vram kem az
mew zarandokone
az akench kerelnek
merch nagh zenth
glethq ees bekelegk
tharcho ember oda

-dius ees onorius cha-
-sarok innocencius
papaua! egÿetembe }
menenek ewfemÿa-

5 -nusnak hazahoz } es
ÿme zenth eleknek
zolgaloÿa } wrahoz
ÿqwe *mondwan* lasd
megh vram kem az

10 mew zarandokonk
az } akÿth keresnek }
merth nagh zenth
ÿlethq ees bekesegh
thartho ember } Oda

olualthara & leuelet
mengh & nepneek
lokallagnak res atth
ianar elotte, hog & t
hallotta volua ewofe
mianus nagh kefe
rolegebe megh habo
rodek el thodalkodek
el remple res exey el
fogywan folore le efek
mpekorou & erth qun
on magaba theruen
efce megh noth vol
na; kезде ruh anyth

- futhwan azerth ez
 ewfemÿanus } lele
  thet halwan } es lata
   orchay t fenlen 
- 5 m n th ang alnak }
 ees az leueleth k  th
 kezebe tharthuala ak-
 -ara k   wenn   d   nem
 vehete } k   menwen
- 10 azerth ez ewfemÿanus
 onnan } M  koron ezt
 az chasaroknak ees
 papanak megh monta
 volna }  k ees bee mene-

Zaggathun wou ha
 bath es zakalat nu
 nu tepun es gungu
 magat tpeun es es
 p huanak telere eluen
 duplualala mondu
 an - an emekem edes
 huan mire es zered
 megth zomorechtott
 al inghemeth mire
 emun elthendengl
 kelerp legheketz es
 folhaskodasokath tet
 tel emekem - an en

- nek mondwan } ýol
 leheth búnşoşok lego-
 -nk } deh lam ez orzag-
 -nak býrodalmath es
 5 lelký őrizethnek gon-
 -dýath viselýwk } agi-
 -iadh nekönk azerth
 az leueleth hogh thu-
 -gýwk megh mý va-
 10 -gýon bélee ýrwan }
 ees az papa elo ýarol-
 -uan foga az lewelet
 ees o legottan neký
 bochatha } ees megh

olualthara & leuelet
mengh & nepneek
lokallagnak res atth
ianar elotte, hog & t
hallotta volua ewofe
mianus nagh kefe
rolegebe megh habo
rodek el thodalkodek
el remple res eweg el
fogywan folore le efek
mpekorou & erth qun
on magaba theruen
efce megh noth vol
na; kезде ruh anyth

- oluasthata az leuelet
 mendh az nepnekh
 sokassagnak ees athi-
 -ianak élotte } hog ezt
 5 hallotta volna ewfe-
 -mýanus nagh kese-
 -røsegebe megh habo-
 -rodek el chodalkodek
 el remøle ees ereý el
 10 fogýwan földre le esek }
 Mýkoron azerth qnn-
 -qn magaba theruen
 ésce megh ýøth vol-
 -na } kezde ruhaýth

Zaggathun wou ha
 bath es zakalat nu
 nu tepun es qunqu
 magat tpeun es qz
 q huanak telere eluen
 duplualala mondu
 an - an emekem edes
 huan mire es zered
 megth zomorechtott
 al inghemeth mire
 emun elthendengl
 kelerp legheketz es
 folhaskodasokath tet
 tel emekem - an en

zaggathnÿ wen ha-
-ÿath es zakalat nú-
-nÿ tepnÿ es onnon
magat tɔrnÿ } es az

- 5 ɔ fÿanak testere esuen
ÿuɔltuala mondu-
-an } Iaÿ ennekem edes
fÿam mÿre ez zerrel
megh zomɔreÿtott-
10 -al enghemeth } mire
ennÿ esthendeÿgh
keserɔsegheketh ees
fohazkodasokath tet-
-tel ennekem Iaÿ en-

netem gnarlosagolu
ak merth latam & en
denlegemuck taplalo
elthapiat & nosolnaba
elottem sekomy es net
em nem sollauy lan
emuckem merth ymar
tonatba semmi viga
lagom nem lehet & &
o amya es nykorori
et halotta volua un
rich amya orozlan halot
el zaggauian skoukpe
u ruhait niquen elo

- nekem gy arlosagosn-
 -ak merth latam az en
 venseg emnek taplalo
 esthapiat az nosol yaba
 5 előttem f        es nek-
 -em nem sollan     la  
 ennekem merth   mar
 touabba semmi viga-
 -sagom nem leheth    az
 10    ann   es m  koron
 ezt hallotta volna    mi-
 -nth an   orozlan halot
 el zaggauan azonkepe-
 -n ruhait n  uen       

herthelen bedeck hariat
 megth crellthuen leem
 eyth egbe sel emelugn
 es umkronen & lokalla
 gtul & zenich telthez
 nem mehetue inuolt
 uala mondruan agna
 wot vrath vramm hog
 lallam & en edes swam
 oth ees hogh lallam
 & en lelkenmet viala
 gath? es hogh lathallam
 ry zopta & en etuleim
 eth? ees umkronen futot

herthelenkedeek } haiat
 megh eresthuen scem-
 -eÿth egbe fel emeluen }
 es mÿkoron az sokassa-
 5 -gtul az zenth testhez
 nem mehetné } ÿuolt-
 -uala monduan agÿa-
 -tok vtath vraÿm } hog
 lassam az en edes fÿam-
 10 -oth } ees hogh lassam
 az en lelkennek vigasa-
 -gath } es hogh lathassam
 kÿ zopta az en emleim-
 -eth } ees mÿkoron Iutot-

uolna & telthez raia
eluen monowala fia
emekem fiam; en
loememuck dila golla
ga; mire totel igh
mihnekone; mire illie
u kegetleuol murevel
uk cheleketel; latodu
ala te achmadoch ges
engemeth gjar losagos
amwadoth uaght kese
ruleggel lura; es
nem mutato duala
magadoth nekone;

- uolna az testhez raia
 esuen mondwała ȝ iaȝ
 ennekem fȝam ȝ en
 scememnek vilagossa-
 5 -ga ȝ mire tȝttel igh
 mȝnekȝnk ȝ mire illie-
 -n kegetlenȝl múwelȝ-
 -nk chelekettel ȝ latodu-
 -ala te athȝadoth ees
 10 engemeth gȝarłosagos-
 anȝadoth¹ nagh kese-
 -ruseggel sȝrnȝa ȝ es
 nem mutatoduala
 magadoth nekȝnk

¹ A g szára miatt az ȝ pontjait a szomszédos betűk fölé tette a scriptor.

es fennen zolganoh
hollonfodnak wala n
ellened ees el turep va
la; es gnafora pumgu
magat & tellire hayt
pa uala; nennkoron
plelgetyuala; nennko
ron kezeuel ortayvat
illetuuala es apolgatya
wala monduan lve
yatoe en velen mend
fye ielen uattoe; me
rth; mer thozen heeth
elthendeig en hazan

- es tennen zolgaÿdh
 bossonkodnak wala te
 ellened ees el túrød va-
 -la } es gÿakorta ɔnnɔn
 5 magat az testhre haÿt-
 -ÿa uala } nemikoron
 ɔlelgetÿuala } nemiko-
 -ron kezeiuel orchaÿat
 illetiuala es apolgatÿa
 10 wala monduan sÿr-
 -ÿatok en welem mend
 kÿk ielen uattok } me-
 -rth } <mer> thÿzen heeth
 esthendeig en hazam-

uol tartottam es nem
mattam hog emmekem
eggetlen egh fiam legem.
Az o zolgay zidalmakak
uala qret es archul de
rit uala: oh emmekem
keseropleges ananak ky
ad en szememnek hyn
hullatalnak kut feicti
hog sirallam nappal es
evet en lelkennek szerd
march es keseroplegeth
Az o regiele kedeg qlay
nem gas ruhaba uagh

- nal tartottam es nem
tuttam hog ennekem
egetlen egh fyam legen }
az ɔ zolgaÿ szidalmazak¹
- 5 uala ɔtet es archul ve-
-rik uala } oh ennekem
keserőseges ańanak ky
ad en scemeÿmnek kőn
hullatásnak kut feieth
- 10 hog sirassam nappal es
eÿel en lelkiemnek scerel-
-meth ees keserősegeth
Az ɔ iegiese kedeg ɔltőz-
-uen gaz ruhaba nagh

¹ Valószínűleg később toldotta be a scriptor a szó elejére az s betűt.

kelerpleges lralmal
 monda yai emebem
 mereth & napon arua
 iul hagiattatam ees
 gwegyol maratam
 ymar minchen kyre te
 kentenerem; es pyre lra
 mermeth emeluen; &
 napon & en thukoro
 in meg tpreot es en
 menlegem el uelceth;
 mathulhogua kerdet
 el & en kelerplegem es
 vege loka uem lictu

- keserőseges¹ siralmal
monda ŷaŷ ennekem
merth ez napon arua-
-iul hagiattatam ees
5  zueg  l marattam  
 mar ninchen k re te-
-kentenem   es k re sce-
-meimeth emeluen   ez
napon az en th k r -
10 -m meg t r t es en re-
-mense em el uesceth  
mathulfogua kezdetet
el az en keser se em es
ve e soha nem l scen

¹ Az *r* fölött pizokfolt van.

az nepti keddek ezt hal
uani nagh konhullata
llal siruála ; menoh
gek wtan az papa cha
larokkal egyetembeg
beuen az teltet eg dícs
es tihelleges nolosá
ba helheztek ; es uiuek
az varolnak kezepre
es meg birzettek az
közönleges neptek hog
az isthennek embere
es zenith meg leleten
keth mind az egies

az neph kedeez ezt hal-
 -uan nagh kőnhullata-¹
 -ssal sýruala } mendh
 ezek wtan az papa cha-
 5 -sarokkal egietembe
 veuen az testet eg disces
 ees týtteseéges nosolá-
 -ba helheztetek } es uiuek
 az varosnak közepire }
 10 ees meg hirzeteek az
 közönseéges nepnek hog
 az isthennek embere
 es zenthý meg leleteth }
 kýth mýnd az éghes

 MIND } AZ } EGEZ VAROS }

¹ Az első / betoldott betű.

uaros feres uala. es
 mynd & zentmer ele
 ybe futnak uala. ha va
 laamel. beteg & zent
 testet ilen wala. legth
 ottan meg wigalit va
 la. uacok latnak wala
 ordougolok zabadol
 thalmak uala. es me
 nden beteges walam
 betegleggel tartalmak
 wala. & zent testet ilen
 uen. megth wigastach
 nak wala. & chasarak

- uaros keres uala } ees
 mýnd az zenthnek ele-
 -ýbe futnak uala } ha va-
 -lamel' } beteeğ az zenth
 5 testet illeti wala } legh
 ottan meg vigasic va-
 -la } uacok latnak¹ wala
 ordongósok zabadol-
 -thatnak uala } es me-
 10 -nden betegeek walami
 betegseggel tartatnak
 vala } az zent testh illet-
 -uen² megh wigasztath-
 -nak wala } az chasarok

¹ A *k* javított betű.

² Az *n* után talán egy *m* harmadik lába van kikaparva.

kedeegeth enne for chu
dath lathuan ezoeck
as papauat egetembe
as uolohat winnye es
hordun; hogh qkees
son; sent telthol meg
zentelthucuek; akro
ron es as chafarok ar
aimak es gultuek bew
seget as uchakon el hy
netheek hog as soefag
penzuek keuanlagaba
meg foglaltatuek es
as sent telth as egl

- kedeeagh eríne sok chu-
-dath lathuan kezdeek
az papauaal egetembe
az nosolÿat winnye es
5 hordny } hogh okees
azon zent testhol meg
zenteltethnenek } akko-
-ron ees az chasarok ar-
-aínnak }¹ es ezústnek bew-
10 -seget az uchakon el hÿ-
-ntetheek hog az sokság
penznek keuanságaba }
meg foglaltatneek ees
az zent testh az egh

¹ A tagolójel a scriptor utólagos betoldása.

haghos winnye haduak
 Dee as neph penzuekh
 secretety hathra wetue-
 n, mkaab es mkaab as zet
 telstuek illerelere herte
 lenkedik wala, es es ser-
 rel nagh munkaual es
 erquiel, zenuh bomfani-
 us martyruak eg haza
 ba wegezere bee vink-
 es oth heeth naponi,
 istem dicheetben meg
 maraduam, zezenek
 koporloth, aranbol,

- hazhoz winnyë hadnak
 Dee az neph penznekh
 sceretetÿ hathra wetue-
 -n } inkaab es inkab az zët
- 5 testhnek illetesere herte-
 -lenkedik wala } es ez ser-
 -rel nagh munkaua! es
 érçuel } zenth bonifaci-
 -us martÿrnak eg haza-
- 10 -ba wegezetre bée viuek ·
 ees oth heeth napon
 isteni dicheretben meg
 maraduan } zerzenek
 koporsoth } aranbol }

ezülthbol es draga. a.
nemcs kőuekbol kőbe.
es zencselegcs tellet
uagh chyllesleggel
helheteeek bée. **E**s es
koporsobol ol' edessegecs
illath kv zarmazoth
wala; hog menőcuet
es alenstiyak uala hog
kvolomub kvolomub id
illato fiuuekkel cuagh
porokkal volna rakua.
Megh holt uala keőeg
es zench elek zench

- ezústhból es dragá .ā.¹
 nemes kőuekből kőbe }
 az zenthseges testeth
 nagh thýstesseggel
 5 helheteek bée } ees² az
 koporsoból ol' } edesseges
 illath kő zarmazýkh
 wala } hog mendenek
 az aleýttýak³ uala hog
 10 kwlomb kwlomb Io
 illato fúuekkal auagh
 porokkal volna rakua }
 Megh holtuala kedeg
 ez zenth elek zenth

¹ A két pont között az *avagy* kötőszót rövidítette a scriptor.

² Az első *e* valószínűleg *a*-ból van javítva.

³ A *k* talán *l*-ből van javítva.

18

-Iacob hauranek tizen
 hathod napjan fwe
 zulethelsenek wtanna
 harom zasz kilenck
 uen mvolch essendoben
 kymek exdemeyer agya
 tieknek vouezenthnek
 elthnekben mala lthi
 iach ces voutente ygu
 mdppe sz popt dych
 plegeth wicu

- Iacob hauanak tizen
hathod napÿan } wr
zülethesenek wtanna
harom zaaz kilench-
5 -uen nÿolch estendoben }
kÿnek erdemeÿrt¹ agÿa
nekonk ÿduezeÿthonk
elthonkben malasthi-
-iath ees <ÿoueme> ÿou-
10 -endore az orok dÿch-
-osegeth Amen

¹ Az ÿjavított betű.

Aldoeth ilten: ky me
nden emberel
yduzevthēnū akars.
ees byzonsagnak elme
rethire yomū; zentū
pal elso remetue; unkep
pen zentū lexoumū
thelsten byzonsagot
rola; ky quere cletthū
megh vetha; Mykoro
n decius es valerianus.
s kech kēgietlen chasar
nak ydriben. Mel ydō
ben kerestyner eslen:

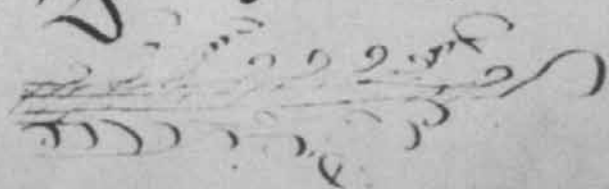

Aldoth isten : kÿ me-
 nden emberth
 yduezeythenÿ akars }
 ees byzonsagnak esme-
 5 -rethire yonnÿ } zenth
 pal elsø remethe } mykep-
 -pen zenth Ieronÿmus
 thescen bizonsagoth
 rola } kÿ onekÿ elethyth
 10 megh¹ yrtha } Mykoro-²
 -n decius es valerianus }
 ez keth kÿgietlen chasar-
 -nak ydeiben } Mel' ydø-
 -ben kerestyenek ellen :

¹ A g szárában megfolyt a tinta.

² Az első o valószínűleg j-ból van javítva.

uagh haburulagh es
 detet volua. egyptom
 nak tharcomanyaban.
 ky neuzetevk also the
 baydaniak. ky be zule
 ick es wylagra es elso re
 methe zenu pal. kyuck
 zwiley keresthyenick va
 langk. es wylagy nem
 zethlegen. nemes nem
 zetek malanak. pter es
 megth kerestelek ees
 palnak neuzek. ees
 hogh fel es det volua

- nagh haburusagh kez-
 -deteth volna } egyptom-
 -nak thartomanýaban }
 ký neueztetýk also thé-¹
- 5 -bayðanak } kýbe zúle-
 -tek ez wilagra¹ ez elsø re-
 -methe zenth pal } kýnek
 zýleý keresthyenek va-
 -lanak } es wýlagý nem-
- 10 -zethsegen • nemes nem-
 -zetek walanak • øtet es
 megh kerestelek ees
 palnak neuezek } ees
 hogh fel kezdet volna

¹ A szó után tintafolt látható.

neuekedonij. myrit gon
zenth ieronimus mo
ngya. mendi gprogh
yrabban ees screecheu
yrabban o vfinolaga
screeuth. vol thauolt
wala. mukeuth kedeg
emick wthanna elth
legem lasuk meg. hog
kedegh deculnak ees
walermulnak habor
gatalok alath. ku vdy
ben romaban cornel:
arthagonaban kedeg

- neuekednÿ } mÿnt azon
 zenth Ieronÿmus mo-
 -ngÿa · mendh g    gh
   rasban ees scerechen
 5   rasban      f  wsaga
 scerenth }   ol thanolt
 wala · M  kenth¹ kedeg
 ennek wthanna elth
 legen lasuk meg · hog
 10 kedegh deciusnak ees
 waleriusnak habor-
 gatasok alath } k     d  -
 -ben romaban corneli   :
 Carthag  naban kedeg

¹ Az *e* fölött talán a *    /  *-j  nek felesleges farkát kaparta ki a másoló.

¹⁰
 Lypreanus o bodoght
 werekkel martironia
 goth scruetiek volua
 ces egypthomban ces
 thebandaban hol zet
 pal lakozuk wala. tene
 habwriwlaght lokh
 eghazakati muzet tot
 volua el. kerestien
 nepet wt ystheniek
 scerelmeurey tor mi
 iath oromelth akar
 nat wala meg hal
 nja. Delh az chalaro

Cypryanus o bodogh
 werekkel martyromsa-
 -goth scenuettek¹ volna }
 ees egypthomban ees
 5 thebaydaban hol zēt
 pal lakozyk² uala } féné
 habwrwsagh sokh
 eghazakath puzteitot
 volna el } kerestyen
 10 nepek wr ysthennek
 scerelmeyrth tor mi-
 -iath oromesth akar-
 -nak wala meg hal-
 -nya : Deh az chalard

¹ Utána egy pont ki van kaparva.

² Az a más betűből van javítva.

gonoz agh ellenleght
pokolbeli ordog halal
ra hoko guothreelmeth
keresuen; Mertu lelke
keth mkab akar vala
foythanna hog neu
testeketh; ces unkeneth
Hyperanus monduya
ky qumayok kyuzat
hog akuk meg akaru
ak wala halun neu
hagvak wala meg
plun; hogh kedeg udk
kegetten segek mliab

- gonoz agh ellensegh
pokolbelÿ ɔrdɔg halal-
-ra hozo¹ gÿɔthrelmeth
keresuen } Merth lelke-
5 -keth inkab akar vala
foÿthanÿa hog nem
testeketh } ees mÿkenth
Cÿprÿanus mondÿa }
kÿ ɔmÿaÿok kÿnzatot
10 · hog · akÿk meġ akarn-
-ak wala halnÿ } nem
hagÿak wala megh
ɔlnÿ } hogh kedeġ nekÿk
kegettlenseġek nÿluab-

¹ A z javított betű.

ban meggy yelen tessek
 keeth yeldath irt meg
 zent. Jeronimus ees
 wogh mondh hoght
 azon nyghen keeth ohy
 w keresthyent foganak
 meg; küniek az egyk
 ymar kwlomb kwlq
 mb kwnokoth meggy
 gosoth wala; mezel
 minden chelther meg
 kenek keeth gata mege
 kothgwen; ees az na
 pnak gwssegere seke
 tek

- ban megh ýelentessek }
 keeth peldath irt meg
 zent • Ieronimus ees
 wgh mondh } hogh
 5 azon ýdøben keeth ýfý-
 -w keresthýent foganak
 meg } kýnek az egýk
 ýmar kwlomb kwlø-
 -mb kýnokoth megh
 10 gøzøth wala } mezel
 menden thesthet meg
 kenek kezeth hata mege
 køthøzwen } ees az na-
 -pnak hewsegere feke-
 -tek

ky annak élte vas ple
nek thüzes kemnyari
megh göztye uala; hog
legeknek darazoknak
es egheb merzes fergek
nek ragunyok es földal
mok hadnak; hogh
keresthyen hyttrepl d
terné; Maas yfuahty
kedegh; ky mykoron
p nfywlaganak virag
aban feulenek; egy ne
mes onltes keebe ftyer
lylyomok ees ftyer ro

- kÿ annak élotte vas ple-
-nek thúzes kennÿath
megh gòzthe uala } hog
legeknek darazoknak
- 5 es egÿeb merges fergék-
-nek ragnÿok es fuldal-
-nÿok hadnak } hogh
keresthÿen hÿttthròl el
térné } Maas ÿfÿath
- 10 kedegh } kÿ mÿkoron
ò ÿfÿwsaganak virag-
-aban fenlenek } egh ne-
-mes dÿsces kerbe feÿer
lÿlÿomok ees feÿer ro-

lak kőgybe wyuek / holot
 wekon zolasual cher
 gedes wala / es fanak
 leueh lallio steel mya
 ingadoz wala / egy eka
 sten meg verhet agda
 hanotta feretek / es hog
 ymagaty fel ne verhet
 ne / steelmes allattal me
 gy thekerch koteluel
 kezeth labat / erossen
 megh kothgzek / es my
 koron minden ember
 oman el meneth volua

- sak kőzybe wýuek } holot
wekon zolasual cher-
-gedes¹ wala } es fanak
leuelý lassw sceel² mya
5 ingadoz wala } egh ekes-
-scen meġ vethet agba
hañotta feketek } es hog
omagath fel né verhet-
-ne } scelmes allattal me-
10 -gh thekerth koteluel
kezeth labat } erossen
megh kothozek } es my-
-koron menden³ ember
onnan el menth volna

¹ A *g d*-ből van javítva.

² Az *l* javítás más betűből.

³ Az első *e* alsó ívében a tinta összefolyt.

oda merie egh zeph
telq scergen telem leam
kezde qreth chokolgatny
es plelgethny: es hogh
chak belcelemjees egte
len, p egtelen illetele
nek myatta, kezde sz
yltemiek scergemevel
meg cholt nlyath by
nre gervestheny. Deh
hog myth chergen oi
sulnak wntze howa
fordetha magath kyth
kynok megh nem

L

oda mene egh zeph
testo scegentelen leań }
kezde oteth chokolgatny
es ołelgethny : es hogh
5 chak bescelenyees egte-
-len } o egtelen illetes-
-nek myatta } kezde az
ystennek scerelmewel
meg tholt yfyath bw-
10 -nre geryestheny } Deh
hog myth thegen cri-
-stusnak wyteze howa
fordeha magath kyth
kynok megh nem

gogheteniek Megl
 gogwala telthij gij
 wyltokmannak ~~es~~
 thryge es mykorou
 o telteben ofollagnak
 ellene walo mdulast
 etzech wolna Neta
 lyn mynwel o ellenleg
 chiek ellene segwerke
 duy gene we yllenniek
~~ilk~~ ihlesieniek myatta
 pyngra tielwoeth el ha
 rapa es segentelen m
 ofolgathouak werfau

- gøzhetenek Megh
 gøzÿwala testhÿ gÿ-
 -wÿtokmannak <in>
 thwÿze } es mÿkoron
 5 ø testeben okossagnak
 ellene walo indulast
 erzeth¹ wolna } nÿm
 lön mÿwel ø ellenseg-
 -enek ellene fegwerke-
 10 -dnÿ } ÿme wr ÿstennek
 <ilh> ihlesenek mÿatta
 onnon nÿlweth el ha-
 -rapa es scegentelen ch-
 -okolgathonak weresen

¹ Az *r* valószínűleg *r*-ből van javítva.

ordharaa pake es eke
men hwyasagmakh
thwozeth; serelmenek
naglagath meg olma
ees meltho dycherethes
gozedelmeth nere; azou
hobben mykoren ule
tenek leelnek wala;
lakozuk wala es zendi
pal az also thebaida
ban egh hwyagawal;
koth ymar fernek
adoth wala; az gaza
glagban; es ppeleg

ben

- orchaiaara pøke } es éke-
 -ppen bwÿasagnakh
 thwzeth } scerelmenek
 nagsagath meg olta }
 5 ees meltho dÿcherethes
 gøzedelmeth néré } azon
 ÿdøben mÿkoron illé-
 -tenek leesnek wala }
 lakozÿk wala ez zenth
 10 pal az also thebaida-
 -ban egh hwgawal }
 kÿth ÿmar fernekh
 adoth wala } az gazda-
 -gsagban } ees ørokseg-
 -ben

ØROKSEGKBEN } Kÿ Ø

ky q zulen thol rayok
 maradoth wala, kedeg
 mmar ez zench pal z
 thuzen hathroth erth
 ember wala, es seled
 ember wala, es munt
 elozornis mondan m
 erth gregorgh iralban
 es munt lerecher
 iralban noltz tanolt
 wala, hog kedeg
 g habwrola guakh
 stele eloth wagh fele
 me eloth lappa gna

- kÿ Ƹ zúleÿthƸl raÿok
maradoth wala } kedeg
ÿmar ez zenth pal }
thÿzen hathodh ewÿ
5 ember wala } es sceled
ember wala } es mÿnt
elƸzƸrÿs mondam m-
-endh ƸƸrƸgh irasban
ees mend scerechen
10 ÿrasban ÿƸlth tanolt
wala } hog kedegh }
az habwrwsagnakh
scele elƸth wagh felel-
-me elƸth¹ lappagna }

¹ A szó előtt a túloldali vakarás miatt ütött át a tinta.

ces melle walo falu
abar lakoznek; az
hivogatnak ferre; az
reru kezdé pteru tölke
u el arrolm; knt inab
emistenn kel wala;
amnak okacrtu hogh
az gazdaghsagu. ces
pöpleg örea marad
(na menedenelehuol;
Merth gyakortha
embernek q zipet az
gonos es wulagu gas
daghsaguak kewanla
ga

ees messce walo falu-
 -aban lakoznek } az
 hwganak ferÿe } az az
 rerÿ kezde  teth tÿtko-
 5 -n el arwlnÿ } kÿt inkab
 enÿztenÿ kel wala }
 annak okaerth hogh
 az gazdaghsagh } ees
  r kseg  rea marad-
 10 -na mendenesthewl }
 Merth g akortha
 embernek   z wet az
 gonoz ez w lag  gaz-
 -dagsagnak kewansa-¹
 -ga

¹ Az *n* első lábánál valamit kikapart a scriptor.

kegetien segre kelselcit
 azertu ez gonozlagtu
 sem o felelegenek lura
 la sem az egetmbe wa
 lo atthafitofag sem
 uthenw felelem; peth
 megu nem hwozhania
 wala; Gotu inkab to
 gekerue wala; es tprek
 eduk wala pte el arul
 nu. kegetien seggel el
 wou mnenuth keget
 seggel; holoch kedeg
 ez bolch vfiw zenuh

- kegetlensegre kesceleit
 azerth ez gonozsagtwl
 sem ɔ felesegenek sýra-
 -sa sem az egetembe wa-
 5 -lo athäfÿwsag } sem
 isthenÿ felelem } ɔteth
 megh nem hwzhatia
 wala } Sɔth inkab w-
 -gekezÿk uala } es tɔrek-
 10 -edÿk wala ɔtet el arwl-
 -nÿ } kegetlenseggel el-
 -wɔn mÿkenth keges-
 -seggel } holoth kedeg
 ez bɔlch ÿfÿw zenth

pal, ezth elcebe wotthe
wolua; el fucta; az keiet
lenbe prxtaba; hogh
oth; az habwewolagwak
wegeth warua; az q
ketelenseget no akarat
ra fordena; az az; kete
lenseggel megwen va
la oda; deh ymar qu
ngu no akarathyaste
rent meg akara wa
radny; es lassan lass
an eleb ces eleb meu
wen elmeg meg al

- pal } ezth escebe wõtthe
 wolna } el futha az keiet-
 -lenbe pwztaba } hogh
 oth az habwrwsagnak
 5 wegeth warna } az o
 ketelenseget yö akarat-
 -ra fordeÿta } az az } kete-
 -lenseggel megÿen va-
 -la oda } deh ÿmar on-
 10 -non yö akarathÿasce-
 -rent meg akara ma-
 -radnÿ } es lassan lass-
 -an eleb ees eleb men-
 -wen esmeg meg al

wala } az az helyeb es
 helyeb meggen wala az
 kenetlenbe napra nap
 ra } es esz nyakor gyi
 akortha tette } lete
 egy konyklath } es to
 ueben egy lykath } me
 llyeth nagh kowel bei
 tottek wala } mel' kowet
 el emeluen unkeneth
 emberi kowantag }
 agya } kytokoru thw
 dakozu } es clobe de
 ue ez zenth pal } hog

- wala¹ } az² az belýeb es
belýeb megýen vala az
keýetlenbe naprol nap-
-ra } ees ezth mýkor gý-
5 -akortha tenne } lelee
egh³ kózýklath } es tó-
-ueben egh lýkath } me-
-llyeth nagh kowel béé
tóttek wala } mel' kóuet
10 el emeluen mýkenth
emberi kewansagh
agýa } kýtkokon thw-
-dakozný } es escebe ve-
-ue ez zenth pal } hog

¹ A második *a* felső ívében a tinta összefolyt.

² Az *a* felső ívében a tinta összefolyt.

³ Az *e* más betűből van javítva.

nagh thet hel wolna
belol . ces felol nagh
nylala wolna . ky nyl
alth egh agh palma
fa agaynak lewelwel
bee fedzoth wala . ces
alatta egh ky folno knt
wala . kynek wyze az
folo zymyn el fol wala
egh kewelle . esme egh
ottan az folbe ewgijk
wala . walamak kedeg
ennek felette azon ko
zyklam . hogh ha uand

- nagh therhel wolna
 belol } ees felol nagh
 nylasa wolna } ky nyl-
 -asth egh agh palma-
 5 -fa agaŋnak lewelwel
 beé fedezeth wala } ees
 alatta egh ky folyo kwt
 wala } kynek wyze az
 fold zynyn el fol' wala
 10 egh kewesse } esmegh
 ottan az folbe enzyk
 wala } walanak kedeg
 ennek felette azon ko-
 -zyklan } hogh ha nemel'

lako heler ees hanlokok
 kybe lelethnek wala in
 look ees werok saraga
 lok ees egheb nemem
 kresegek kybe tennik
 wala peruk nek negge
 es g helty scerechenek
 nek wala regy noqbe
 n al pen; weto helnek
 mongyak latwan
 aserit zent pal g he
 lty weg scerec; hog
 ha nstentyl nek ana
 uloth andgh adatoth

- lako helek ees haylokok
kybe lelethnek uala w-
-loqok ees werok } faraga-
-sok ees egheb nemew
5 keesegek } kybe teccyk
wala penznek yegzese
es ez helth scerechenek-
-nek yrasy regy ydobe-
-n al penz wero helnek
10 mongyak } latwan
azerth zenth pal ez he-
-lth meg scerete } hog
ha ystentol nekya aya-
-nloth awagh¹ adatoth

¹ A második *a* sor fölötti jelölt betoldás.

wolna. Nukent zeut
Jeromimus telcen by
zonlagot ewla ky que
ky electi meg irtha
es kolyebau ambereck
nick elmereten. hath
uan elterdeng lakosot
magath nstrem nua
dsagbau. es bontpkeu
ees. A eggeb nemp nst
my edellegben foglal
ual. Nukentz kedeg
sath amak meng al
noklagath es kelert

- wolna · Mÿkent zent
 Ieronÿmus tescen bÿ-
 -zonsagot rwla kÿ ɸne-
 -kÿ eleteth meġ ȳrtha }
 5 ez kɔlÿkban emberek-
 -nek esmeretlen } hath-
 -uan estendeÿg lakozot
 magath ȳsthenÿ ȳma-
 -dsagban } es bɔÿtɔkben
 10 ees egÿeb¹ nemo ȳste-
 -nÿ edesseġben foglal-
 -ual } Mÿkenth kedeg
 sathannak meŕe al-
 -noksagath es keserte-

¹ A szó előtt egy tintafoltos vagy talán törölt megkezdett g betű van.

twi wiſelehe es ſien
 uette legen; eg ember
 ſien twyga; hancm
 chak az ur yſſhen;
 ees onick elcdelt ees
 rwhazatoth az palm
 afa ad wala; az az;
 az palmafa gnygldy
 ewel yl wala; ees az
 lewelebql ewhact
 kothot wala magan
 ak; hog kedeg ez dolo
 gh walakymek lehe
 thecleniek ue teſſek

- tÿth wÿselthe es scen-
 -uette legen } eg ember
 sem twgÿa } hanem
 chak az wr ÿsthen }
- 5 ees ɔnekÿ eledelt ees
 rwhazatoth az palm-
 -afa ad wala } az az }
 az palmafa gÿmɔlch-
 -ewel ÿl wala } ees az
- 10 lewelebɔl rwhath
 kɔthɔt wala magan-
 -ak } hog kedeg ez dolo-
 -gh walakÿnek lehe-
 -thetlennenk né tessék

ielulth welcom tan
owa mend o zent
angelwail, hogh
es puzthaniak reice
ben, kn synwail es
soerchenekkel hatha
rws, hogh ol barato
koth lathati, kik kozol
harmnich elthend
tol fogwan bee rekelt
uen arpa kenierwel
nl wala, ces sarwe
wikerh ynk wala,
Maas kedegh es agh

- iesusth wescem tan-
 -owa mend o zenth
 angelywal } hogh
 az pwzthanak resce-
 5 -ben } ky sýryawal es
 scerechenekkel hatha-
 -rws } hogh ol' barato-
 -koth lattam } kyk kōzzol
 harmýnch esthendō-
 10 -tōl fogwan bée rekest-
 -uen arpa keñerwel
 ýl wala } ees sarws
 wýzeth ýzyk wala }
 Maas kedegh eg agh

dhatornaban kint
 paganok szakra-
 nak neweznek; napo-
 nkennti qth palma
 gympolchodol eel vala
 ces taplaltalyk wala-
 hezek hgheteleneknek
 ces kehtsegeleknek
 tettek azoknak afyk
 nem lattak; Deh az
 hirtogeknek minden
 lehetip; Deh hogh
 elmeg az elettebbi
 belcedemhez tettek

chatornaban kÿth
 paganok sÿrakwba-
 -nak neweznek } napo-
 -nkenth oth palma
 5 gÿmølchwel eel vala
 ees taplaltatÿk wala }
 ezek¹ hÿhetetleneknek
 ees kethsegeseeknek
 teccÿk azoknak akÿk
 10 nem lattak } Deh az
 hÿwøknek menden
 lehethø } Deh hogh
 esmeg az elestebbÿ
 bescedemhez terÿek

¹ A szó előtt egy *h* kikaparva.

Mjkoron ez bodogf
agws zentz 3aa pal
3aa; tizen harom este
ndqben angelv cletet
wisteline splogn; es
az bodoglagws zet
michal thnz heyan
3aa; ellenogch lako
zoth wolua az puz
taban; ees byrna
ata synkna; beyede
lemseget; ees my
kenth qmaga zokta
wala monosunz

Mýkoron ez bodogs-
 -agws zenth <zaa> pal }
 zaaz tÿzen harom este-
 -ndoben angelÿ eletet
 5 wÿscelne földön } es
 az bodogsagws zēt
 anthal thÿz heÿan
 zaaz estendõth lako-
 -zoth wolna az pwz-
 10 -taban } ees býrna
 atá fÿaknak feÿede-
 -lemseget ·¹ ees mÿ-
 -kenth omaga zokta
 wala mondanÿa

¹ A pont fölött egy határozott vonás van.

hog ptele valman
 egnek barath senki
 az fejetlenbe nem
 lakozot volna elob,
 es munkoru enel uo-
 gonick, almanban
 neki meg jelenek,
 hog azon fejetlennek
 belto resceben gnala-
 nal sokkal nob barat
 lakoznek ardag wol-
 na, kuty es kellenek
 hamar el menven
 meg lathim, Azerth

hog ətəle walwan
 egyəb barath senkŷ¹
 az keŷetlenbe nem
 lakozot wolna       
 5 es m  koron   el n w-
 -gonnek    almaban
 nek  meg   elenek   
 hog azon ke  etlennek
 bels  resceben   nala-
 10 -nal sokkal      barat
 lakoznek awag wol-
 -na    k  th ees kellene
 hamar el menwen
 meg lathn     Azerth

¹ Az    f  l  t olyan közel került a két pont, hogy   sszef  lyt.

nyphelch naph tham
ada . 3z tiz telendg zent
ween yambore . elhap
patwal crottelenseget
thamogathwan kede
el mennu howa nem
thwodwala . 3z 3z nem
thwogya wala mel tele
menne . Deh nyphor
on 3z naphnak felet
el mente wolna . felol
nagh bysgolagwe
hewsegh liothn uala
ces megh bagnadoth

- mýhelth naph tham-
 -ada } az týztelendõ zent
 ween ýambor } estap-
 -ýawal erõttelenseget
 5 thamogathwan kezde
 el mennyõ howa¹ nem
 thwdwala } az az · nem
 thwgýa wala mel' fele
 menne² } Deh mýkor-
 10 -on az napnak féleet
 el mente wolna } felõl
 nagh bwzgosagws
 hewsegh swthý uala }
 ees megh bagýadoth

¹ Az o tintafoltos.

² Az első n első lábánál elfolyt a tinta, vagy más betűnek indult.

wolna : Demaga q
 fezdeti wotharol megh
 nem theer wala : Mond
 uan hyfcom hogh as
 wor githen q : olganath
 kyth neken vgneth es
 heleneth megh mu
 tathya : es hogh :
 erdghen es kevetlenix
 n es wolgekben yar
 na : lde es thowa : es
 es kerefne othet : mine
 szouban lata egt
 allatoh kyuck as felfo

wolna } Demaga o
 kezdet h wtharol megh
 nem ther wala } Mond-
 -uan hyscem hogh az
 5 wr ysthen }¹ o zolgayath
 kyth nekem ygyrth es
 yelenteth megh mw-
 -tathya² } ees hogh ez
 erdoben ees keyetlenbe-
 10 -n ees wolgekben yar-
 -na } Ide ees thowa } es
 ees keresne othet } yme
 azonban lata egh
 allatoh kynek az felso

¹ A tagolójelet valószínűleg utólag írta be a scriptor.

² A második *a* felső ívében a tinta összefolyt.

Sele ember wala, as
also kedeg lw wala,
kuth regin pagan bol
chek ipocritas wala.
awagh lowal elegle
embernek neweknek,
keth mykora lath
wola; kuth antal
q homlokath; en
eccesthnek negnewel
megh negze; es mo
nda neky hagh bator
saggal; in es ky wa
gh the es mel' selee

- fele ember wala } az
also kedeg lw wala }
kÿth regÿ pagan bøl-
-chek ÿpocenthawrus }
5 awagh lowal elegolt
embernek neweznek }
kÿth mÿkoron latoth¹
wolna zenth antal }
o homlokath zenth
10 keresthnek ÿegÿewel
megh ÿegze } ees mo-
-nda nekÿ nagh bator-
-saggal } Cÿ ees kÿ wa-
-gh thé ees mel' felee

LAKOZIK

¹ Az o fölött apró tintafolt van.

lakozok az yshemmett
 zolgava; tchat q; nem
 twodom my pagan zo
 wal; ees mykenen vady
 wngnoroogwan es ne
 reituen makab hogh
 nem zoluan; q zava
 nak felclines catogata
 sarwal ~~rettenetes~~ felclie
 ees es wen kedegh; rent
 antal rettenetes; ana
 nak elotte; scepen kezde
 kerdezny p teth; hogh
 meg mondana mel' felc

- lakozyk az ystennekh
 zolgaÿa } tehat o } nem
 twdom my pagan zo-
 -wal } ees mykenth vadh
- 5 wÿgyorogwan es né-
 -reituen inkab hogh
 nem zoluan } o zaÿa-
 -nak felelmes tatogata-
 -sawal <rettenetes> felele }
- 10 ees ez wen kedegh zent
 antal rettenetes zaÿa-
 -nak elotté } scepen kezde
 kerdeznÿ oteth } hogh
 meġ mondana mel' fele

roagnou · ces mme nob
laba el iurthwan · az
kerdezoniek totat nelenre.
es el murtata es fele uethy ·
ees azonitol az soles me
zon minkensy mader
nagh hamarlaggal
el sagolduati · es thw
daloniak sceme elol el
emizek · leth wogh mond
zeneth · jeronimus · det
ha esy pokolbethy ordog
nielsesere totte volna
awagh keddeeg minkent

- wagyon } ees ýme ýob
 laba el nıwthwan } az
 kérdezőnek wtat yelente }
 es el mwtata eg fele nek  :
 5 ees azontol az z yles m -
 -zon m kenth madar
 nagh hamarsaggal
 el zagolduan } ez chw-
 -dalonak sceme el l el
 10 en zek } Ith wgh mond
 zenth Ieron mus } Deh
 ha ezth pokolbel  ord g
 yiestesere t tte volna
 awagh kedeeg m kent

keietlenben zoktanak
 chodalatus wadaak
 newekedime; lenki
 bizonylaggal nem fu-
 gna; rettegven áert
 é; sent ámal; es quinqu
 elmeieben forgatván
 nyit lábat wólina w-
 taban; elmeé touakba
 kézde mennye; es hme
 á; wthan láta egli kó-
 zoklanak wplgebol el-
 gnyit egli lelkesth; á;
 á; egli horgas orro

- keietlenben zoktanak
 chwdalatus wadaak
 newekednyë } senkÿ
 bÿzonsaggal nem tu-
 5 -gÿa } retteguen azert
 ez zent antal } es ɔnnɔn
 elmeieben forgatuan
 mÿth latot wolna w-
 -taban } esmeg touabba
 10 kézdé mennÿe¹ } ees ÿme
 az wthan lata egh kɔ-
 -zÿklanak wɔlgebɔl éɔ²
 ÿɔnnÿ egh lelkesth } az
 az } egh horgas orrw

¹ A második *e* fölé is húzott két ékezetet a scriptor.

² Az *ɔ* betűben összefolyt a tinta.

twēpe emberth, hūnek
homyloka ; arwaxwal me
erollfolth wala ; ees o
teltenek wolso reeste
kecke wala ; ees o kecke
palma gynnolthoth
wonscelwen ; ees s ; ant
antat e ; chuda latuan
vutteben hwtuck pa
izath ees pan celat ra
gada ; mykenuth no ha
dakozo ees bannok ; Oet
nne legottan s ; felol
mondoth lelkes ; bekele

törpe emberth } kýnek
 homloka zarwawal meg
 erössölth¹ wala } ees q
 testenek wtolso reesce

- 5 kecke wala² } ees q kezebe
 palma gymölchöth
 wýscelwen } ees ez zent
 antal ez chuda latuan
 ýietteben hwtnek pa-

- 10 -ýzath ees pancelat ra-
 -gada } mykenth ýo ha-
 -dakozo ees baynok } Deh
 ýme legottan az felöl
 mondoth lelkes³ } bekese-

¹ Az első q farka ferde.

² Az l tintafoltos.

³ A második e fölött tollvonás van.

gnek neguerich : &
 palmasanak gunglithet
 kuth hoz wala quiky uoi
 ta : holott fedezg : euth
 ancal esch latta uolna :
 nlturur ferde qtheth : &
 hogh ucky meg monda
 na ky wolna : feleluc
 ama : monda : en hala
 ndo alath wagnok : es
 & kenerlenben lakozok
 nak eguk : kinketh paga
 n nepek : chalathott
 tewelgetek lcerenich

- gnek ýegýeýrth } az
 palmafanak gýmólchet
 kýth hoz wala ɔneký nóý-
 -ta } holoth kedeeg zenth
- 5 antal ezth latta uolna }
 ýstenre kerde ɔtheth : }¹
 hogh neký meġ monda-
 -na ký wolna } feleluen
 amaz monda } en hala-
- 10 -ndo alath wagýok } ees
 az keyetlenben lakozok-
 -nak egýk } kýketh paga-
 -n nepek } chalathoth
 tewelġesek scerenth

¹ A sor végén valószínűleg egy megkezdett betűt alakított át tagolójellé a scriptor.

vroggaknak awagt
laten wolnak modnak
ees tosteluck; sent antal
meg kerde othet howa
medne ees seclele neky
mondwan; en uanau
nak korwetlegeben na
rok; ees keronk tegedet;
hogh myertouk; k
zonleges weat ymag
nad; kuth; k; wylagwak
wodroslegere el optuck
meg twottonk; kynck
p hyre mend; k; wyla

- yroggnaknak awagh
 satyrwsnak mōdnak¹
 ees tȳztelnak } zent antal
 meġ kerde othet howa
 5 menné }² ees felele nekȳ
 mondwan } en náȳam-
 -nak kōwethseġeben ȳa-
 -rok } ees kerōnk teġedet }
 hogh mȳertōnk az kō-
 10 -zōnseġes wrat ȳmag-
 -ȳad } kȳth ez wȳlagnak
 w̄dwōzseġere el ȳōtnek
 meġ twttonk } kȳnek
 ȳ hȳre mend ez wȳla-

¹ A *d* javítás más betűből.

² A tagolójelet utólag írta be a scriptor.

gon el hynheth · es my
 foron illetenekeeth zol
 na e hogvwo rothou
 paro z guth anral · las
 lan lallan o orthaiat
 kymwewel haxmatw
 za wala kynth o nag
 gromeben o zroebol
 ky ptyz wala · merth
 wngad wala ceisul
 lnak dycholegexol ·
 ces latamnak o tprese
 rol · ces chwdal wala
 azoues hogh queth

- gon el hÿrheth } es mÿ-
 -koron ilíeteneketh zol-
 -na ez hozÿw wthon
 ÿaro zenth antal } las-
 5 -san lassan ɔ orchaiat
 kɔñwewel harmatoz-
 -za wala kÿketh ɔ nag
 ɔɔmeben ɔ zwebɔl
 kÿ ɔtoz wala } merth
 10 wÿgad wala¹ cristu-
 -snak dÿchɔsegerɔl }
 ees satannak ɔ tɔrese-
 -rɔl } ees chwdal uala
 azonees hogh ɔnekÿ

¹ A második a felső ívben a tinta összefolyt.

zawath crithene : ees
wtogetu wala & fpldet
estapnawal mondua
n. Jan trucked alexan
dria : kn yltu gmana
nth baluanth imach.
Jan trucked parana va
rws : fybe mendo seeler
wylagnak q doggn fut
tanak gplekeltreth.
wallnou nynth wag
mondando & nreletuck
napman : linc & wadak
ees crithulth zolyakh

- zawath érthene } ees
 wtogety wala az földet
 estapyawal mondua-
 -n } laÿ teneked alexan-
 5 -dria } ky ysten gyana-
 -nth baluanth ymach }
 laÿ teneked parazna va-¹
 -rws } kybe mend scelés
 wylagnak o dogy fut-
 10 -tanak golekestenekh }
 wallyon myth wag
 mondando az yteletnek
 napyan } Ime az wadak-
 -ees cristusth zolyakh

¹ Az *a* belsejében majdnem teljesen összefolyt a tinta.

te kedeg niben gysana
 nith baluanc ynnach,
 mnglen ; enith antal
 zardach el nem wegg,
 the wala yme az ielkes
 zarmasnal hamarab
 elole el hamarkodek,
 ith wogh wond ; enith
 Jeronimus, hog kedeg
 z walakymek lehetet
 lemek nee tessek, Co
 nstantynus chasar
 nak ydenn, nag lok
 nepht emek byzousaga

- te¹ kedeg ýsten gýana-
 -nth baluant ýmach }
 mýglen zenth antal
 zawath el nem wegez-
 5 -thé wala ýme az lelkes
 zarnýasnal hamarab
 élolé el hamarkodek }
 Ith wgh mond zenth
 Ieronýmus } hog kedeg
 10 ez walakýnek lehetet-
 -lennek néé tessek } có-
 -nstantýnus chasar-
 -nak ýdeýn } nag sok
 neph ennek býzonsaga

¹ A / betű írásakor megfolyt a tinta.

mereth minkoron alex
andriaba hostanak
wolna illneri allatot
nag lok neph chroda
la rayta, annak vtau
na hog meg holti wa
la, & holti feltet meg
sotwan; antyochyaba
thasarua lathun vi
uek: Deh minkoron
& bodoglagros zeuth
antal; & q'edeti
wtan merue; chak
wadaknak myomath

- merth mýkron alex-
 -andriaba hoztanak
 wolna illýen allatot
 nağ sok neph chwda-
 5 -la raÿta } annak vtan-
 -na hog meğ holth wa-
 -la } az holth testet meğ
 sozwan } antÿochÿaba
 chasarnak lathnÿ vi-
 10 -uek : Deh mýkron
 ez bodogsagws zenth
 antal } az ɔ kezdeh
 wtan menne } chak
 wadaknak nÿomath

lathya wala : ees as
 keketlemmek vadlagat :
 Nuth tegen ees howa
 magast forecytha
 nem thwgya wala :
 deh chak egh wala ky
 ben igen bynk wala :
 hog as ceustus oet sem
 my keppen el nem ha
 driaa : & Dykron eedeg
 masod eyeth imadla
 gban el twolatta vol
 ha : igen reggel wyrat
 tanak elotte : lata tha

- lathya wala } ees az
 keyetlennek vadsagat }
 Myth tegen ees howa
 magath fordeycha
- 5 nem thwgya wala }
 deh chak egh wala ky-
 -ben igen byzyk wala }
 hog az cristus otet sem-
 -my keppen el nem ha-
- 10 -dnaa } Mykoron kedeg
 masod eyeth ymadsa-
 -gban el mwlatta vol-
 -na } igen reggel wyrat-
 -tanak elotte } lata tha-

wol egh zomypolagb
an leho farkalth az
hegnek thouehes kő
zelethetum; ky vltan
mykoron nezure es
az wadh omian el me
mwen; es o az kolnok
hoz kőzelethetum; bele
keзде nezure; Deh sem
myth nepe hagnalha
ta; az az semmyt neu
lathata; merth az o
nezeleth; tetteleg mag
foglala; Deh mykent

- wol egh zomÿwsagb-
 -an lehø farkasth az
 hegneq thøuehez¹ kø-
 -zeleÿthenÿ } kÿ vtan
 5 mÿkoron neznée² ees
 az wadh onnan el me-
 -nwen } ees ø az kølÿok-
 -hoz køzeleitene } belée
 kezde neznÿ } Deh sem-
 10 -mÿth nem haznalha-
 -ta } az az semmÿt nem
 lathata } merth az ø
 nezeseth } øtetseg meg
 foglala } Deh mÿkent

¹ A r tintafoltos.

² A második n betű után tintafolt van.

yras mougua tokelletes
 lerelem felelmeth el
 thawoztat; Azertth es
 bodoglagws zent an
 tal meg alwan leick
 zeteth togn; mykent es
 okos kemlo; lallan las
 san eleb wepwen ees
 meg alwan; felywel
 zozatth halgath vala;
 Annak wethanna emnek
 tpteth legeben; ees hog
 el bellyeb merit volna
 thawol mylalth saldeira

- ýras mongýa } tokelletes
 scerelem felelmeth el
 thawoztat } Azerth ez
 bodogsagws zent an-
 5 -tal meġ alwan lelek-
 -zeteth wõn } es¹ mýkent
 okos kemlõ } lassan las-
 -san eleb wepwen ees
 meġ alwan } fýlýwel
 10 zozatõth halgath vala }
 Annak wthanna eýnek
 sõtethseġeben } ees hog
 el bellýeb ment volna
 thawol nýlasth saldeita

¹ Az *es*-t a scriptor először a *mýkent* után írta, majd helyét alul is, felül is jelölte az *m* előtt.

kyke myn koron. anta
tusaggal lictuc
labawal ky cerdolest
ton. ky cerdolees vran
zenith pal o antonath
ky intwan wala bee
segeze. **S**hehar zent
antal & anto elot lee
elwen. hath oravgh
avaght annalys wobb
vgh fongvogh wala
neky. hog bee bochat
na mondivan. ky wa
gvok ees hounet vgt

- kýhez mýkron aýta-
 -tusaggal syetnés¹ }
 labawal kə cerdōlest
 tən } kŷ cerdōlees vtan
- 5 zenth pal ɔ aýtoýath
 kŷ nýtwan wala bée
 zegeze } thehat zent
 antal az aýto elot léé
 eswen } hath oraygh
- 10 awagh annalŷ tōbb-
 -ýgh kəŋqəŋgh wala
 nekŷ } hog bée bochat-
 -na mondwan } kŷ wa-
 -gŷok ees honneet ýot-

¹ A szó után vakarás nyoma látható.

tem ees unyeth yottem
 trodod ; ees trodorn hog
 nem cedemlein en sz
 the tyneder latnom.
 Deh myglen nem lat
 hatom ytmeth el nem
 megek . ky wadakar
 bee fogach emberch
 myre wz el ; kereltelek
 ees meg seltelek ; cerge
 tek hog meg nyttaltek
 emmekem . ha kedegz
 meg nem nyttandodh
 ytem megh kalok temme
 n

- tem ees mýrth ýottem
 twdod } ees twdom hog
 nem erdemlem en az
 the scýnedet latnom }
- 5 Deh mýglen nem lat-
 -hatom ýnneth el nem
 megek } kÿ wadakat¹
 bée fogach emberth
 mýre w̄z el } kérestelek
- 10 ees meḡ leltelek } cerge-
 -tek hog meḡ nýtassek
 ennekem } ha kedegh
 meḡ nem nýtandodh }
 Itten megh halok tenne-
 -n

¹ A túloldali törlés átút a *kÿwa* szövegrészen.

antod eloth · byzorn
 val teltemeth es niced
 kel el temettined · ees
 hoght illen belcedekel
 zolna neky nagh ba
 toelaggal · kyntek &
 bello ~~gadan~~ gadana
 keweess zowal eeth
 felele · senky koningel
 sel nem seneger · ees
 senky lyro koningel
 sel bozzroth nem tefan
 ees myre chrodalodh
 ha becnem boch adak

- aýtod éloth } býzoóní-
 -ýal testemeth es neked
 kel el temethned } ees
 hogh illén bescedekkel
 5 zolna neký nagh ba-
 -torsaggal } kýnek az
 belsø <gadaý> gazdaia
 kéwees zowal ezth
 felele } senký kőőőőges-
 10 -sel nem feőőőget } ees
 senký sýro kőőőőges-
 -sel bozzwth nem tescen }
 ees mýre chwdalodh
 ha beenem bochatlak

MARIA TE CVM TV SIS SE PER ME CVM O·ORA
 TEC

ha meg halmód nótél
 hde: es igen kerecs
 mosol gallal meg úyta
 az anthot: kyt mőkoro
 u meg úytot volna:
 egy málty thyztesleges
 esquettei indoglet:
 egyt masvót tölaid
 old uicwen newere: es
 wr ystent nagh hala
 adallal dicheket. Amak
 wama zent pal zent
 antaltz ler wlttiben
 monda ucky: yme

- ha meġ hainod jottel
 yde } ees iġen keweess
 mosolġassal meġ nýta
 az aýthot } kýt mýkoro-
 5 -n meġ nýtót wolna }
 egh¹ masth thýztesseġes
 koxoxnettel wdwoxlek }
 egýk masýkot twlaid-
 -on newen neweze } es
 10 wr ýstent nagh hala
 adassal dicherek } Annak
 wtanna zent pal zent
 antalth léé wltetwen
 monda neký } ýme

¹ A g fölött apró rubrumfolt van.

aknt emic mywnekaual
kerestel . wen segneck
bytowan meg rothach
ag laga meg kornickes
the . ces megh lathod
pdt igen hamar por
ra lenny . Dch maga
sz zeretet menden el
wifel ces el tiwr . kert
kerlek tegedet bestellved
meg emneken mykew
tarcwa magat emben
nem;eth . ces ha regy
warosokban wy haya

- akÿt eníe mwnkaua
kerestel¹ } wensegnek
hÿtwan meġ rothath
agsaga meġ korniekez-
5 -the } ees mégh lathod
otet iġen hamar por-
-ra lennÿ } Deh maga
az zeretet menden el
wisel ees el tÿr } azert
10 kerlek teġedet bescellÿed
meġ ennekem mÿkent
tartÿa magat emberi
nemzeth } ees ha reġÿ
warosokban wÿ haÿa-

¹ A k ívében a tinta összefolyt.

zatok newkednec. my
 nemo chasariaggat
 bretatyk & wylaght.
 ha megnis wadnak
 walakyt ordogy temel
 gelben foglaltak kyt
 balwanth ymaduana.
 hog kedeg zent autal
 menden kerdesere fe
 lelt wolua. yme azon
 ba egy hallo zalla feyek
 selet & palmasarab
 agara. ces onnat las
 san lassau ala repolw
 en

- zatok newekednek } mý-
 -nemø chasarsaggal¹
 býrtatýk ez wýlagh }
 ha megýs wadnakh
 5 walakýk ørdøgy tewel-
 -gesben foglaltak kýk
 balwanth ýmadnanak }
 hog kedeg zent antal
 menden kerdesere fe-
 10 -lelt wolna } ýme azon-
 -ba egh hallo zalla feýek
 felet az palmafanakh
 agara } ees onnat las-
 -san lassan ala repølw-
 -en

¹ Az / tintafoltos.

ez chodaloknak elotok
eg egy's keueret ton let.
ees omaga elmeg el
meuee. ees azonnal
monda zench pal zet
antalnak. yinc zerep
atyauhya Antal. az ve
ysethen uetone ebodet
kivoloqth. **D**eli yue
Byzon keges byzon
regalmas. hatwan
elendeye wagyon
mwtol fogwan mendu
nagon seel keuereth

ez chwdaloknak elöttök
 eg¹ egys keñeret tön léé ·
 ees omaga esmeg el
 ménée² } ees azonnal

5 monda zenth pal zēt
 antalnak } ýme zeretq
 atýanfya antal } az vr
 ýsthen nekqñk ebedet
 kwldqth } <Deh ýme>

10 O : býzon kegees býzon
 ýrgalmas } hatwan³
 estendeýe wagyon
 mytql fogwan menden
 napon feel keñereth

¹ Az e-nél a túloldali tintafolt ütött át.

² Az első e fölött egy pont van.

³ A w talán m-ből van javítva, utána az a is javított betű.

krol dōt. **I**ch yme g
 te yowescōre q zolga
 vanak cledelet cristus
 meg kettz tette, es hog
 ebeduck ydeye el yoth
 wolna, elofor wr yste
 nch dycheerwen, ees
 nek y halat adwan,
 g ebedheg woleneht
 g kwith feleth, es yme
 egh kegees per, awag
 wetekedes th amada
 q kqottok hoght fy,
 wolna melcob az kene
 ut

- kwldot¹ } Deh ýme az
 te ýowesedre o zolga-
 -ýanak eledelet cristus
 meġ k  tt  zt  tt   } es hog
 5 ebednek ýdeýe el ý  th
 wolna } el  sor wr ýste-
 -nth d  cherwen² } ees
 nek   halat adwan }
 az ebedhez wlenekh³
 10 az kwth feleth } es ýme
 egh kegees per } awag
 wetekedes thamada
 o közöttük hogh k  
 wolna meltob az ke  e-
 -ret

¹ A *w* tintafoltos.

² Az első *e*-n  l megfolyt a tinta.

³ A *k* alsó sz  ra tintafoltos, a *h* más bet  b  l van javítva.

maeg zeginw ; zent wal
mynth yo gazdarak
;okala lorenit tyzoty
wala q wendeget ; zt
antal fedeg gazdara
nak ; zenthleget ces ve
nleget becholy wala
gonban mendo katten
hoxara inplanak . es
yme wr yltumek zer
zelebhol az egeez kenyt
q kezckben keeth ege
nes resre walek . ces

- meġ zegnġ } zent pal¹
 mġnth jŋo gazdanak
 zokasa scerent tġztelġ
 wala ɸ wendeġet } zġt
 5 antal kedeġ gazdaġa-
 -nak zenthseġet ees ve-
 -nseġet bechŋlġ wala }
 azonban mend ketten
 hozzaġa² nŋwlanak } es
 10 jme wr jstennek zer-
 -zesebŋl az ġġġez keġyr
 ɸ kġzġkben keeth eġġ-
 -nes resre walek } ees

¹ A kġt szŋ kŋzŋtt a tŋloldali tinta ŋtŋtt ġt.

² A mġsodik a felsŋ ġvġben a tinta ŋsszefolyt.

etkeppen ebelwen. s
 etel wthan azon kwt
 fobol kezekkel awag
 zayokkal edesen ywa
 nak. ces wr iltenniek
 aldozatokkal es ilteny
 ducherekekkel halath
 adanak ces s. eyett
 wigadozallal ylteny
 ymadlagban mwla
 tak Mikoron kedeg
 wilagh thamadott
 wolus. meg elmer
 wen

- ekkeppen ebelwen } az
 etel wthan azon kwt
 fqbql kezekkel awag
 zaÿokkal edesen ÿwa-
 5 -nak } ees wr istennek
 aldozatokkal es isteny
 dÿcheretekkel halath
 adanak ees az eÿéth
 wigadozassal ÿstenÿ
 10 ÿmadsagban mwla-
 -tak Mÿkoron kedeg
 wilagh thamadoth
 wolna } meg esmer-
 -wen

zent pal hog az ur
ellen o penitencia ta
rtasaval meg elegend
ett volna, es ez alnok
vilagbol az orok bod
oglagra akarna oter
wymar, meg yelente
zeruch antalnak, es
monda neky, zerety
atamha antal regen
trottalak en thegedet
hog ez proztanak tar
tomanyaban lakozol,
regen ygereth wala

- zent pal hog az wr
 ýsten o penitencia ta-
 -rtasawal meġ eleġed-
 -eth wolna } ees ez alnok
- 5 wýlagbol az oꝛok bod-
 -ogsagra akarna oꝛtet
 wýnný } meġ ýelente
 zenth antalnak } ees
 monda neký } zereto
- 10 aťanfýa antal } reġen
 twttalak en theġedet
 hog ez pwztanak tar-
 -tomanýaban lakozol }
 reġen ýġerth wala

te gedet we ysten em
 etem walo zolgalama
 Deh myerch ymmar
 mywgalmoftmak es
 alafommak ydeye el
 yot. es mykent meu
 denkoron kewanom
 wala. el fellefemeth
 es wilagtul. es s. ve
 iefus cristus eletema
 ymar. en ydgumack
 yafalath meß wegez
 the. es i galsagnack.
 coronaya uetern meß

- tegedet wr ysten enn-
 -ekem walo zolgalatra¹
 Deh myerth ymmar
 nywgodalmomnak² es
 5 aluasomnak³ ydeye el
 yot⁴ } ees mykent men-
 -denkoron kewanom
 wala } el feslesemeth
 ez wilagtwl } ees az vr
 10 iesus cristus eletemet
 ymar } en ydomnek
 yarasath⁵ meg wegez-
 -the } ees igazsagnakh
 corona ya nekem meg

¹ A szó utolsó öt betűje javított.

² Az *od* sor fölötti jelölt betoldás.

³ Az *u* sor fölötti jelöletlen betoldás.

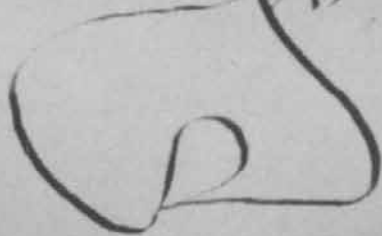
⁴ Az *o* fölé is kitett két ékezetet a scriptor.

⁵ Az első *a* tintafojtos, vagy más betűből van javítva.

zereswen wagyon,
The kedeg wortol nag
kioldoth; hog en telte
mett bee fedezed; es
a; fholdeth fholdnet meg
agrad; esch halwan
zent anial nag fohaz
kodast ton; es syraf
wal zepegeswel kery
wala qteth; hogh el
nee hadna qter; och
illyen bodog wthra
taelaa fogadua qter

- zerezwen wagyon }
 The kedeğ wrtol vag
 kwldoth } hog en teste-
 -meth béé fedezzed } es
 5 az fõldeth fõldnek meğ
 agyad } ezth halwan
 zent antal nag fohaz-
 -kodazt ton } ees sýras-
 -wal zepegeswel kerý
 10 wala õteth } hogh el
 nee hadna õtet } deh
 illýen bodog wthra
 tarsaa fogadna õtet

ees monda ueky zent
 pal zerecy alyan fya
 antal. meg teneked
 alyahyaknak gyoleke
 zethyck feyedelemlse
 gety kel byrnod ees
 wilclucd. ees quetyk
 zent seges peldatl
 muvathuod. es emb
 eru nemuzethyck q agh
 ellen seget mendene
 stol fogwa meg no
 moduod es gyghuod

- ees monda nekÿ zent
 pal zeretø atÿanfÿa
 antal } meġ teneked
 atÿafÿaknak gÿøleke-
 5 zetÿnek feÿedelemse-
 -geth kel bÿrnod ees
 wiselned } ees ønekÿk
 zentseġes peldath
 mwtathnod } es emb-
 10 -eri nemzethnek ø agh
 ellenseġet mendene-
 -støl fogwa meġ n-
 -modnod es gÿøznød

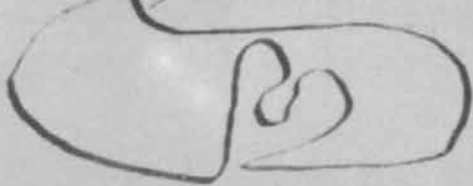
hog kede gh zent antal
igen bankodnek; go
noola zent pal; hog
oteth el kwo denie; ees
mouda neky ferleth
zeretp atyanhya antal
hog hanern riehe; ne
ked meimiel haza cel
ladba; ees az palastot
mellyeth atauasius
pivspok adoth neked
hoxad vde; ees tacar
vad belc en testemeth
ees theinessed el beime

hog kedegh zent antal¹
 igen bankodnek } go-
 -ndola zent pal } hog
 qteth el kwldene } ees
 5 monda nekÿ kerlekh
 zeretq atÿanfÿa antal }
 hog hanem nehez ne-
 -ked² menÿel haza cel-
 -ladba } ees az palastot
 10 mellÿeth atanasius
 pÿwspok adoth neked
 hozzad ÿde } ees tacar-
 -ÿad bele en testemeth
 ees themessed el benne

¹ Az / alsó részén a tinta megfolyt.

² A k alsó részén a tinta megfolyt.

Deth fedeg zent pal
 kere; nem hog mellob
 nak aleytana q testet
 bee fedezwen megh
 eothaduy. hog nem
 mytich mezeytelen;
 ky citie ydeyq. azaz.
 kylendywen hatod
 ewyg palmasanak
 lewelepel fedeztetet
 wala; Deth hogh q
 tole el menwen. ky
 molasanak ydeyn
 megh nee bantana.

- Ezth kedeg zent pal
kere } nem hog meltob-
-nak aleýtana o testet
bee fedezwen megh
- 5 rothadnÿ } hog nem
mÿnth mezeýtelen }
kÿ enné ydeÿg } az az }
kÿlenchwen hatod
ewÿg palmafanak
- 10 lewelewel fedeztetet
wala } Deh hogh o
töle el menwen } kÿ
mwlasanak ydeÿn
megh néé bantana }

ees hog naghob kelerio
segeth nee wallana
ees ez bodoglagus zee
antal, ezth haluan
igen thodalkozek rap
thra, hog atanasius
prospokrol es es pala
strol halloth wolna,
ol mel ez zent antal,
zent palban ydwez
evrenk cristusth latina,
es we ystenth q zweb
en tystelte wolna
topbet nem mēre zol
iv

- ees hog nagjõb keserw-
-segeth nêc wallana }
ees ez bodogsagus zêt
antal } ezth haluan
5 igen chodalkozek ray-
-tha } hog atanasius
pŵspokrøl es az pala-
-strol halloth wolna }
ol' mel' ez zent antal }
10 zent palban ydwez-
-eytenk cristusth latna }
es wr ystenth q zweb-
-en tÿztelte wolna }
tõbbet nem méré zol-
-nÿ

Deh mellegseggel fel
kelwen; kőmőzessel
ő kezeth meg apolga-
ta; ees el háza mindola-
s; kálástorom fele hol-
lakozyk wala; kyt a;
wtan scerechenek pi-
teytottak wolth el; es
es quety varasa elme-
yett nem kőweky wala;
Deh mykoron ő töl-
bővtyeknek nyatta;
ees wenlegenek ydey-
nek nyatta el faradot

- Deh westegseggel¹ fel
kelwen } kōnwōzessel
ō kezeth meg apolga-
-ta } ees el haza indwla
- 5 az kalastorom féle hol
lakozyk wala } kýt az
wtan scerechenek puz-
-teýtottak wolth el } es
Es ōnekȳ ýarasa elme-
- 10 -ýeth nem kōwekȳ vala }
Deh mȳkoron ō teste
bōýtōknek mȳatta }
ees wensegenek ýdeȳ-
-nek mȳatta el faradot

¹ A w harmadik szárát valószínűleg utólag húzta meg a scriptor.

Twolna, ydenty elene
verwel biria wala,
ennek wtarna nag
faraolaggal, es nag
lehesfel egenes wtou
olako helebe mwtha,
ces neky keeth tancit
wain, kye zok ydety ol
fogwan, zolgalvak
wala eleibe ngwenek,
mondanak neky atam
hol keseel enne sok
ydeing, felele nekyk
zent antal es monda

- wolna } ydeyth elme-¹
 -yewel byria wala }
 ennek wtanna nag
 faradsaggal } es nag
 5 lehessel egenes vton
 o lako helebe ywtha }
 ees nekÿ keeth taneit-
 -wanÿ kyk zok ydot<g>ol²
 fogwan zolgalÿak
 10 wala eleibe yowenek }
 mondanak nekÿ atam
 hol keseel enne sok
 ydeyg } felele nekÿkh
 zent antal es monda

¹ Az *m* első lábánál megfolyt a tinta, vagy talán *e*-ből javítás.

² A szóban az első *o* *e*-ből, a *t* más betűből van javítva. Az *ol* helyét betoldójel mutatja.

Oh emmekem gyarolo
 lagolnak, merth ha-
 myssan wyseltem az
 barath newet, latam
 illeth illyes profetat
 latam Ianus baptiz-
 tat az kegyetlenben, es
 byzornal latam palt
 paradychomban, es
 kegye wala qtet tha-
 newarthy hog tylu
 abban meg yelentne
 nekye my dolog volna,
 monda nekye zolasnakess

- Oh ennekem gyárló-
sagwsnak } merth ha-
-mýssan wýseltem az
barath newet } latam
- 5 <illésth> illýees profetat
latam Ianus baptýz-
-tat az keýetlenben } es
býzoónál latam palt
paradýchomban } es
- 10 keryk wala otet tha-
-neytwańý hog nýlu-
-abban meg ýelentene
nekýk mý dolog volna }
monda nekýk zolasnakees

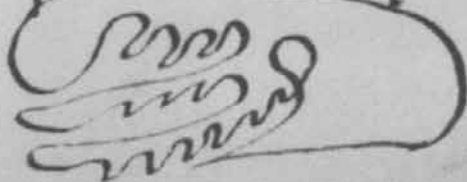
ndeve wgyon welleg
seguekrees ndeue. ees
ig zawat bee fogwan
ees kezewel mellety
werwen; cellayabol
az palastot ky weuwe
ees chak kewes cledet
werwen; azon wtra
tere kyti meg yqth
wala; azt zomayohog
wan azt kywanwan
latny; kyte elmenenek
seme elot tareth wala
attol selwen mytol

- ydeye wagyon¹ westeg-
 -segnekees ydeye } ees
 ig zaŷat béé fogwan }
 ees kezewel melléth
 5 werwen } cellaŷabol
 az palastot kŷ wewe
 ees chak kewes ennŷ² eledelt
 wewen } azon wtra
 téré kŷn meg ŷoŷh
 10 wala } azt zomŷohoz
 -wan azt kŷwanwan
 latnŷ } kŷt elmeŷenek
 scémé eloŷ tarth vala }
 attol felwen mŷtoŷ

¹ Az *a* sor fölötti jelölt betoldás.

² A szó sor fölötti jelölt betoldás.

magath nem ohata
 az az hog addig zent
 pal kv nee muolneet
 ez wilagbol myg o
 oda meime Mikoro
 n kedeg zent antal
 oda kzeleynene hol
 zent pal lakozt vala
 res meg amia vth a
 wolua haxom oraig
 parharna meg tezent
 wen oda sele tehach
 lam angelok nak
 seeregeben profetanak

- magath nem ohata }
 az az hog addyg zent
 pal ky nee mwlneek
 ez wilagbol myg o
 5 oda menné } Mikoro-
 -n kedeg zent antal
 oda kzeleýtene hol
 zent pal lakozyk vala }
 ees meg anna vtha
 10 wolna kyt¹ harom oraig
 yarhatna meg tekent-
 -wen oda fele tehath
 lata angeloknakh
 seregeben profetaknak²

¹ A szó a bal margón jelölt betoldás.

² Az első k sor alatti jelölt betoldás.

ees apolwodenak farve
 kqz ol chwdalawes
 fruesseggel feulenn ees
 angeln edessages enck
 lesel az magas meube
 fel meruy; ez orthose
 ges z enu palnak q lelket
 ez larwan legottan
 archol az splore esek; es
 q fevere spwench haxi
 wala; ees nagyon syr
 wala; ees ohaytwar
 monda; Sh ystemek
 zolgava pal; mure hadh

- ees apostoloknak¹ karok
közöl chwdalatws
feneseggel fenleny ees
angely edesseges enek-
5 -lessel az magaas menbé
fel menny } ez dychose-
-ges zent palnak o lelket }
ezt latwan legottan
archol az földre ések } es
10 o feyere fowenth han
wala } ees nagyön syr
wala } ees ohaýtwan
monda } Oh ýstennek
zolgaýa pal } myre hach

¹ Az *lo* betűk között összefolyt a tinta.

el engetmet ees myre w
 gnan bolden wetlen
 meeg el. il' ehelen elmer
 fedent meg. es il' hamar
 el hach. az wtan bezely
 wolth zenth anial hog
 ol hamar oda vrotel
 wolt el latus wtan my
 kent eg madar zarnou
 repolt wolua oda. My
 koron kedeg az kq krekba
 bee ment wolua. lele set
 palth terden alwan. es
 p kezeth sel emelwen my
 kent

- el engemet ees myre w-
 -gyan bolchw wetlen
 meeg el } il' khésen esmer-
 -kedenk me' } es il' hamar
 5 el hach } az wtan bezely
 wolth zenth antal hog
 ol' hamar oda ywtoth
 wolt ez latas wtan my-
 -kent eg madar zarnon
 10 repolt wolna oda } My-
 -koron kedeg az kq lwkba
 beé ment wolna } léle zēt
 palth terden alwan } es
 q kezeth fel emelwen my-
 -kenth

ha ymadeguerk · ees
ol mynch alenchan
hog ha clewen volua
ons hogza kepest myn
adrogum ezde; Deh
mynek wtama kon
gegesuek semmy fohaz
kodalat nem hallotta
wolua az wtama nag
syraßal az zenuth dethig
folvamerk · ees rea chw
en monda; Sh zenut
lelek az myt eltedben
chees wolch; azch holud
bam

ha ýmadkozneek } ees
 ol' mýnth aleýthana
 hog ha elewen volna }
 oýs hozza kepest ým-
 5 -adkozny kezde } Deh
 mýnek wtanna kón-
 -orýesnek semmý fohaz-
 -kodasat nem hallotta¹
 wolna az wthan nag
 10 sýrassal az zenth testhez
 folyameek } ees rea esw-
 -en monda } Oh zent
 lelek az mýt eltedben
 thees wolth } azth holtod-
 -ban

¹ Az *o* betű fölötti *ha* szótag valószínűleg későbbi betoldás.

mwtatod meg. emek
 wtanna lchelhethethe
 pter. ces az palastha kyt
 wele hozot wala. az zent
 testet bec thakara es ky
 vque az ky lwebol. egs
 kerezhveneknek sokalok
 scerenth ymadlagoth
 tyu az zenth testhneel
 u. demaga kezde azon
 bankodum hogh nem
 wolna semmynem
 ekeze awag zerzanna
 kywel seeth alhatna.

mwtatod meg } ennek
wtanna lehelhezthethe
ötet } ees az palastba kýt
wele hozot wala } az zent

- 5 testet bée thakara es kÿ
ÿoué az kô lwkbol } ees
kerestÿeneknek sokasok
scerenth ÿmadsagoth
ton az zenth testhneel

- 10 Demaga kézdé azon
bankodnÿ hogh nem
wolna semmÿnemø
ezkøzé awag zerzama
kÿwel serth ashatna }

hog ez zenth tellet el
tenne, ees welcedv
wala gen gelmevde
ees gondolwan, ees
pungubenne forgach
wan ha az kala storom
ha meget, neegh uapp
varo fold, ha kedeg vth
maradok semmyel
nem hagnalhatok, de
lten meg halok, myke
uth melcho en vran
Jesus crastus az the vy
tegeth melleth, ees lee

hog ez zenth testet el
 ténne } ees welekedÿk
 wala ézen o elmeÿebe
 ees gondolwan } ees

- 5 onnonbenne forgath-
 -wan ha az kalastorom-
 -ba megek } neegh napÿ
 ÿaro föld } ha kedég ÿth
 maradok semmÿth¹

- 10 nem haznalhatok } Deh
 itten még halok } mÿke-
 -nth meltho en vram
 Iesus cristus az the vÿ-
 -tezeth melleth } ees léé

¹ A *h* betű hurkolását a következő sor *D*-jének nagy ívével húzta meg a scriptor.

elwen en lekemec ky
 bocha tom · illhetendek
 o elmeheben nagi
 keserpleggel for gania
 wala · Ses yme lata
 az keyetlemmek bel so
 resebol keeth orozlant
 foluan yomuy nagh
 serenleggel az hegnok
 nek tetem · kyket latua
 n elsteb · meg uede
 Del elmeheheg teruen
 we ystenhez foh az kodok
 magaban batorlagot

- eswen en lelketmet kÿ
bochatom } illÿeteneket
q elmeÿeben nagh
keserqseggel forгатia
5 wala } Ees ÿme lata
az keÿetlennek belsq
resebql keeth orozlant
foluan ÿonnÿ nagh
serenseggel az hegÿek-
10 -nek teteÿn } kÿket latua-
-n elesteb } meġ ÿede }
Deh elmeÿehez teruen }
wr ÿstenhez fohazkodek
magaban batorsagot

won . ees lata pkezt zel
ed seggel minkenit gala
mbakoth as zent telthez
ygunay . ees eg beweset
alusan . igen nag fese
eo ryualth tynek . hog
mykent meg cetheth
ned Mykent tehetyk
wala puekyk syrasok
oth . as as ol ment
pkyk syratnak . ees eu
kppen fylekkel es far
kokkal zeledseggel m
utatuany lee fepnek

- won } ees lata ɔkɔt zel-
 -edseggel mȳkent gala-
 -mbakoth az zent testhez
 ȳonnȳ } ees eg keweset
 5 aluan } ígen nag kese-
 -rɔ rȳuasth tɔnek } hog
 mȳkent még ertheth-
 -ned Mȳkent tehetȳk
 wala ɔnekȳk sȳrasok-
 10 -oth } az az ol' menth
 ɔkȳs sȳratnak } ees ezen
 keppen fȳlekkal es far-
 -kokkal zeledseggel m-
 -utatuan¹ } léé feko nek

¹ Az *n* után tovább akarhatta írni a szót a másoló, ezért látszik még egy kis szár.

az zent testuek labanal
 ees egth kerwees ydq muol
 uan sel keletuek; egth
 latuan zenthy antal inte
 nekyk hog wermet
 waymanak; ees leg ot
 tan kezdenek laboet
 wermet asnyok; ees
 az fildeth belple ky ko
 torwan; ees eg ember
 nek walo alkalmak
 syrch asanak; ees leg
 ottan ol' mel' muon
 kayokkerth ywalmak

- az zent testnek labanal
 ees egh keweess ydø mwl-
 -uan fel kelenek } ezth
 latuan zenth antal inte
 5 nekÿk hog wermeth
 waÿnanak } ees leg ot-
 -tan kezdenek labokkal
 wermeth asnyok } ees
 az földeth beløle kÿ ko-
 10 -torwan } ees eg ember-
 -nek walo alkalmas¹
 sÿrth asanak } ees leg
 ottan ol' mel' mwn-
 -kaÿokkerth ywtalmat

¹ Az *alm* betűk javítottak.

kewannanak, feyek lee
hayth wan zent aut
alhos yguenek, qucky
kezeth ees labat ualogat
nak wala evbol estebe
wennue, hog qtole aldo
malth varuanak, ezth
lacuan ez zent antal
konproletessegee temple,
hog nema wadakees
amagh oktalan allatok
esmeruck qtoth es zolgal
narak neky, ees morid
wan wr ielus cristus

- kewannanak } feýek léé
 haýthwan zent ant-
 -alhoz ýquenek¹ } oneký
 kezeth ees labat nálogat-
 5 -ýak wala kýbøl escebe
 wenne } hog õtøle aldo-
 -masth varnanak } ezth
 latuan ez zenth antal
 kørørøletessegre remølé }
 10 hog nema wadakees
 awagh oktalan allatok
 esmernek õteth es zolgal-
 -nanak neký } ees mond-
 -wan wr iesus cristus

¹ Az első *e* ívében megfolyt a tinta, a második talán javított.

kynet hyrenelkynl falkrol
 lewlees nem zal ala,
 ees sem egh madax fold
 re nem zal, az qnelyk
 mykent twodod myth
 akarnanak, ees kezeuel
 ynte nekyk hog el me
 unenek bekeseggel. My
 koron kedeg qk el mennek
 wolua, ez zenth antal
 gwerusegenek wallait
 az zenth tethnek berne
 ala hayta, ees qtheth
 az orozlanokrol alko
 toth

- kýnek hýrenelkwł fakrol
 lewelees¹ nem zal ala }
 ees sem egh madar föld-
 -re nem zal } ag ɔnekýk
 5 mýkent twdod mýth
 akarnanak } ees kezeuel
 ýnte nekýk hog el me-
 -nnenek bekeseéggel } Mý-
 -koron kedeğ ɔk el mentek
 10 wolna } ez zenth antal
 ɔwensegenek² wallait
 az zenth testhnek terhe³
 ala haýta } ees ɔtheth
 az orozlanoktwł⁴ alko-
 -toth

¹ Az utolsó *e* ívében összefolyt a tinta.

² A *g* fölél két ékezetet tett a scriptor.

³ A második *e* betű fölött egy vonás látható, amely valószínűleg nem szándékos.

⁴ Az első *l* szárán a tinta megfolyt.

leerbe bochata; ees el
temetwen kotuol
rea foloet gouthe;
Es hog ez zenty tellet
imar el takara volua.
gondola hoght az
tellemetomualkil
rea maradoti vosa
gbol walamm virua
kynek tob sem wala
onckv kotuollet maga
nak werwe; kyt qm
pu maga az palua
fanak lewelebol kotot

- serbé bochata } ees el
temetwen qoríql
rea földet göythe }
Es hog ez zenth testet
5 ýmar el takarta volna }
gondola hogh az
testamentomnalkwl
rea maradoth ýosa-
-gbol walamit birna
10 kýnek tqb sem wala }
qneký qontqset maga-
-nak wewe } kýt qnn-
-qn maga az palma-
-fanak lewelebql qqtqt

wala, Es ez zent
antal nemu ferwees
yderg ottan lakozek.
ees az feyertlennek
helet kyben ez ystru
nek zolggia lakozot
nag artanulaggal
uzy wala ees thudal
na wala. ees igen syr
atra wala magat. hog
elosor nem thwetha
wolth. hog ez zent pal
oth lakoznek. ees q
zentseges eletnek

- wala } Es ez zenth
 antal nemÿ kéwéés
 ÿdeÿg ottan lakozek }
 ees az keÿetlennekh
- 5 helet kyben ez ÿsten-
 -nek zolgaia¹ lakozot
 nag aÿtatussaggal
 nezÿ wala ees chudal-
 -ÿa wala } ees igen sÿr-
- 10 -atÿa wala magat } hog
 elosor nem thwttha
 wolth } hog ez zent pal
 oth lakozneek } ees o
 zentseges eletenekh

¹ Az első *a* tintafoltos.

peldsiabol semmivti
 nem tanolhatot volua:
 ees ezen keppen q kala
 storomaba teruen ta
 netuainynak mendi
 serrel meg bescele hol
 varth. ees hol kesetl
 wolua, ees annak vta
 ma az zent pal koutose
 be az fvt maganael
 woth wala nag velcs
 ydnepeken myut huf
 uet napvan ees pwn
 kofth napvan sel qltp
 378

- peldaiabol semmÿth
nem tanolhatot volna¹ :
ees ezen keppen o kala-
-storumaba teruen ta-
5 -netuanÿnak mendh
serrel meg bescele hol
ÿarth } ees hol keseth
wolna } ees annak vta-
-nna az zent pal kontose-
10 -be az kÿt maganakh
wqth wala nag ÿeles
ÿdnepeken mÿnt hws-
-uet napÿan ees pwn-
-kqsth napÿan fel oltq-
-zÿk²

¹ Az o tintafoltos vagy talán javítás.

² A lap alján üres az örszalag.

wala nag lerecctel. es
 ez latuan es haluan
 s; atafwak s; keietlen
 ben wala lakozast. fyt
 elosyr sohanem hallot
 taf wala. gvakortha
 mernek wala zent pal
 testehes. ces nagh avta
 tussaggal nezv wala
 ces chirdalwak wala
 s; helt hol zent pal
 lakozv wolt. es s; kyp
 en fi. hyrhedwen es
 zent atamak o clethe

wala nag sceretettel } es

ezt latuan es haluan

az atáfűk az keietlen-

-ben walo lakozast { kýt

5 élosor sohanem hallot-

-tak wala } gñakortha

mennek wala zent pal

testehez } ees nagh aÿta-

-tussaggal nezÿk wala

10 ees chwdalÿak wala

az helt hol zenth pal

lakozyk wolt } es ez kepp-

-en kŷ hŷrhedwen ez

zent atának o elethe

ees penitencia tartasa,
zok emberek ez vilagy
hyrolagokat meg w
talának; ees ez zenuh
atának példava scere
neth az keuetlenbe fu
tanak ees oth lakoznak
vala; ees zolgalnak
mala wor ystemnek;
ees az hel' ky elosor mag
puzta frietlen vala;
ez zenuh atának erde
meyeth szerzetes emb
ereknek sokallaga kezd

- ees penitencia tartasa }
 zok emberek ez vilag̃y
 h̃wsagokat meg w-
 -talanak } ees ez zenth
- 5 aʃanak peldãya scere-
 -nth az keietlenbe fu-
 -tanak ees oth lakoznak
 vala } ees zolgalnak
 wala wr ỹstennekh }
- 10 ees az hel' k̃y el̃s̃or nag
 puzta¹ keietlen vala }
 ez zenth aʃanak erde-
 -mẽỹrth zerzetes emb-
 -ereknek sokassaga kezde

¹ A p-t b-ből javította a scriptor.

lakozura. künck q fuy
 naprol napra neuue
 denck es mostamees va
 duak ces lakoznak meg
 grivlekezwen zentch
 tarlasagban. ces witz
 keduen ez dytho segges
 zent palnak zalora
 alat Mykenti kedeg
 az we isten az q zentch
 testet nem akara hog
 az föld meg emvzzé
 deh ky akara yelenitem
 hog emberektöl biztel
 tessék

- lakoznÿa } kÿnek o fÿaÿ
naprol napra neueke-
-denek es mostanees va-
-dnak ees lakoznak meġ
- 5 gÿwlekezwen zenth
tarsasagban } ees witez-
-keduen ez dÿchöseġes
zent palnak zazloia
alat Mÿkenth kedeg
- 10 az wr isten az o zenth
testet nem akara hog
az föld meġ emÿzzé }
deh kÿ akara ÿelenteni
hog emberektöl tÿztel-
-tessek

hog walakynck ez zent
seges nek q eletv' ket seges
ne legen; ne mutalsonk
maas orzagra. ez en
orzagban waggou q
zent teste budamak felol
eg kws mel' foloon :
zent lornuch kalasto
romaba. eg ekelen al
kotot caponaba. kynck
testet foglaltak arand
an ces ez wstben; kyt
tyz telnek ces gyakorta
latogatnak pib' p' b' p' b'

- hog walakýnek ez zent-
 <-seges> -nek ɔ eletý ketseges
 né legen } né mutassonk
 maas orzagra } ezen
- 5 orzagban wagýon ɔ
 zent teste budanak felɔl
 eg kws mel' földɔn :
 zent lɔrinch kalasto-
 -romaba } eg ekesen al-
- 10 -kotot caponaba } kýnek
 testet foglaltak aranb-
 -an ees ezwstben } kýt
 týztelnek ees gyákorta
 latogatnak pwsɔkɔk

ees vobbagyoek, papoek
 dyacok ees eegouleges
 nepek. Ingeore o zent
 istenlege malastvati.
 hog ez zentthnek o erde
 me myati wg elhest
 onk. hog wehestvok az
 prok bodoglagot tyt
 engeoren nekynt ata
 fyw zent lelek prokte
 Amen
 kezderik menden iste
 my gondolatnak ees
 tokelletes szerzetessz
 nek

ees ýobbagyók } papok
dýacok ees kőzönseges
nepek } Engedye ő zent
istensege malastyath

- 5 hog ez zenthnek ő erde-
-mé myath wg elhess-
-onk • hog wehesswk az
orok bodogsagot kyt
engedyen nekönk atá
10 fyw zent lelek orokke
Amen

**kezdetyk menden iste-
-ny gondolatnak ees
tokelletes zerzetesseg-
-nek**

Fondamentona :
wronk ihūs cristu
sua coronava : es
q̄z mēior lagnaeh
lavorava : mēl'ket
latot wala yacob
patriarcha : kv. q̄z
isternick fya q̄z iesus
q̄z yvz marianak me
heben lee zalla : es q̄z
q̄z grot cletnick nanes
ees magostagus fāia :
kvnet agavu q̄z egv
madarak : q̄z q̄z : ayla-

fundamentoma :
 wronk ihūs cristu-
 -snak coronaȳa : ees
 az meñorsagnakh
 laȳtoraȳa : mel'l'éket
 latot wala ȳacob
 patriarcha : kȳ az
 istennek¹ fȳa az iesus
 az zȳz marianak me-
 10 -heben léé zalla : es ez
 az ȳrȳk eletnek nemes²
 ees magossagus faia :
 kȳnek agaȳn az égȳ
 madarak : az az : aȳta-

¹ Az *mn* fölött piszokfolt látható.

² Az első *e* javítás más betüből, és talán az *m* is.

3 en zerey hyam
 kyben en kedwem
 bee talle sedek; pr
 ur. Ave maria

Teslus 3 muzaba
 witet; ces oth
 negwen nappaab
 utolwen ehzer; an
 nak wtamaa prodog
 tol harom keppen ke
 setet; pr ur. Ave

Teslus 3 wylas
 an harom
 harom est

az en zereṭo fȳam
kȳben en kedwem
béé téllésédeek } P̄r
n̄r · Aue maria

- 5 Iesus az puztaba
 witetek } ees oth
 negwen nappaa bȳ-
 -itȳlwen éhezek } an-
 -nak wtanna ȳrdȳg-
10 -tȳl harom keppen ke-
 -sertetek } p̄r n̄r · Aue
 Iesus ez wȳlag¹
 -an harm
 harom este

¹ A lap jobb alsó sarka hiányzik; a 12. sorban a *g* után, a 13. sorban az *m* után még egy betűkezdett látható.

brunssokkel. cwen
ces ywan nava stode.
ces soe farad sagot.
ces bozosa goka th
semwede; pr. ur. Aue

Telus wra ghy was
Harnapon veru
;alemben bee men
wen. az waroson
syra. ces az neph cle
vbe yowen. nagh
rtelleggel so gadak.
is az wtolso
toran q ta

- bwn̄ssokkel } ewen
 ees ywan¹ n̄ayastodek ·
 ees sok faradsagot }
 ees bozzosagokath
 5 scenwédé · p̄r n̄r · Aue
 Iesus wiragh was-
 -sarnapon ȳeru-
 -zalemben béé men-
 -wen } az waroson
 10 s̄yra } ees az neph ele-
 -ȳbe ȳowen } nagh
 ȳztesseggel² fogadak · p̄r³
 sus az wtolso⁴
 horan ɸ ta-

¹ Az *a* felső ívében a tinta összefolyt.

² A lap bal alsó sarka hiányzik.

³ A rövidítést valószínűleg utólag írta a jobb margóra a scriptor.

⁴ Az *l* és *s* javított betűk.

netwanywal lee
 terpedeck labokat
 meg mofa ees o
 zent testet nekyk
 gta ees nag edsen
 dekyk predicalla

Pr nr. Ave maria

Jesus az kerben
 haromfor vnaad
 fogek az zydekath
 folore hrollata ees
 tolok meg fogattatet
 marianak yamustul
 meg rogentetke pr nr

- netwańýwal léé
terepedeek labokat
meg mōsa } ees q
zent testeet nekýk
- 5 ozta } ees nag edesen
 nekýk predicalla }
 Př nř · Aue maria
 Iesus az kerben
 haromsor ýmad-
- 10 -közek } az zýdokath
 földre hwllata } ees
 tölök meg fogattatek }
 marianak ýanustul
 meg wzentetek } př nř

Ielus az yosatatt
wplgen. ces az ce
dron wizen altal
wonattal. ces az ko
wes wton megl
kotsgetel. ammaluar
hazahoz wittefel.

Se nr. Aue maria

Ielus amastwol
kayfastwol kayfal
hoz wittefel. ces oty
mend echaka kenza
taal. kyr halwan ma
ria q zwetht altal va
ra

WISSEN NER ENGAR LOSSE

Iesus az yozafath
wolgen } ees az ce-
-dron wyzen altal
wonattal } ees az kq-
5 -wes wton megh
kqoztetel } annasnak
hazahoz witettetel ·
Pr nr · Aue maria

Iesus annastwl
10 <kayfastwl>¹ kayfas-
-hoz <witetel>² } ees oth
mend echaka kenza-
-taal } kyt halwan ma-
-ria q zweth altal ya-
-ra

OH } ENNEREM · GARLOSA

¹ Az s javítás más betűből.

² A szó rubrummal van kihúzva.

kescro segnac tope pr
Iesus nag penitke
 n igen holwal
 weeben kewertetel
 pylatwshoz witeche
 ees ornatori herodet
 hoz wonattatal az
 zig maria elol talal
 wan zye wala pr
Iesus pylatwshak
 witezitol meeg
 foztatek ees kegete
 npl ostoroztatek tal
 patul fozwan teteig
 len

- keserőseggnek tőre¹ Pī
 Iesus nag² penteke-
 -n igen holwal
 werben kewertetel
 5 pýlatwshoz witethel }
 ees onnaton herodes-
 -hoz wonattatal } az
 zýz maria elöl talal-
 -wan zýr wala · pī
 10 Iesus pýlatwsnak
 witezitöl meg
 foztatek } ees kegetle-
 -nöl ostoroztatek } tal-
 -patul fogwan teteig-
 -len

¹ Az *e* javítás más betüből.

³ A z alsó ívén a tinta megfolyt.

² A két szó között átűt a túlsó oldalról a javítás.

³ A z alsó ívén a tinta megfolyt.

Tesús torrys coro
Lustwal coronas
tatek. nadwal p
feyr werettetek; ees
meg inquettetek
ees meg karomlat
tatek maria haluan
kesereg wala. pr. Luc.

Tesús pylatusol
halalra kachoz
tatek; ees wlatrol w
chara hordoztatek:
fyt haluan ees lat
uan maria nagh

- Iesus tönys coro-
 nawal¹ coronas-
 -tateek } nadwal o
 feýe werettetek } ees
 5 meğ mōuettetekh
 ees meğ karomlat-
 -tatek maria haluan
 kesereg wala } P̄r · Aue ·
 Iesus p̄ylatustol
 10 halalra karhoz-
 -tatek } ees wLarol w-
 -chara hordoztatek :
 kýt haluan ees lat-
 -uan maria nagh

¹ A w első szára javítás más betűből.

kealraſuaſi ſyr wala
 Pr. m. Aue maria

Teſus aȝ kereſt ſat
 Lo haſta aȝ war
 wiſnaſk krolleſe keſe
 leyteceek wunne
 kynne alatta eche
 lee eeſek. kyt maria
 elol thalalwal ke
 ſepſeggeſe fealth
 wala. Pr. ur. Aue ma

Teſus o ewhaſatol
 L. meg ſig tatek. es
 aȝ kereſt ſara keget
 lenol

- kealtasual sÿr vala
 Pŕ nŕ · Aue maria
 Iesus az kerestfat
 ɔ hatan az war-
 5 -wsnak kŵlŵlé kesce-
 -leÿteteek winnÿé }
 kÿnek alatta écher
 léé éések } kÿt maria
 élɔl thalalwal ke-
 10 -serɔseggel kealth¹
 wala · Pŕ nŕ · Aue ma²
 Iesus ɔ rwhaÿatol
 még foztatek · es
 az keresthfara keget-
 -lenɔl

¹ A k javított betű.

² A rövidítés után egy halvány vonal húzódik felfelé.

wonattate: ert manna
halwan ees latwan.
az q zenuſeges ſcolet
oda kivolde ees igen
keſereg wala. ꝑe nē
Telutnak yob keze
az keimen ſeges
waas ſeguet myt
da almal verettetek:
az q zenuſeges yn
ay ſakadoznak wala:
ees az q taga az keſet
ſan ſwguen wala:
az zydokezt qtezt

- wonattatek } kýt maria
 halwan ees latwan ·
 az ɔ zentseges fedelet
 oda kwlde ees igen
- 5 kesereg wala : p̄r n̄r
 Iesusnak yob kéze
 az kémenseges
 waasscegnék m̄yat-
 -ta altal¹ verettetek² :
- 10 az ɔ zenthseges yn-
 -äy zakadoznak vala :
 ees az ɔ taga az kerest-
 -fan fw̄guen³ wala :
 az zyðokerth³ ɔteth

¹ A második *a* felső ívében a tinta megfolyt.

² A *tt* írásakor a tinta megfolyt.

³ A két szó körüli foltok a túloldali tinta átütései.

bezevto kert vmadkorik
wala. pr. nr. lue ma

Tesulnak baal keze
kotelekkel az tivo
ratra kegetlenol wo
nattatek. es ez keppen
az kermen wasseggel
altal werettetek: pr.
nr. lue mariz

Tesulnak zent seges
yob laba az wite
zektol az fiokratra ko
telekkel wonattatek:
es mag faryadalmal

- fezeýtøkert ýmadkozik¹
wala · p̄r n̄r · Aue ma
Iesusnak baal keze
køtelekkel az fw-
5 -ratra kegetlenøl vo-
-nattatek · es ez keppen
az kémení waasseggel
altal werettetek : p̄r
n̄r · Aue maria
10 Iesusnak zentseges
ýob laba az wite-
-zektøl az fwratra kø-
-telekkel wonattatek :
ees nag faýadalmal

¹ A második *k* tintafoltos.

zakadoornak wala a;

vnak ees eret. *ps m. luc*

Iesulnak dragalacus
baal laba a; keget

en zvdoktwl kotelwel

a; furatra wothantek:

ees mrend keeth laba

naght holsynzekgwel

altal werette tek. *ps m.*

Ielus werben fewe
redwen: a; kerektan

tel emeltetek kyt latua

n a; kerser seges aua:

kezet *ps m.* kotholwan

- zakadoznak wala az¹
 ŷnak ees érék · Pŕ nŕ · Aue
 Iesusnak dragalatus
 baal laba az kegetl-
 5 -en zŷdoktwl kŷtelwel
 az furatra wonattatek :
 ees mend keeth laba
 nagh hosŷwzekgwel
 altal werettetek · pŕ nŕ
 10 Iesus werben kewe-
 -redwen : az kerestfan
 fel emeltetek kŷt latua-
 -n az keserŷseges ańa :
 kezet Ʒzwe kolcholwan

¹ Utána a kikaparva.

holdre lee eleeek. pr nr

Aue maria

Iesus az kereltan
 z ydokul meg chv
 folcetek: karomlaltatek:
 echettel es epywel ytat
 tatek: kyt az yz maria
 latuan foldre lee eleeek
 pr nr. Aue maria

Iesus az tolwaynak
 paradychomtoel
 pyte: annaty zent
 vanulnak: zent yannus
 fedorglen annuak: es

földre léé eseeek · p̄r n̄r

Aue maria

Iesus az keresztfan

zȳdoktul meg chw-

5 -foltatek : karomlattatek :

échettel es epȳwel ȳtat-

-tatek : kȳt az zȳz maria

latuan földre léé¹ esek

p̄r n̄r · Aue maria

10 Iesus az tolwaȳnak

paradȳchomoth

yȳre : an̄nath zenth

ȳanusnak : zent ȳanust

kedȳglen an̄nanak : es

¹ Feltehetően a második *e* fölött is volt mellékjel, erre utal egy halvány, lekopott vonás.

az q zent leges lekeech
aitanek avamvan ky
bochata az zy's maria
q kelerosegeben folore
lee eleeck: pr nr tue m
Iesus az witeznick la
uchavawal altal
okelelecek: weer es hy
ta wyz boleggel ky zar
mazel: kyth latwan
az zy's maria folore
lee eleeck: pr nr tue
Iesus wihernenek
odeyn az kerelefarol

az ɔ zentseges lelketh
atʃanak aʃanwan kʏ
bochata ʃ az zʏz maria
ɔ keserʊsegeben ʃoldre

5 léé eseeek : p̄r n̄r · Aue¹ · m ·

Iesus az witeznek la-
-nchaʃawal altal
ɔkleltetek : weer ees tʏz-
-ta wʏz bʊseggel kʏ zar-

10 -mazek : kʏth latwan²

az zʏz maria ʃoldre
lee éseek : p̄r n̄r · Aue
Iesus wechernének³
ʏdeʏn az kerestfarol

¹ Az *e* felső ívében a tinta összefolyt.

² Az *l*-nél megfolyt a tinta.

³ Az első *e* sor fölötti jelölt betoldás.

lee wetetek. ees q an
 nwanak qleben tetetek
 ees q orthays maria
 nak iweasawal meg
 mofattatek. pē nē aue

Telus complete nak
 ydeyn mariatyn:
 ees az emberet qol co
 por soban helhetetek:
 nemes feneth wel
 meg fenettetek es el
 tenettetek: pē nē a

Selus harmadna
 pon halottaybol

- léé wetetek · ees ɔ an-
-nyanak ɔleben tetetek
ees ɔ orchaÿa maria-
-nak sÿrasawal meġ
5 mosattatek · p̄r n̄r · aue
Iesus completanak
ÿdeÿn mariatwl :
ees az emberektɔl co-
-porsoban hel̄heztetek¹ :
10 nemes kenethwel
meġ kenettetek es el
temettetek : p̄r n̄r · A
Iesus harmadna-
-pon halottaÿbol

¹ A harmadik e felső ívében összefolyt a tinta.

fel camada : pokloth
meg foza : az zenth
akakot meg zabado
yta : ees o zenth an
myat meg wygaza
la : ees az totem neg
uen neg napon dy
uethymnek hegerol
thanethuanywal
elotte : nag dytholog
ga menorlagba fel
menne : ees az zenth
leleknek malashyat
mellek nekik ygyre

- fel tamada : pokloth
 meg fozta : az zenth
 atakot meg zabado-
 -yta : ees o zenth an-
 5 -nyat meg wygazta-
 -la : ees az wtan neg-
 -uen neeg napon oly-
 -uethymnek hegerol
 thanethuanywal
 10 elotte : nag dychoseg-
 gel menorsagba fel
 menee : ees az zenth
 leleknek malastyat :
 mellet nekyk ygyrt

wala pryncyst napp
 yau q hozzayok bo
 chata: Pr nre Ave
 maria: Credo m den
 az ommyom syz a
 mariarol walo
 ymadagh

Melcolagus ees
 zentseges syz
 maria: az my
 wronk iesus cristus
 nak q coesleges zolcie:
 az te zentseges kezeyd
 ben es electben ayatulo
 m

wala pwnkøst nap-
-ÿan ø hozzaÿok bo-
-chata : Pr nř Aue
maria : Credo in deũ

5 **azzonnÿom zÿz¹**

mariarwl walo

ÿmadsagh¹

Meltosagws ees

zenthseges zÿz

10 maria : az mÿ

wronk iesus cristus-

-nak ø edesseges zŵleie :

az te zentseges kezeÿd-

-ben es eletben aÿanlo-

-m

¹ A szó után piros sorkitöltő dísz van.

az en lekemet : es men
den maywelgedetymet :
ees az en kerwansagy
moth : es az en wetke
zetymeth : oh vsthen
fya zwle zyz maria :
gryz engemeth az te
zeneth yrgalmasagod
scerenth : es az te zw
lottednet yrgalmas
saga menden bwnok
koth el romchon en
tholem : ees menden
bwnokkoth es gong

- az en lelket : es men-¹
 -den mywelkedetymet :
 ees az en kewansagy-
 -moth : es az en wetke-
 5 -zetymeth : oh ysthen
 fya² zwle zyz maria :
 oryz engemeth az te
 zenth yrgalmassagod
 scerenth : es az te zw-
 10 -lottednek yrgalmas-
 -saga menden bwnok-
 -koth el romchon en
 tholem : ees menden
 bwnokkoth es gonoz

¹ A szokásos két vonal helyett itt hármat húzott a scriptor.

² A szó után egy pontszerű tollvonás van.

felseretetecketh: es pokol
 nak kapuivat: el tha
 uoztassa: az en hala
 lomnak vöcyn. hogh
 lasak az en ellenesegyn:
 az en lelkennek bodo
 glagath zepsieget ees
 ees voltat: annak
 erdemenek nyavata az
 mellet zoltal az the
 zentleges fradoth az
 zeph iesusth Amcu
 Mongy egh pr nostert:
 es eg. Ave mariath

keserteteketh : es pokol-
-nak kapuÿat : el tha-
-uoztassa : az en hala-
-lomnak ÿdeÿn · hogh

- 5 lasak az en ellensegÿm :
az en lelkemnek bodo-
-gsagath zepseÿet ees
ekes woltat : annak
erdemenek mÿatta az

- 10 méllét zwl̄tel az the
zentseges fÿadoth az
zeph iesusth Amen
Mongÿ egh p̄r nostert :
es eg : Aue mariath

Elso keres az öz
mariahol: zent
seges öz maria:
tegedet alazatoson ke-
lek: az meg mondha-
tatlan prömederthi:
lyt az ur ysten: az te
zenthi syad ueked en-
gedo: ces menö az ch-
rodalatos dolgotert:
lyket az mondhatat-
an ysten: te vrettedh
zergeth: hog the öz

- Első keres az zÿz
 mariatwl : zent-
 -seges zÿz maria :
 tegedet alazatoson ker-
 5 -lek : az meg mondha-
 -tatlan oromederth :
 kÿt az wr ÿsten * az te
 zenth fÿad neked en-
 -gede : ees mend az ch-
 10 -wdalatws dolgokert :
 kÿket az mondhatatl-
 -an ÿsten : te ÿrettedh
 zerzeth : hog the zÿz

maria az en ymadla
 gomoth leg meltho
 meg halgatnod: es
 az en ymadlagomot
 meg nec totalyadh:
 deh akary engemet
 meg wygatzalud:
 es keresemet meg
 halgatnod: es nyolch
 napokhan esmegh
 ferlek: tegedet utlek
 C uemes az omnyou
 yz maria az meg

maria az en ýmadsa-
 -gomoth leg meltho
 meg halgatnod : es
 az en ýmadsagomot
 5 még¹ nee wtalyadh :
 deh akary engemet
 meg wýgasztalnod :
 ees keresemet megh
 halgatnod : ez nýolch
 10 napokban esmegh
 kerlek : es² tegedet intlek
 O nemes azzonnýom
 zýz maria az megh

¹ A g alsó ívében a tinta összefolyt.

² A szó sor fölötti jelölt betoldás.

mondhatahan gy
mederth: Eyt wallal
the zyzeseges maria:
Mikoron gabriel
archangyal trucked
meg monda hogh
ystruck amya len
nel: ees az the zent
fyadnak day nemet
wrouk ielus cristusnak:
chroda keppeu te zent
mehedben fogadasod
erth: ees az o zentleges
zwoletsevtay ees az

mondhatatlan őr-
-mederth : kýt wallal
the zýzeseges maria :
Mýkoron gabriel

- 5 archangyal teneked
meg monda hogh
ýstennek annya len-
-nel : ees az the zent
fýadnak mý nemes
- 10 wronk iesus cristusnak :
chwda keppen te zent
mehedben fogadasod-
-erth : ees az őr zentseges
zwléteseýrth¹ ees az

¹ Az első *e* javítás, valószínűleg *i*-ből, ezért maradt ékezet fölötte.

meg mondhataclan
 gromedverth: kyth
 wallal oh yz maria:
 mykoron az felseghes
 ata vstrunck hyat: es
 ah the syadoth latad
 es wylagra zivletuen:
 ces az the zeploleu
 yzelegedet latadh
 meg toretlen: es az
 regy tyrwawel valo
 kotyol walo metelte
 trefverth: ces menoh
 az gromackerth: kyket

- meg mondhatatlan
 oromedyerth : kyth
 wallal oh zyz maria :
 mykoron az felseghes
 5 atá ystennek fyat : es
 ah the fyadoth latad
 ez wylagra zwletuen :
 ees az the zeplotelen
 zyzesegetet latadh
 10 meg toretlen : es az
 regy torwenwel valo
 kornyol¹ walo metelte-
 -teseyrth : ees mendh
 az oromekerth : kyket

¹ Az r sor fölötti jelölt betoldás.

te zentseges maria
wallal: az te edessegetsen
zvolt zent fvaadnak ge
mackuoltaban: Myko
ron qteeth az the zent
seges pledben nagi
fennegetben latad: es
az te zentseges emlod
hogz haytad: ees edes
teyedwel eltededh: ees
edessegetsen sayath mai
chocolad: ees zorgal
matroffaggal qthet
ariay zereettel tellet

- te zentseges ziz¹ maria
 wallal : az te edessegeesen
 zwlt zent fyadnak ger-
 -mek uoltaban : Myko-
 5 -ron qteth az the zent-
 -seges qledben nagh
 fenessegben latad : es
 az te zentseges emlod-
 -hoz haytad : ees edes
 10 teyedwel eltetedh : ees²
 edessegeesen zaÿath³ meg
 chocolad : ees zorgal-
 -matwssaggal qthet
 aiaÿ zeretettel tell'es-

¹ A szó sor fölötti jelölt betoldás.

² Az *s* fölött egy vonás látható.

³ A *th* javítás más betűből.

leggel zolgalad: es az
 the zingeleges emlod
 wel edessegeleu eltered:
 es az zingeleges farad
 wal nagh zereettel
 meg oled: hog my
 the myattad: es the
 zingelegednek zolese
 myath: the sentleges
 zyz maria: az prop ha
 laltul meg zababoly
 onk: Oh sentleges zyz
 maria: teged kelek
 mend az malastokert

-seggel zolgalad : es az
 the zŵzesegeſ emlŵd-
 -wel edessegeſen elteted :
 ees az zŷzesegeſ karaŷd-

5 -wal nagh zeretettel
 meġ ōleled : hog mŷ
 the mŷattad : ees the
 zŵzesegeſednek zŵleſe
 mŷath : the zentsegeſ

10 zŷz maria : az ōrŵk ha-
 -laltul meġ zabadolŷ-
 -onk : Oh zentsegeſ zŷz
 maria : tegéd kerlekh
 mend az malastokert

ces prouickerth: fvketh
wallal az sent lelef
uek fenelegeben: es
az the sent fyaadua
yordan wyseben nalo
kerestelede sevrth: es
mend az sentleges
ymadsagokerth: fvk
fel az scuth athyat
harom for ymada az
olueethymuek hegen
ees az q weres wercy
tekeveth fvketh az ym
adsagkoron hwillata

- ees őrömekerth : kÿket
 wallal az zent lelek-
 -nek fenessegeben : es
 az the zent fyadnak
 5 yordan wyzeben valo
 kerestelkedeseyrth : es
 mend az zentseges
 ymadsagokerth : kÿk-
 -kel az zenth athyat
 10 haromzor ymada az
 olyuethymnek hegen :
 ees az őr weres werey-
 -tekeyrth kÿketh az ym-¹
 -adsagkoron hwllata

¹ Az *m* első szára eredetileg hosszabb volt, mert javítás más betűből. A fölösleget megpróbálta kikaparni a másoló.

ees az cumberi terun
 zetuck felelmeiyeti:
 kywel q megh vethene:
 latuan q clotte az ke
 getlen halaleh: um
 korou ez kempen artat
 langl boytolne: ees
 wylleteti: az kelerq
 halalea: ees kegetlen
 foglagact: es az tow
 yswel coronazalact:
 ees az egtelen best
 dekert kywel az ke
 getlen zydo nepek

- ees az emberi termi-
-zetnek felelmeýrth :
kýwel ɸ megh rettene :
latuan ɸ elötte az ke-
5 -getlen halalth : mý-
-koron ez keppen artat-
-lanol boýtölne : ees
wýseltetyk az keserɸ
halalra : ees kegetlen
10 fogsagaert : es az tɔw-
-ýswel coronazasaert :
ees az egtelen besce-
-dekert kýkwel az ke-
-getlen zýdo nepekh

wakmeroleggel iulletek:
Oh maria kyt as the
zenu syadnak cleyben
wettetwen valanak:
ees mendo as kelerseges
weresegekert: es as zet
keresthsanak terhe ky
witelesyeth: kyt as
te edes syadnak o bog
zwsagara: ees karom
lasara zenuseges val
lara kotogetuck vala:
es as karomlasokerth
melliek quicky valanak

wakmerőséggel¹ illetek :

Oh maria kÿk az the
zent fÿadnak eleÿben
wettetwen valanak :

5 ees² mend az keserőségés
weresegekert : es az zēt
keresthfanak terhe kÿ
witeleseÿrth : kÿt az
te edes fÿadnak o boz-

10 -zwsagara : ees karom-³
-lasara zentseges val-
-lara kôzôztetnek vala :
es az karomlasokerth
mellÿek onekÿ valanak

¹ Utána egy kettőspontot áthúzott a másoló.

² Az s alsó ívében a tinta összefolyt.

³ Az r fölött összeragadás nyoma látható.

elteben ees holtaban:
 ees as kereisthfan: ees
 merid as kerserq ytala
 erth kiwel as kereist
 fan vtatek: epewel es
 eotewel elegyt wen:
 ees eq nqroletes syral
 macth: kyt harom
 sor hollata: ees as
 aytatws vwopteseyrt:
 ky as sent kereisthfan:
 nehegen tou tui forou
 halalamak wtolso
 orayan: as q senth

- elteben ees holtaban :
 ees az keresthfan : ees
 mend az keserő ýtala-
 -erth kÿwel az kerest-
 5 -fan ýtatek : epewel es
 ecetwel elegeýtwen :
 ees kőńőőőletes sýral-
 -maerth : kÿt harom-
 -zor¹ hwlata : ees az
 10 aýtatws ýwółteseyrt :
 kÿ az zent keresthfan :
 nehezen tőń mÿkoron
 halalanak wtolso
 oraýan : az ő zenth

¹ Az r alatt ősszeragadás nyoma látszik.

athvaboz ywplte mo
ndwan: en istenem:
en istenem: myre
hagval el engemeth:
ees as sentseges fahaz
kodaloerth myforon
seu lelkeeth ahanaf
ayaula: ees as weges
hetetleu yrgaluafla
gaerth: kyt as toluay
nak ygere: awag ada
myforon qucky ast
monda: maa welcm
lees paradychombau

- athyahoz ywólte mo-
-ndwan : en istenem :
en istenem : myre
hagyal el engemeth :
5 ees az zentseges fahaz-
-kodosokerth mykoron
zent lelkeeth¹ attyanak²
ayanla : ees az wegez-
-hetetlen yrgalmassa-
10 -gaerth : kyt az toluay-
-nak ygere³ : awag ada
mykoron oneky azt
monda : maa welem
lees paradychomban

¹ A harmadik e felső ívében a tinta megfolyt.

² A második t sor fölötti jelölt betoldás.

³ A g javított betű, ezért úgy látszik, mintha két ékezet lenne fölötte.

es as embere kynoket
 fyrtly the zenthleges
 maria. as the zeplo
 telen: ees anway swe
 oben wallal. ees fyket
 zenth vauns as the
 wycarywlood trucked
 wallal sig maria: es
 as harom waa segg
 ferth fyk labant alhal
 varak: ees as langant
 fy as the aldoth swad
 nge zweben ofleht
 tek: es as mondhatal
 lan

- es az emberi k nokert :
 k teth the zenthse ges
 maria   az the zepl -
 -telen : ees an    zwe-
 5 -dben wallal : ees k ket
 zenth  anus az the
 w car wsod teueled
 wallaa ziz maria : es
 az harom waassege-
 10 -kerth k k laba t altal
  arak : ees az lanc airt
 k  az the aldoth f ad-
 -nak z eben  klelte-
 -tek : es az mondhatat-
 -lan

lyralmakerth: kyke
the syzeleges maria.
hol mykron te sent
leges swadnak teite
es keppen sebeslywen
az te syzeleges pledhon
wala seketwen: es
keppen forgarwan:
ees somorisaggal
syrawan: az sentse
ges testet neged nala:
ees sentleges havat
sadowal meg chokolod
wala: es mend az

- sýralkmakerth : kýket
the zýzeseéges maria ·
hol mýkron te zent-
-seéges fýadnak tésté
5 ez keppen sebesólwen
az te zýzeseéges óledben
wala feketwen : ez
keppen forgatwan :
ees zomorwsaggal
10 sýratwan : az zentse-
-éges testeet nezed vala :
ees zentseéges haýat
zadwal még chokolod
wala : es mend¹ az

¹ Az e felső ívében a tinta összefolyt.

oth mely zebeyt:
 es ez keppen oth
 mynath kegelmes aua:
 arwa keppen syratod
 wala: Oh maria
 tegedet kerlet zeplo
 telen zyg: es kegelmes
 aua az te zent hrad
 nak lyubolra zalla
 saerth ees pokolnak
 aytavath meg tyresc
 vrech: o ystey hatal
 marwal: ees o omuat
 fy hogwan niendag

- ɔth melÿ zebeÿth :
 es ez keppen ɔteth
 mÿnth kegelmes an̄a :
 arwa keppen sÿratod
 5 wala : Oh maria
 teġedet kerlek zeplɔ-
 -telen zÿz : es kegelmes
 anÿa az te zent fÿad-
 -nak lÿmbosra zalla-
 10 -saerth ees pokolnak
 aÿtaÿath meġ tɔrese-
 -ÿrth : ɔ ÿstenÿ hatal-
 -mawal : ees ɔ onnat
 kÿ hozwan mend az

o baratyt : kyt as o
akaratyat bee tellc
scytettek : o qyt nag
wygalaggal para
dychoniba vowe

A also d kereyth :
kerlek tegedet
fel magastalt
syz maria : as jentch
seges oprimederty
kywel as te auwarzet
zyred theg wvdam
wla : mykron as te
jent syad halalanat

- ȝ baratȳt : kȳk az ȝ
 akaratȳat b      -
 -se  tettek : es¹ ȝkȝt na  
 w  gasagga   para-
 5 -d  chomba v  we
 Masod keresth :
 kerlek te  edet
 fel magasztalt
 z  z maria : az zenth-
 10 -seges ȝ  mederth   
 k  wel az te an     z  t
 z  wed me   w  dam-
 -wla : m  koron az te
 zent f  ad halalanak

¹ A kettőspont és a sz   valószínűleg a scriptor későbbi betoldása.

wtanna ezneppen
 dycholegelen : es cho-
 da keppen mel tanna
 da : es dencked men
 denckuck elotte meg
 yelenek mytkeppen
 alkolmas wala : es
 ag q teltz choda keppen
 dychoqluen : fyt the
 kegelines syz maria
 annak elotte nem sot
 rogwel nag syz alma
 son : es halalins keppen
 ag the senchseges gled
 ben

wtanna ezenkeppen
 dychősegesen : es cho-
 -da keppen mel' tama-
 -da : ees teneked men-
 5 -deneknek elötte meg
 yelenek mykeppen
 alkolmas wala : ees
 az o teste choda keppen
 dychöölwen : kyt the
 10 kegelmes zyz maria
 annak elötte nem sok
 ydowel nag' syralma-
 -son : es halalws keppen
 az¹ the zenthseges oled-
 -ben

¹ A z felső ívében a tinta összefolyt.

tartad: es the nagh
syralmas zowal pter
ag koporsohos segeured
wyrmy: es annak
wtanna trucked dyth
psegestu meg yelcuck:
ag q halalanak vtan
na: es nagh edes zowal
ucked mouda: edes
anya maria lasadh
ag te twadoth: ky ha
lottaybol fel tauuadot
menden yosaggal:
es menden tyztesseg
jel

tartad : es the nagh
sýralmas zowal ɔtet
az koporsohoz seǵeited
wýnný : ees annak

- 5 wtanna teneked dých-
-ɔseǵesen meǵ ýelenek :
az ɔ halalanak vtan-
-na : ees naǵ édés zoual
neked monda : edes

- 10 anýa maria lasadh
az te fyadoth : ký ha-
-lottaýbol fel tamadot
menden ýosaggal :
es menden týztesseg-
-gel

: ees sepleggel : ees
 menden grommel :
 ees halhatlan sag
 gal : ees my kempen :
 mosth eugenet lach
 choda kempen : groffe
 meg marach : Oh
 maria mynemen
 grom as the seuth
 lekedet meg komytse :
 ees as the seut swedet
 mykron gabriel ar
 changel val icked meg
 monde : hog as the

- : ees zepseggel : ees
 menden ȝrȝmmel :
 ees halhatatlansag-
 -gal : ees mȳkeppen :
 5 most engemet lach
 choda keppen : ȝrȝkke
 meġ marach : Oh
 maria mȳnemew
 ȝrȝm az the zenth
 10 lelkedet meġ kȝnyġkéze¹ :
 ees az the zent zȳwedet :
 mȳkoron gabriel² ar-
 -changȳal neked meġ
 monda : hog az the

¹ A második *k* talpa fölött a tinta összefolyt, az *é* ékezetétől balra egy pont van.

² Az *a* fölött egy vonás látszik.

þent það þu ilt en
edseggel tregd meg
wigaþalua : þerlek
tregd þu þu medert :
es wigaþagoderth :
mellveth afkoron
mallal edseggel þu
maria : þog tugenit
meg halgaþ : meg
wigaþal : es þerle
meth meg adyad
es mæleþ þu þu þu :
es þu þu þu
þu þu es þu þu
þu þu

- zenth fyadoth¹ il'len
 edesseggel te'ged me'g
 wy'gaztalna : kerlek
 te'ged az q'romedert :
 5 es wy'gasagoderth :
 mell'yeth akkoron
 wallal edesseges zy'z
 maria : hog engemet²
 me'g halgaas : me'g
 10 wy'gaztal' : es kerese-
 -meth me'g ad'yadh
 ez ny'olch napokban³ :
 ees forde'y'chad mend-
 -den test'y ees lelky zerel-
 -memet

¹ Az *oth* betűknél foltos a papír.

² Az első *e* felső ívében a tinta összefolyt.

³ A *k* írásakor megfolyt a tinta.

tellves prouckre: me
 ad as prouckert: mel
 lekech yth es fildon es
 mostan wallas: aha
 nak es fyruak es sent
 lelekuck dythsegeben
 amen

Darnad keere:
 tegetet kerlet es
 oncollak o sep
 loelen zys maria: as
 tellvesleges prouedert
 fyr mullal: es fyruel
 as the senth lelkech

tellÿes őrömekre : me-
 -nd az őrömekert : mel-
 -léketh¹ ýth ez földön es
 mostan wallas : atÿa-

- 5 -nak ees fywnak² es zent
 leleknek dÿchösegeben
 amen³

Harmad kerees :

- tegedet kerlek es
 10 onsollak o zep-
 -lötelen zÿz maria :⁴ az
 tellÿesseges őrömedert
 kÿt wallal : es kÿwel
 az the zenth lelkedh

¹ A *t* javítás más betüből, talán *c*-ből.

² Az *ý* fölött a két pont olyan közel került, hogy összefolyt.

³ A szó után sorkitöltő dísz van.

⁴ A kettőspontot valószínűleg utólag írta be a scriptor.

meg prouende: my
forou aȝ the ȝeuth
fyadot naȝ prymmel
ees dychoſſeggel me
uorſagba menmye
latad: ees tegedet oðā
menendpuck maȝa
doth twodað: es eefle
kegelmes eðes anwa
maria: hog te mād
aȝ en ȝomwofago
moth: ees ȝiuenmet
banathyat fordeythaȝ
tellves prymekre: eȝ

meg őrwende : mÿ-
 koron az the zenth
 fÿadot nag őrømmel
 ees dÿchösseggel me-
 5 -norsagba mennÿe¹
 latad : ees tegedet oda
 menendonek maga-
 -doth twdad : es kerlek
 kegelmes edes anÿa
 10 maria :² hog té mend
 az en³ zomorwsago-
 -moth : ees zÿemnek
 banathÿat fordeÿchad
 tellÿes őrömekre : ez

¹ A második *e* fölött kis tollvonás látható.

² A kettőspontot valószínűleg utólag írta be a scriptor.

³ Az *e* felső ívében összefolyt a tinta.

myolch napopban
 wt ysterneek o sent
 neweben

Az uegyed keres
 kerlek tege det
 sent seghes
 maria az helyes o
 romederth: kywel
 az the sent seghes
 lelkeo meg wygas
 tal tatek: es oly nag
 dyth ofeges wala:
 wykoron az gabriel
 archangel uiked

njölch napopban
wr ýstennek o zent
neweben

Aaz negyed keres

5 kerlek tegedet
 zenthseghes

maria az tellyes o-
-romederth : kywel
az the zentseghes

10 lelked meg wygaz-
 -taltatek : es oly nag
 dychoseges wala :
 mykoron az gabriel
 archangyal neked

meġ monda : hogħ
menor sagba memyl
a; the ġent f'adhog:
my worok iefu;hog:
ees a; we iſten meħd
memħev ġent ſereġek
kel : amħe wyga;agok
kal beġedet meħtoſa
għu; amħat naġl
meħto d'cherchekel:
a; q o;agaba won:
ees te ġerħu;es ġv;
maria : en nyauolħas
meħtatħan iħħħħ:a;

- meġ monda : hogh
 meñorsagba mennyl
 az the zent fyadhoz :
 my wronk iesushoz :
 5 ees az wr isten mend
 menney zent seregek-
 -kel : anney wygasagok-
 -kal teġedet meltosa-
 -gus anyat¹ nagh
 10 melto dycheretekkel :
 az q orzagaba² won :
 ees te³ zerelmes zyż
 maria : en nyauolias
 meltatlan intlek : az

¹ A második *a*-t rosszul indította a másoló.

² Az *r* sor fölötti jelöletlen betoldás.

³ Az *e* fölött egy vonás van.

fel magasztalt gracie
 derth : ees meg mo
 nodhatatlan dythe
 retekerth kve teneked
 adatanak mend az
 merney seregetol :
 ees oly nag tyzteseg
 gel fogattatal mend
 az merney kar ange
 loktol : ees meg mo
 gondolhatatlan gy
 medrol : ky wallal
 te nemis agornom
 maria : mykoron

- fel magasztalt őröme-
 -derth : es még mo-
 -ndhatatlan dýche-
 -retekerth kýk teneked
 5 adatanak mend az
 meńńeý seregektöl¹ :
 ees olý nag² tyztesseg-
 -gel fogattatal mend³
 az meńńeý kar ange-
 10 -loktwl : ees még <mo->
 gondolhatatlan őrö-
 -medröl : ký⁴ wallal
 té nemes azzońńom⁵
 maria : mýkoron

¹ A k talpa fölött a tinta összefolyt.

² A betű fölé előbb kitette, majd törölte a jelet a scriptor.

³ Az e felső ívében a tinta összefolyt.

⁴ A k talpa fölött a tinta összefolyt.

⁵ A zz alsó ívében a tinta összefolyt.

erdemlel meg coro
nagiv : ees walaſta
iv mennek ees ſold
uſt keralneagona
ma : ees olv di chole
geſen erdemlel hel
heſtetiv aſ te ſent
ſwadnak ſekv melle :
hog wil aſ o yogva
ſelpl proſte : kerlek
tegedet di cholegeſe
ſyſ maria eſ promek
ert : mlek eſ kerlek hog
engemet meltol meg

- erdemlel meġ coro-
 -naznġ : ees walasta-
 -nġ mennek ees fold-
 -nek keralneazzoña-
 5 -wa : ees olġ dġchqse-
 -ġesen erdemlel heġ-
 -heztetnġ¹ : az té zent
 fġadnak zekġ melle :
 hog wġ az q ġogġa
 10 felqġ qġkke : kerlekh
 teġedet dġchqseġes²
 zġz maria ez³ qġmek-²
 -ert : intlek es kerlek hog
 engemet meltol meġ

¹ Az ġ fölött három ékezet van.

² A következő lap színes kezdőbetűjének rubruma ragadt rá ennek a két sorak a végére.

³ A z alsó ívén a tinta összefolyt.

halgatiud: es meud
 en inuonwosagomat:
 ees zwenneke banach
 vat: ees lekenneke ke
 uniat forderchad es
 inuolch napokban tel
 lyes oprimere: wor
 ysternneke newenneke
 dytheretvire Amen

Az godvrek
 kerres: oh mel
 tofago es dytho
 seges zvg maria: teyt
 det alazaboson kerlek

- halgatnod : es mend
 en nÿomorwsagomot :
 ees zwemnek banath-
 -ÿat : ees lelkiemnek ke-
 5 -nnÿat fordeÿchad ez
 nÿolch napokban tel'-
 -lÿes ɔrɔmekre : wr
 ÿstennek newenekh
 dÿcheretÿre Amen
 10 Eez az ɔtɔdÿkh
 keres : oh mel-
 -tosago es dÿchɔ-
 -seges zÿz maria : tege-
 -det alazatoson kerlek

ees mitlet : az mel
magazalt oꝛome
dert : fyt wallal
unforon menoh
menner ees folduēt
ferralva : melcolata
tegedet swlerol va
lastanv : az swlesuck
wenna : swgen
meg marasta eert
ferlek ysten swa swlo
edees sw maria : hog
en eretten az the
gench swadot ymad

ees intlet : az mel'

magaztalt qrome-

-dert : kýt wallal

mýkoron mendh

5 me'nek ees foldnek

keralya : meltoltata

tegedet zwleýol va-

-laztaný : az zwlesnek

wtanna : zwzen

10 me' marasta ézert

kerlek ýsten fya zwlo

edees zýz maria : hog

en erettem az the

zenth fyadot ýmad-

rad hog el wege en
rolan menden nyo
morsagomoth

Iatodh keres
kerlek tegedet
edesseges ees
dythpseges sz ma
ria : kerlek es intlek
az meg mondhatat
lan pormedertl :
mellyeth tenked
az orok yghe hagya :
mikorou tegedet
menden teremtet

-yad hog el wege en
rolam minden nyo-
-morwsagomoth

Hhatodh keres

- 5 kerlek tegedet
 edesseges ees
 dychoseges zyż ma-
 -ria : kerlek es intlek
 az meg mondhatat-

- 10 -lan oromederth :
 mellyeth teneked
 az orok yghe hagyä :
 mykoron¹ tegedet
 menden teremtet

¹ A k-ban középtűt egy vízszintes vonás látható.

allatok kozzol q an
nyaya walaſta : es
omagat trucked ſy
wa ada : wg hogh
az ſent haromſag
gal : ees groſke valo
dychoſeggel maga
doth eggeſſertened
azert kerved az the
ſent ſyadoth : hog
vtheletruck wtollſo
orayan : azen lelke
unmel groſt bekese
geth tegen az q ue

- allatok közzöl ɔ an-
 -nyäya walazta : es
 ɔmagat teneked fy-¹
 -wa ada : wg hogh
 5 az zent haromsag-²
 -gal : ees ɔrɔkke valo
 dychɔseggel maga-
 -doth eggesseýtened
 azert kerýed az the
 10 zenth fyadoth : hog
 ýtheletnek wtolso
 oraýan : az en lelke-
 -mmel ɔrɔk bekese-
 -ğeth tegen az ɔ ne-

¹ A választójel a következő lap színes kezdőbetűjétől festékfoltos.

² A választójel piszokfoltos.

wenek dycheretvre

Az az hetedyk
 keres: oh zent
 seges ees nytele
 ndo sz maria: tege
 det kerlek es intlek:
 az meg mondhatat
 lan nyomderth:
 mellveth az wygaz
 talo zent lelek hagia:
 nykoron minden
 mernek ees foldy
 teremtet allatoknak
 felette: grok vigasagra

- wenek dýcheretýre
 Eez az hetedýk
 keres : oh zent-
 -seges ees týztele-
 5 -ndø¹ zýz maria : tege-
 -det kerlek es intlet :
 az meg mondhatat-
 -lan oromederth :
 mellyeth az wýgaz-
 10 -talo zent lelek hagia :
 mýkoron menden
 meńnek ees földý
 teremtet allatoknak
 felette : orok vigasagra

¹ A választójel piszokfoltos.

wg hog wolual a;
zent haromagnak
scemelenel megi
wylagosoluan e; fep
pen tegedet kerlek:
hog the 3v's maria:
a; en lekemeth meg
wylagosvchad hie
nek wylagosagnak:
ees a; the zent seges
fyadnak scemelenel
mend qrokkon qrokk
athyanak ees fywuk:
ees zent leleknek dy

- wg hog wolnal az
 zent haromsagnak¹
 scemelénel megh
 wylagosoluan ez kep-
 5 -pen tegedet kerlek :
 hog the zÿz maria :
 az en lel kemeth meg
 wilagoseÿchad hwt-
 -nek wylagossagual :
 10 ees az the zentseges
 fyadnak scerelmeuel
 mend orokkon orokke
 athÿanak ees fywnak :
 ees zent leleknek dÿ-

¹ Az *n* első szára alatt egy pont van.

theretüre: Amen

Az myolchadyleh
 keres: zcut segts
 zyz maria: kerlek
 tegedet az te keresedert:
 kywel az te zcut syadot
 imadad: az the zeuth
 halalodnak wols o or
 ayan: kerlek hog enge
 meth meg wygatal:
 ces keresemet meg
 aggyad: ez myolch na
 pofbau mend ez ker
 sekert: kykerth az the

-cheretÿre : Amen

Az nÿolchadÿkh

keres : zentseges

zÿz maria : kerlek

5 tegedet az te keresedert :

kÿwel az te zent fÿadot

ÿmadad : az the zenth

halalodnak wtolso or-

-aÿan : kerlek hog engé-

10 -meth még wÿgaztal' :

ees keresemet megh

aggÿad : ez nÿolch na-

-pokban mend ez kere-

-sekerth : kÿketh az the

zent swad trucked me
niden ydoben adot es
tegedet meg halgatot
ees meg halgaas mendo
grokkor grokkor: Aue
pr nr: Aue maria

D agaztalya en
lelkem nr
ath es vigad

en lelkem: en ydowg
cytho ystuenaben

M erth meg tekrute
q solgalo leanyanak
alazatusagat I me

zent fȳad teneked me-
 -nden ȳdȳben adot es
 teġedet meġ halgatot
 ees meġ halgaas mend
 5 ȳrȳkkȳn¹ ȳrȳkkee : Amē
 Pr nȳ : Aue maria
 Mmagaztalȳa en
 lelkem² wr-
 ath Ees vigad
 10 en lelkem : en ȳdwez-
 -eȳthȳ ȳstenemben
 Mmerth meġ tekente
 ȳ zolgalo leanyanak
 alazatussagat Ime

¹ A 83v és 84r összeragadása miatt az *n* második lába elhalványodott.

² Az első / talán *e*-ből javított betű.

mereth ebbol engemet
 bodoguat monoguat
 menden nemzethet

Mereth eot cunckem
 nagvokot: ky hatal
 mas: ees zenth q ue
 weas q yrgalimass
 aga nemzethrol ue
 m: ethre q ter felok
 uet Goth hatalmat
 q karvahan: el hyu
 theth ferweleket q
 zwenek elineyebol
 Le wetet hatalmas
 keth

merth ebből engemet
 bodognak mondanak
 minden nemzethek
 Merth töt ennekem

- 5 nagyokok : ky¹ hatal-
 -mas : ees zenth ɔ ne-
 -we Ees ɔ ýrgalmass-
 -aga nemzethrol ne-
 -mzethre ɔtet felok-
 10 -nek Tɔth hatalmat
 ɔ karyaban : el hýn-
 -theth keweéléketh ɔ
 zwenek elmeýeből
 Lé wetet hatalmaso-
 -kath

¹ A 83v és 84r összeragadása miatt a *k* és az egy-egy része elhalványodott.

alcekbol: ees sel ma
gaztala alazatofofat
E hezoket bee toltot
vokkal ees razdagokat
bochata hivon E
we israel o germenet:
meg emlekezetk o
irgalmasfagarvol
Nyekpen solt mi
atvanaknak abra
hamnak: ees o mag
zatynak orokke dycho
leg atvanak ees firw
nak es zent leleknek

- ascekbəl : ees fel ma-
-gaztala alazatosokat
Uehezəkət¹ bée tōltōt
yōkkal ees kazdagokat
- 5 bochata h̄ywon Ue-
-we israel ɔ germeket :
meg emlekezekh ɔ
yrgalmassagarwl
M̄ykeppen zolt m̄y
- 10 ath̄yanknak abra-
-hamnak : ees ɔ mag-
-zat̄ynak ɔrōkke D̄ychō-
-seḡ at̄yanak ees f̄ȳw-
-nak :² es zent leleknek

¹ Valószínűleg felesleges az iniciálé, vagy *E* helyett *U*-t írt tévedésből a scriptor.

² A kettőspontot valószínűleg utólag tette ki a scriptor.

Dykeppen wala kez
 derben ees mostari
 ees mendenkor ees
 prokkeu prokke amē
Idwes legē edesse
 ges zys maria
 zent haromula
 quak solgalo leana:
 Idwes leg zent lelek
 nek vegvelse: Idwes
 leg az my wronk
 iesusnak cristusnak
 zent seges zwleve:
 Idwes legē angelok
 nak

Mýkeppen wala kez-
-detben ees¹ mostan
ees mendenkor ees
orokkõn orokke : amē

- 5 Idwez legh edesse-
 ges zýz maria
 zent haromsa-
-gnak zolgalo leañá :
Idwez leg zent lelek-
10 -nek ýegýesé : Idwez
leg az mý wronk
iesusnak cristusnak
zentseges zwleýe :
Idwez legh angelok-
 -nak

¹ A második *e* fölső ívében összefolyt a tinta.

hwga. Idwez legl
profetaknak igeretke
Idwez legl patriarch
aknak keralne ag
omwa: Idwez legl
apostoloknak mestere:
Idwez legl martyromok
nak gozedelne: Idwez
legl confessoroknak
thwore ees zepseghe:
Idwez legl zvjeknek
ekesseghe: Idwez leg
elwenekek ees meg
holtaknak meg wygaz

- hwga¹ : Idwez legh
 profetaknak ígerethé
 Idwez legh patriarch-
 -akaknak keralne azz-
 5 -onnýa : Idwez legh
 apostoloknak mestere :
 Idwez legh martýromok-
 -nak gőzedelme : Idwez
 legh confessoroknak
 10 thwkwre ees zepseghe :
 Idwez legh zýzeknekh
 ekesseghe : Idwez leg
 eleweneknek ees meg
 holtaknak meg wýgaz-

¹ Az *a* javítás más betűből.

talova : en welem leg
 menden habwvros
 gymban : es menden
 kesertetymben ees
 menden wawolvam
 ban : Azerth kerlek
 tegedet bodogsagros
 ziv maria az tife eg
 etl~~er~~ egy syadereth:
 er deneked illven nag
 tiztessegeth adh: hog
 te engemet el ne hagi:
 deh zegel meg enge
 met menden swf
 segemben

- taloÿa : en welem leg
 menden habwrwsa-
 -gÿmban : es menden¹
 kesertetÿmben ees
 5 menden nÿawolÿam-
 -ban : Azerth kerlek
 teÿedet² bodogsagws
 zÿz maria az the eg-
 -etlen³ egh fÿaderth :
 10 kÿ teneked³ illÿen⁴ nag
 tÿztesseÿeth³ adh : hog
 té engemeth el né hagÿ :
 deh zegel' meÿ enge-
 -meth mendem swk-
 -seÿemben

¹ Az első e fõlsõ ívében a tinta összefolyt.

² A második e felsõ ívében a tinta összefolyt.

³ Halvány tintafolt látható több betûn és soron keresztül.

⁴ Az e fõlsõ ívében a tinta összefolyt.

mykoren az en leken
ky menendh az en te
stermbol: hog en bato
ron parolwak parady
chomnak kapwara:
istennek zyneneth
eleyben ees erdemliken
latnom az te zenth
swadoth: ees az groet
gromet westedelen
nel kwi wallanom
Amen: Curre boltye
wagron: ez ide ala
walo rinasagwak:

- mýkoron az en lelkem
 kÿ menendh az en te-
 -stemböl : hog en bato-
 -ron ýarolyák paradý-
 5 -chomnak kapwýara :
 ýstennek zýnenekh
 eleýben ees erdemlýem
 latnom az té zenth
 fyádoth : ees az őrök
 10 őrömet wescedelem-
 -nel kwł wallanom
 Amen : **Eññye bolcha**¹
wagyon : ez ide ala
walo ymadsagnak :

¹ Az o rubrumfoltos.

huxon ueegh eger
 ehtudeve: melafy
 megh olwassa

voram ielus
 cristus: edes
 seges athya:
 kerlek tegedeth az qro
 minck zeretetyerth
 mel qrome az zerel
 mes myadnak vala:
 mykoton tegedet lata:
 ees quety megh velcuel
 az orthoseges evel hros
 wetthnapvara vira
 dolan

hwzon neegh ezer
estendeÿe : walakÿ
megh olwassa

O wram iesus

- 5 cristus : edes-
 -seges athÿa :

kerlek tegedeth az őr-
-mnek zeretetyerth¹
mel' őrme az zerel-

- 10 -mes anÿadnak vala :
 mÿkoron tegedet lata :
 ees őkÿ meg ÿelenel
 az dÿchöseges eÿel hws-
 -wethnapÿara² virra-
 -dolan

¹ A második r tintafoltos, mert a túloldali tinta átút a papíron.

² A w tintafoltos, mert a túloldali tinta átút a papíron.

ees az gromieerth
mel gromie gneky
wala: mykron tege
deth lata megl
dichoplwen az istem
nag fenessgben: es
kerlek tegebet hogh
wa wilago seyd
meg engemet zent
leleknek heeth argu
dekarwal: hog az te
akarato dot: Bee tel
leseythgessen meud
en en elchennet

- ees az őrmeierth
 mel' őrme őrnek
 wala : mykoron tege-
 -deth lata megh
- 5 dichqolwen az isteni
 nag fenesseghben : es
 kerlek¹ tegedet hogh
 <w.>² wilagoseych
 meg engemet zent
- 10 leleknek heeth ayan-
 -dekawal : hog az te
 akaratodot : bee tel'-
 -lesehythessem³ mend-
 -en en elethemnek⁴

¹ A második k alsó részén a tinta megfolyt.

² Két betűt törölt a scriptor, a másodikat tintával a felismerhetetlenségig lefedte.

³ A h tintafoltos, javítás más betűből.

⁴ A k tintafoltos, javítás más betűből.